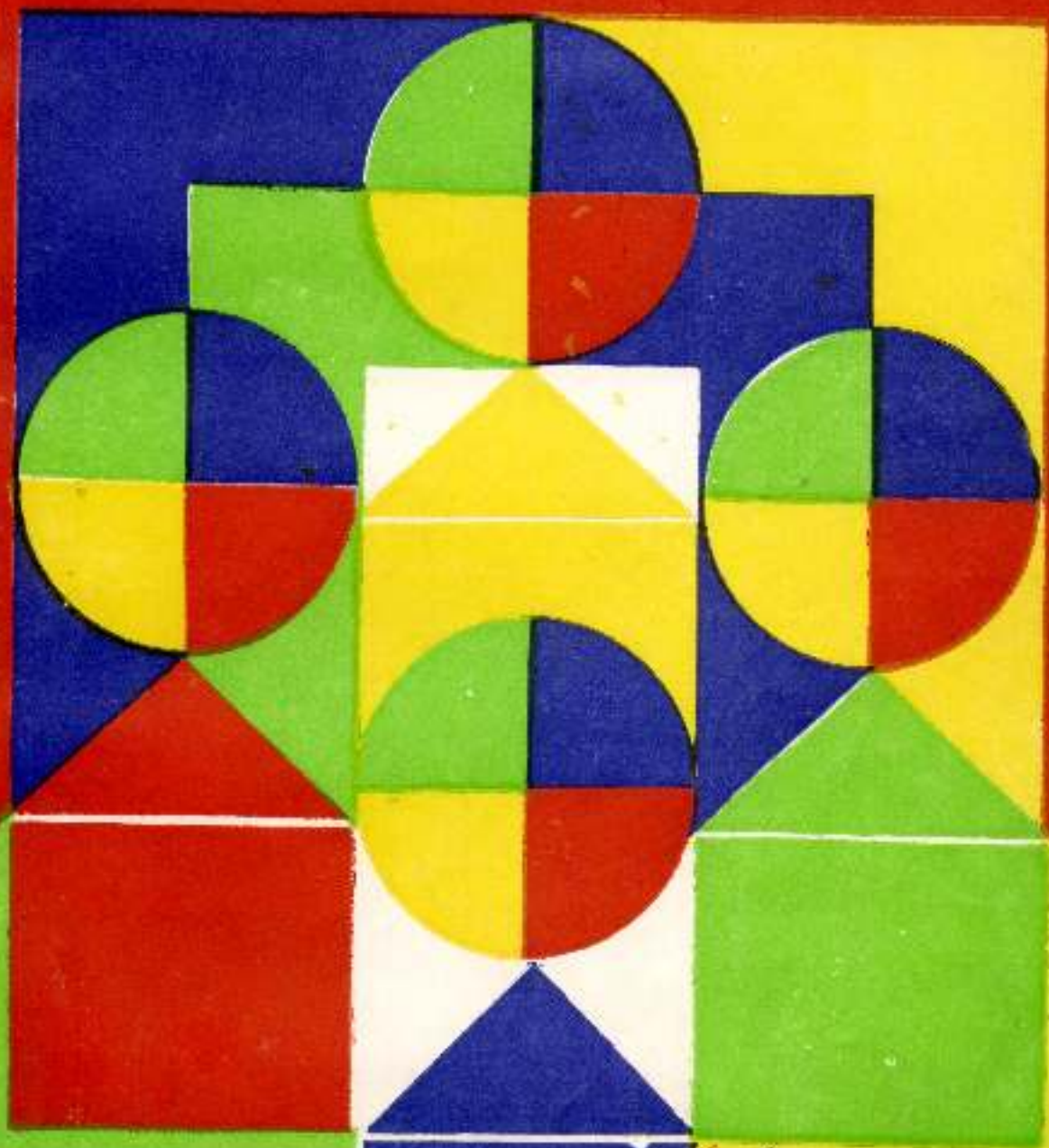

नेपालको शैक्षिक तथ्याङ्क प्रतिवेदन

२०३७

(१९८०)

स्रोत: सूचना विभाग

“कयन् शताब्दीदेखि अशिक्षा र अज्ञानताको अन्धकारमा
रुपल्लिएका हामी नेपालीहरूले शिक्षालाई नै विकासको मूल ठानेका
छौ ।”

श्री ५ बीरेन्द्र

सौजन्य: सुचना विभाग

“प्रारम्भिक शिक्षा हरेकको जन्म सिद्ध अधिकार हो र यो अनिवार्य र निःशुल्क हुनु पर्दछ र यसमा यथाशक्य व्यावसायिक ढुकाव हुनु अत्यावश्यक छ ।”

स्वर्गीय श्री ५ महेन्द्र

उपयोगी शैक्षिक तथ्यांक २०३७

प्राथमिक

विद्यालय संख्या	१०,११०
जम्मा विद्यार्थी संख्या	१०,६७,९१३
छात्राको संख्या	२,९९,४१२
जम्मा विद्यार्थीमा छात्राको प्रतिशत	२८.०%
प्राथमिक उमेर (६-८) वर्षको अनुमानित बालबालिका	११,८१,७१६
प्राथमिक विद्यार्थी भर्ना प्रतिशत (GER)	९०.४%
प्राथमिक शिक्षक संख्या	२७,८०५
तात्कालीन प्राप्त शिक्षक संख्या	९,९७१
तात्कालीन प्राप्त शिक्षकको प्रतिशत	३५.९%

निम्न माध्यमिक

विद्यालय संख्या	३,४०१
जम्मा विद्यार्थी संख्या	३,९१,४२७
छात्राको संख्या	८०,८८९
जम्मा विद्यार्थीमा छात्राको प्रतिशत	२०.७%
प्राथमिकको अनुपातमा निम्न माध्यमिक विद्यार्थी प्रतिशत	३३.७%
निम्न माध्यमिक शिक्षक संख्या	११,६९३
तात्कालीन प्राप्त शिक्षक संख्या	४,४८७
तात्कालीन प्राप्त शिक्षकको प्रतिशत	३९.२%

माध्यमिक

विद्यालय संख्या	७८५
जम्मा विद्यार्थी संख्या	१,२९,००७
छात्राको संख्या	३१,६११

जम्मा विद्यार्थीमा छात्राको प्रतिशत	१७.९%
निम्न माध्यमिकको अनुपातमा माध्यमिक विद्यार्थी प्रतिशत	३०.९%
माध्यमिक शिक्षक संख्या	४,६८३
तालीम प्राप्त शिक्षक संख्या	२,९९९
तालीम प्राप्त शिक्षकको प्रतिशत	६२.३%

उच्च शिक्षा

अध्ययन संरक्षित	१०
क्याम्पस संख्या	८८
विभिन्न क्याम्पस अन्तर्गतका विद्यार्थी संख्या	३८,४५०
जम्मा विद्यार्थीमा प्राविधिक विद्यार्थी प्रतिशत	२१.२%
जम्मा विद्यार्थीमा व्यावसायिक विद्यार्थी प्रतिशत	३६.९%
जम्मा विद्यार्थीमा साधारण विद्यार्थी प्रतिशत	४२.२%
माध्यमिकको अनुपातमा उच्च शिक्षा तर्फको विद्यार्थी प्रतिशत	३१.८%

वर्तमान शिक्षा विकास

शिक्षाको संघात्मक विकास

विगत दिन दशकमा नेपालमा शिक्षा विकास तीव्र गतिमा भएको छ । विद्यालयहरूको संख्या र विद्यार्थी संख्यामा वृद्धि भएको छ । २०१८ मा राष्ट्रिय शिक्षा पत्रिकाले यी तथ्याङ्कहरू प्रकाशित गर्दा शिक्षा विकासको तथ्याङ्कहरू भएको छ । यस योजनाको अरु उद्देश्यहरूको साथै शिक्षाको अवसर बढी जनतालाई उपलब्ध गराउनु, प्रादेशिक सन्तुलनको दृष्टिकोणबाट शिक्षा सुविधाहरू सुलभ र सुगम बनाउनु र विकास कार्यहरूको निम्ति आवश्यक जनशक्ति तयार गर्नु रहेको छ ।

निम्न तालिका नं. १ बाट २०३३ देखि २०३७ सम्ममा भएको विद्यालय शिक्षाको प्रगतिको परिचय प्राप्त गर्न सकिने छ । यस तालिकाको अवलोकनबाट विद्यालय संख्या २०३३ मा ११,५७७ बाट २०३७ मा १४,४१६ पुगेको, जम्मा विद्यार्थी संख्या २०३३ मा ९,०६,५०३ बाट २०३७ मा १२,८०,३४६ पुगेको र जम्मा शिक्षक संख्या २०३३ मा ३२,०७० बाट २०३७ मा ४४,१८१ पुगेको बाह्य हुन्छ । यतरी २०३३ देखि २०३७ सम्ममा खर्च २,८१९ विद्यालय स्थापना भएको, खर्च ६,७९,७६३ विद्यार्थीहरू भर्ना भएको र खर्च १२,९९९ शिक्षकहरू शिक्षण कार्यमा संलग्न भएका देखिन्छन् ।

तालिका नं. १

विद्यालय, विद्यार्थी र शिक्षक संख्या

(क) विद्यालय संख्या

	२०३३	२०३४	२०३५	२०३६	२०३७
प्राथमिक	८,७६८	९,०६७	९,४०४	९,८०६	१०,१३०
निम्न माध्यमिक	१,२५९	२,४००	२,६३९	३,०६१	३,४०१
माध्यमिक	५२०	५४२	५९३	६४४	७८५
	११,५७७	१२,०१९	१२,६३६	१३,४९१	१४,४१६

र(ख) विद्यार्थी संख्या

	२०३३	२०३४	२०३५	२०३६	२०३७
प्राथमिक	६,४३,८३५	७,६९,०४९	८,७५,४९४	९०,९२,५३०	९०,६७,९९२
निम्न माध्यमिक	१,८८,६८८	१,२६,६३९	२,७६,५८०	३,४२,९०९	३,९९,४२७
माध्यमिक	७४,०६०	८२,९५८	९३,६५९	९,०३,९०२	९,२९,००७
	९,०६,५८३	९०,७७,८४६	९२,४५,७२५	९४,६९,२६८	९५,८०,३४६

ग) शिक्षक संख्या

	२०३३	२०३४	२०३५	२०३६	२०३७
प्राथमिक	२०,७७५	२३,३९५	२४,६५२	२६,३८४	२७,८०५
निम्न माध्यमिक	७,८५६	८,७७४	९,४९६	९,५३६	९९,६९३
माध्यमिक	३,४३९	३,६६५	३,९४७	४,२६५	४,६८३
	३२,०७०	३५,८३४	३८,०९५	४०,१८५	४४,१८१

हालको शिक्षा विकासको स्वरूप ६-९५ वर्ष उमेरको अनुमानित जनसंख्या र १ देखि ९० कक्षाको विद्यार्थी संख्या तुलना गरेर पनि हेर्न सकिन्छ । तालिका नं २ मा यी तुलना प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं० २
कुल विद्यार्थी भर्ना प्रतिशत

साल	अनुमानित ६-९५ वर्ष उमेरको जनसंख्या	१ देखि ९० कक्षाको विद्यार्थी संख्या	कुल विद्यार्थी भर्ना प्रतिशत
२०३३	८९,३७,०००	९,०६,५८३	२८.९
२०३४	९२,०५,०००	९०,७७,८४६	३३.६
२०३५	९२,७४,०००	९२,४५,७२५	३८.०
२०३६	९३,४६,०००	९४,६९,२६८	४३.७
२०३७	९३,९८,०००	९५,८०,३४६	४६.५

तालिका नं. २ बाट १ देखि ९० कक्षाको कुल विद्यार्थी संख्या र कुल विद्यार्थी भर्ना प्रतिशतमा क्रमशः वृद्धि भइरहेको पाइन्छ । २०३७ मा ६ देखि ९५ वर्ष उमेरको कुल अनुमानित जनसंख्या मध्ये ४६.५% स्कूलमा भर्ना भई पढिरहेको पाइन्छ । यसबाट विद्यालय शिक्षाको प्रसारमा पनि वर्षे बृद्धि भइरहेको कुरा जोड हुन आउँछ । तापनि यस क्षेत्रमा अझै अरु सक्रियताका साथ प्रचार प्रसार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

प्राथमिक शिक्षा

नेपालमा प्राथमिक शिक्षाको अवधि तीन वर्षको गरिएको छ र यसको उद्देश्य विद्यार्थीहरूलाई लेख्न, पढ्न र गणितको आधारभूत ज्ञान दिनु रहेको छ । सर्वसाधारण जनतालाई न्युनतम शिक्षाको अवसर दिन र साक्षरता प्रतिगत वृद्धि गर्नेको निम्ति प्राथमिक शिक्षाको प्रचार आवश्यक छ । २०३२ मा प्राथमिक शिक्षा निःशुल्क घोषणा गरिएपछि प्राथमिक विद्यार्थी सङ्ख्यामा उल्लेखनीय वृद्धि भएको देखिन्छ । हाल विद्यार्थीहरूको तमेर अनुसारको निश्चित तथ्याङ्क उपलब्ध भएको हुँदा प्राथमिक भर्ना प्रतिगत सहजै देखिने रूपमा (Apparent) मान्न सकिन्छ ।

तालिका नं. ३
प्राथमिक विद्यार्थी संख्या वृद्धि

साल	प्राथमिक विद्यार्थी जम्मा	छात्राको संख्या	छात्राको प्रतिशत	प्राथमिक भर्ना प्रतिशत
२०१३	६,४३,८०५	१,२९,२७६	२०.०	५९.४
२०३४	७,६९,०४९	१,६९,९४०	२२.१	६९.४
२०३५	८,७५,४९४	२,०८,११७	२३.८	७७.४
२०३६	१०,१२,४३०	२,७०,७४०	२६.७	८७.६
२०३७	१०,६७,६९२	२,९९,५९२	२८.०	९०.४

तालिका नं. ३ मा प्रस्तुत तथ्याङ्क अनुसार गाँधी योजना अवधिको अन्त (२०३६/३७) मा लक्ष्य गरिएको ६४% प्राथमिक भर्ना प्रतिगत २०३४ मा नै प्राप्त गरी सकेको देखिन्छ । प्राथमिक शिक्षा निःशुल्क घोषणा गरिएबाट लक्ष्य गरिएको मितिभन्दा पहिले नै प्राथमिक भर्ना प्रतिगत लक्ष्य प्राप्त गर्नेमा ठूलो भन्दा भुमिका खेलेको छ । जुन कुरा माथिको तालिकामा उल्लेख भए बमोजिम २०३७ मा ९०.४% पुगेको नै स्पष्ट भएको छ ।

तालिका नं. ३ बाट प्राथमिक कक्षामा छात्राहरूको संख्या २०३३ को तुलनामा २०३७ मा दुई दोब्बर भन्दा बढी भएको देखिन्छ । र जम्मा प्राथमिक विद्यार्थी संख्यामा छात्राहरूको प्रतिगत कमिड छाले वृद्धि भइसकेको देखिन्छ तापनि अहिलेसम्म जम्मा प्राथमिक विद्यार्थी संख्यामा छात्राहरूको संख्या २८.० प्रतिशत मात्र छ ।

छात्राहरूको विद्यालय प्रवेश संख्या कम हुनुमा जतको सामाजिक र आर्थिक कारणहरू छन् । घरामा काममा छोरीहरूलाई बढी संलग्न गराउने, छोरीहरूको पढाइ अनुत्पादक ठान्ने प्रवृत्ति र अभिभावकहरूको कमजोर आर्थिक स्थिति यसका मुख्य कारणहरूमध्ये हुन् । प्राथमिक शिक्षा निःशुल्क गरिएको र प्राथमिक पाठ्य-पुस्तकहरू निःशुल्क वितरण गरिएबाट स्कूलमा पढ्ने छात्राहरूको संख्या बढ्दै गएको कुरा माथिको तालिका नं. ३ बाट स्पष्ट देखिएको छ ।

निम्न माध्यमिक शिक्षा

देशभरि र राजधानी सिकाई चरित्र निर्माण गर्ने र पूर्व व्यावसायिक शिक्षा प्रारम्भ गर्ने उद्देश्य राखी ४ देखि ७ कक्षसम्म ४ वर्षको निम्न माध्यमिक शिक्षाको व्यवस्था गरिएको छ । जसमा प्राथमिक विद्यार्थी संख्याको ५०% विद्यार्थीहरूलाई निम्न माध्यमिक शिक्षा सुविधा दिलाउने उद्देश्य राखी योजनामा राखिएको छ ।

प्राथमिक विद्यार्थी संख्यामा वृद्धि भएको हुनाले निम्न माध्यमिक विद्यार्थी संख्यामा वृद्धि हुनु स्वाभाविक नै छ । तर प्राथमिक विद्यार्थी संख्या वृद्धिदर भन्दा कम दरमा मात्र निम्न माध्यमिक विद्यार्थी संख्या वृद्धि भएको छ । यसको कारणहरू हुन्, प्राथमिक तहमा नै प्रशस्त हुन आउने हुनु र प्राथमिक संख्या वृद्धिको प्रभाव केही समय पछि मात्र निम्न माध्यमिक विद्यार्थी संख्यामा देखिनु । प्राथमिक तहमा कक्षा १ बाट कक्षा २ मा खस गरी ठूलो संख्यामा विद्यार्थी हुन आउने हुने स्थिति पेरै वर्ष देखि कायम नै रहेको छ । यो हुन आउने स्थितिमा सुधार आएपछि निम्न माध्यमिक विद्यार्थी संख्यामा वृद्धि खास रूपले देखा पर्नेछ । २०३३ देखि २०३७ सम्मको निम्न माध्यमिक तहमा विद्यार्थी संख्या सम्बन्धी विवरण तालिका नं. ४ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ४
निम्न माध्यमिक विद्यार्थी संख्या

साल	निम्न माध्यमिक जम्मा	विद्यार्थी संख्या छात्रा	छात्राको प्रतिशत	प्राथमिक विद्यार्थीको अनुपातमा निम्न माध्यमिक विद्यार्थी प्रतिशत
२०३३	१,८८,९८८	३३,३९६	१७.६	२९.३
२०३४	२,२६,९३९	४१,७८८	१८.४	२९.५
२०३५	२,७९,५८०	४०,०९३	१८.४	३१.६
२०३६	३,४२,९२९	६८,१३३	१९.९	३३.९
२०३७	४,२१,४२७	८०,८८९	२०.७	३६.७

तालिका नं. ४ बाट थाहा हुन्छ कि २०३६ को तुलनामा २०३७ मा निम्न माध्यमिक विद्यार्थी संख्यामा ४८,४९८ ले वृद्धि भई १४.१ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । छात्राहरूको संख्यामा पनि २०३६ को तुलनामा २०३७ मा १२,७५६ ले वृद्धि भई १८.७ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ ।

तालिका नं. ४ बाट २०३३ देखि निम्न माध्यमिक शिक्षा तहमा छात्राहरूको संख्या र छात्राहरूको प्रतिशत क्रमशः बढ्दै गएको देखिन्छ । तसर्थ प्राथमिक तहमा २८० प्रतिशत छात्रा भएकोमा निम्न माध्यमिक तहमा २०.७ प्रतिशत मात्र छ । यस्तो तुलनात्मक वृद्धिकोवजाट प्राथमिक भन्दा निम्न माध्यमिक तहमा कम प्रतिशत छात्रा भएको देखिन्छ ।

माध्यमिक शिक्षा

माध्यमिक शिक्षाको उद्देश्य व्यावसायिक शिक्षामा जोड दिई उत्पादनशील र उपयोगी नागरिक तैयार गर्नु रहेको छ । साधारण माध्यमिक विद्यालयहरूमा २० प्रतिशत विद्यार्थी पढ्दा व्यावसायिक शिक्षाको लागि र व्यावसायिक विद्यालयहरूमा ८० प्रतिशत विद्यार्थी पढ्दा व्यावसायिक शिक्षाको लागि प्रयोग गरिएका छन् । व्यावसायिक विद्यालयमा पढ्ने विद्यार्थीहरूमा व्यावसायिक प्रवृत्ति र सीप पुर्णतया विकास हुने बाक्ला गरिएको छ । सबै माध्यमिक विद्यार्थीहरूमा अभ्यर्थि आउनेको भावना जागृत हुनु भन्नाको निम्ति सबै माध्यमिक विद्यालयहरूमा व्यावसायिक शिक्षा अनिवार्य गरिएको छ । २०३३ देखि २०३७ सम्म माध्यमिक तहमा विद्यार्थी संख्या वृद्धिको विवरण तालिका नं. ५ मा दिइएको छ ।

तालिका नं० ५ माध्यमिक विद्यार्थी संख्या

साल	माध्यमिक विद्यार्थी संख्या जम्मा	छात्रा	छात्राको प्रतिशत	निम्न माध्यमिक विद्यार्थीको अनुपातमा माध्यमिक विद्यार्थी प्रतिशत
२०३३	७४,०६०	१२,४३६	१६.९	३९.२
२०३४	८२,९५८	१३,५९८	१६.६	३९.३
२०३५	९३,६५१	१५,४३१	१६.५	३३.६
२०३६	९,०६,१०३	१८,२५३	१७.२	३०.९
२०३७	९,२९,००७	२१,६१३	१७.९	३०.९

तालिका नं. ५ बाट माध्यमिक विद्यार्थी संख्या र माध्यमिक विद्यार्थीमध्ये छात्राको संख्यामा क्रमशः वृद्धि भइरहेको देखिन्छ । प्राथमिक तहमा हाल भइरहेको ठूलो संख्या वृद्धिको प्रभाव माध्यमिक तहमा पाँच, छ वर्षपछि पर्ने कुरा सिद्ध छ । साथै प्राथमिक र निम्न माध्यमिक तहमा भइरहेको ठुल आउट पट्टन गएमा माध्यमिक तहको शिक्षाको अरुबढी माग हुनेछ ।

हालका वर्षहरूमा माध्यमिक तहमा छात्राहरूको संख्यामा वृद्धि भइरहेको छ तापनि जम्मा माध्यमिक विद्यार्थी संख्यामा छात्राको प्रतिशतमा खास वृद्धि भइरहेको देखिदैन । यसरी नै निम्न माध्यमिक विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा माध्यमिक विद्यार्थी प्रतिशत पनि २०३६ को तुलनामा २०३७ मा बरोबर भई वृद्धि भएको देखिदैन । माध्यमिक तहमा छात्राहरूको संख्या वृद्धि गर्ने तथा माध्यमिक शिक्षाको स्तर माथि उठाई विद्यार्थी संख्या बढाउने उपायहरू निम्न आवश्यक देखिन्छ ।

उच्च शिक्षा

राष्ट्रिय शिक्षा पद्धतिको योजना लागू भएपछि उच्च शिक्षाको सर्वे पक्षहरू-संगठन, उद्देश्य, पाठ्यक्रम, प्रशासन, परीक्षा आदिमा व्यापक परिवर्तन स्पष्ट भएको छ । विकास आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्ने प्राथमिक जनशक्ति तैयार गर्ने, उच्च शिक्षालाई अभिव्यमा उपलब्ध हुन सक्ने कार्य अवसरसँग सम्बन्धित गर्ने योजनाको उद्देश्य रहेको छ । विभिन्न विश्व विद्यालय अन्तर्गत प्राविधिक अध्ययन संस्थानहरू (विज्ञान तथा प्रविधि, इन्जि-निअरिङ्ग, कृषि, बन विज्ञान र चिकित्सा शास्त्र) व्यावसायिक अध्ययन संस्थानहरू, (शिक्षा शास्त्र, व्यवस्थापन र कानून) र साधारण अध्ययन संस्थानहरू (मानसिकी र समाज शास्त्र र संस्कृत) स्थापना गरिएका छन् । आर्थिक विकास तथा प्रशासन केन्द्र, नेपाल एशियाली अध्ययन केन्द्र, विज्ञान तथा प्रविधी अनुसन्धान केन्द्र र शिक्षा विकास तथा अनुसन्धान केन्द्र सम्बन्धित क्षेत्रहरूमा विशिष्ट अध्ययनको निम्ति स्थापना गरिएका छन् ।

नेपालमा उच्च शिक्षामा अध्ययन गर्ने विद्यार्थी संख्यामा गत तिन दशकको अन्तिममा ठूलो वृद्धि भएको छ । २००७ मा २५०, २०१८ मा ५,१४३ र २०२७ मा १७,२०० विद्यार्थीहरू उच्च शिक्षामा संलग्न थिए । शिक्षा योजना लागू भएपछि महा विद्यालयहरूमा भर्ना भई पढ्ने विद्यार्थी संख्या क्रमिक रूपले वृद्धि भइरहेको साथै परै

इसैर निजी अध्ययन गरी विश्व विद्यालयको गरीशमा सम्मिलित हुने सुविधा प्रदान गरिएको हुँदा, उच्च शिक्षामा लागेका विद्यार्थीहरूको संख्या बढ्ने अनुमान गर्न सकिए तापनि गत सालको तुलनामा यस वर्षमा विद्यार्थी संख्यामा केही कम भएको देखिन्छ । तर, ठाउँ ठाउँमा निजी स्थापनाहरूको स्थापना भई वधा समेत संभालन भइसकेको हुँदा आगामी वर्षहरूमा उच्च शिक्षामा निकै विद्यार्थी संख्या बढ्ने अनुमान गर्न सकिन्छ । तालिका नं. ६ मा २०२७ सालमा विभिन्न क्याम्पसहरूमा अध्ययन गरिरहेका कुल विद्यार्थीहरूको संख्या देखाइएको छ ।

तालिका नं. ६
उच्च शिक्षा विद्यार्थी संख्या

साल	उच्च शिक्षा तर्फको विद्यार्थी		प्राविधिक विद्यार्थीको
	जम्मा	प्राविधिक	प्रशिक्षण
२०२३	२१,४३८	८,२२२	३८.३
२०२४	२४,७४४	८,४१४	३४.०
२०२५	३१,६४२	१०,७४८	३३.६
२०२६	३९,८६३	८,१८१	२०.५
२०२७	३८,४५०	८,१५७	२१.२

तालिका नं. ६ बाट उच्च शिक्षा ग्रहण गर्ने महुा विद्यालयहरूमा निम्नित रूपले भर्ती भई अध्ययन गरिरहेको विद्यार्थी संख्यामा यस वर्षमा वृद्धि भएको देखिन्छ । तापनि विकास कार्यहरूको कार्यान्वयनको निम्ति उच्च शिक्षा प्राप्त व्यक्तिहरूको माग हुने, जनसाधारणको जीवन स्तर उठाउने प्रेरणा, जागरूकता र माध्यमिक शिक्षा पूरा गर्नेहरूको संख्या वृद्धिको कारणले उच्च शिक्षामा प्रवेश गर्ने विद्यार्थी संख्या बढिभयाइ इतेर नै जाने बाधा गर्न सकिन्छ ।

तालिका नं. ६ बाट प्राविधिक तर्फको विद्यार्थी संख्यामा पनि केही कम भएको देखिन्छ । यस आर्थिक वर्ष ०३७।०३८ मा पनि अध्ययन सन्धानहरूलाई प्राविधिक, व्यावसायिक र साधारण गरी तीन क्याटेगोरीमा विभाजन गरिएका छन् । प्राविधिक शिक्षाको निम्ति आवेदन गर्ने विद्यार्थीहरू सबैलाई प्राविधिक अध्ययन संस्थानहरूमा स्थान उपलब्ध गराई भर्ती दिय सकिएको छैन । अध्ययन संस्थानहरूको भर्ती र प्रशिक्षण क्षमतामा वृद्धि भएको छण्डमा प्राविधिक तर्फ अध्ययन गर्ने विद्यार्थी संख्या अझ निकै बढ्ने अनुमान गर्न सकिन्छ ।

प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक विद्यालय स्थिति

विद्यार्थी संख्या वृद्धि तथा जनसंख्या वृद्धिको आधारमा जनताको मागलाई ध्यानमा राखी सकारण सम्पूर्ण जनताले शिक्षा हासिल गर्ने सन्तान अक्षर पाओस् भन्ना खातिर आवश्यक ठाउँमा विद्यालय चल्न हुँदै जानु नितान्त आवश्यक छ । २०३७ को तथ्याङ्क अनुसार नेपाल अधिराज्यभित्र संचालन भइरहेका सम्पूर्ण प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक विद्यालयहरू क्रमशः १०,१३०, ३,५०१ र ७८५ देखिएको छ । उक्त १०,१३० प्राथमिक विद्यालयहरू मध्ये ५६४ वटा माध्यमिक विद्यालयहरूसँग र २,६३८ वटा निम्न माध्यमिक विद्यालयहरूसँग संयुक्त रूपमा संचालन गरिएको छ । र बाँकी ६,९२८ वटा प्राथमिक विद्यालयहरू छुट्टै भवनमा संचालन भएको देखिन्छ । निम्न माध्यमिक विद्यालयहरू पनि छुट्टै रूपमा संचालन भएका २, ७३३ र माध्यमिक विद्यालय सँग संयुक्त रूपमा संचालन भएका ७४८ छन् । ७८५ माध्यमिक विद्यालयहरूमध्ये ११५ वटा व्यावसायिक विद्यालयहरू, ६५० वटा साधारण माध्यमिक विद्यालयहरू छन् र बाँकी २० वटा माध्यमिक विद्यालयहरू संस्कृत माध्यमिक विद्यालयको रूपमा संचालन भएको देखिन आउँछ । २०३६ मा प्राथमिक, निम्न माध्यमिक र माध्यमिक विद्यालयहरू क्रमशः ८,८८६, ३,०६१ र ६४४ भए भने २०३७ सालमा यी संख्या वृद्धि भई १०,१३०, ३,५०१ र ७८५ पुग्न गएको छ । २०३६ को तुलनामा प्राथमिक विद्यालय २.५% ले, निम्न माध्यमिक विद्यालय १४.४% ले र माध्यमिक विद्यालय २१.९% ले वृद्धि हुन गएको देखिन्छ ।

नेपाल अधिराज्यका जिल्लाहरूमा सबभन्दा बढी प्राथमिक विद्यालय भएको जिल्ला पाल्पाभा ३१८ र सबभन्दा कम विद्यालय भएको जिल्ला भन्ताङमा १८ प्राथमिक विद्यालयहरू देखिन आएका छन् । निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा सबभन्दा बढी विद्यालय हुने जिल्ला क्रमशः पाल्पा र काठमाडौं देखिएको छ । अर्कोतिर निम्न माध्यमिक तहमा सबैभन्दा कम विद्यालय भएको जिल्ला मोरङा पाइएको छ । नेपाल अधिराज्यको प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक क्षेत्र अनुसार विद्यालय विवरण तलको तालिकामा दर्शाइएको छ । तह अनुसार शिक्षागत विद्यालय विवरण विस्तृत रूपमा सारिणी नं. १ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं० ७
क्षेत्र अनुसार विद्यालय विवरण

क्षेत्र	प्राथमिक विद्यालय संख्या वृद्धि			निम्न माध्यमिक विद्यालय संख्या वृद्धि			माध्यमिक विद्यालय संख्या वृद्धि		
	२०३६	२०३७	प्रतिशत	२०३६	२०३७	प्रतिशत	२०३६	२०३७	प्रतिशत
पूर्वाञ्चल	२,३६२	२,३६४	१.४	६९२	८०१	१५.८	१९५	१९८	२०.०
मध्यमाञ्चल	२,६५६	२,७३४	२.९	८१२	९३९	१५.६	२११	२६०	२३.२
पश्चिमाञ्चल	२,५८०	२,६४७	२.६	८६१	९८१	१३.९	१६८	१९९	१८.५
सुदूर पश्चिमाञ्चल	२,२८८	२,३५५	२.९	६९६	७८०	१२.१	१००	१२८	२८.०
नेपाल अधिराज्य	९,८८६	१०,१३०	२.५	३,०६१	३,५०१	१४.४	६७४	७८५	२१.६

उपरोक्त तालिकाबाट प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक तीन तहका विद्यालयहरू सुदूर पश्चिमाञ्चल क्षेत्रमा अरु क्षेत्रको दौजोमा कम भएको देखिन्छ । तर २०३६ साल पछि एक वर्ष भित्रमा विद्यालय सञ्चालना भएको वृद्धि प्रतिशतलाई दृष्टि दिदा प्राथमिक तहमा मध्यमाञ्चलमा जस्तै २.९ प्रतिशतले वृद्धि भएको र माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा भएको वृद्धि प्रतिशत सुदूर पश्चिमाञ्चल क्षेत्रमा सबभन्दा बढी भएको जानकारी हुन आउँदछ । वृद्धि प्रतिशतलाई मात्र ध्यानमा राख्दा सबभन्दा बढी सुदूर पश्चिमाञ्चलमा माध्यमिक तहमा भएको देखिन्छ । संख्याको दृष्टिकोणले सबभन्दा बढी प्राथमिक विद्यालय भएको क्षेत्र मध्यमाञ्चल देखिन आउँछ, जसमा कुल प्राथमिक विद्यालयको २७.०% विद्यालय रहेको छ । निम्न माध्यमिक तहमा बढी विद्यालय भएको क्षेत्र पश्चिमाञ्चल गनिन आउँदछ, जसमा कुल निम्न माध्यमिक विद्यालयको २८.० प्रतिशत रहेको छ । माध्यमिक विद्यालय मध्यमाञ्चल क्षेत्रमा नै बढी रहेको कुरा माथिको तालिकाबाट देखिन आउँदछ र कुल माध्यमिक विद्यालयको ३३.१ प्रतिशत विद्यालय यस क्षेत्रमा रहेको छ ।

**प्राथमिक, निम्न माध्यमिक
तथा**

माध्यमिक विद्यालय विवरण

सारिणी नं० १

जिला	प्राथमिक विद्यालय	निम्न माध्यमिक विद्यालय	माध्यमिक विद्यालय			कुल
			साधारण	व्यावसायिक	तत्कृत	
ताप्लेजुङ	१५५	६१	७	१	१	९
पाँचथर	१४५	२५	७	१	—	६
इलाम	१९८	४१	७	२	—	९
काभ्रे	१९६	६५	२०	२	—	२३
मेची अञ्चल	६९९	१९२	४१	७	१	४९
सप्तरी	१३५	६९	५	१	—	६
मोरङ	१६७	५३	१०	२	१	१३
तेह्रथुम	११६	३५	५	२	—	७
धनकुटा	१४३	४२	६	१	—	७
मोरङ	१८४	९६	१६	२	—	२८
सुनसरी	१४४	६०	२०	३	१	२४
कोशी अञ्चल	८०९	३६२	७२	११	२	८५
सोलुखुम्बु	८१	२३	३	१	—	४
खोटाङ	१७६	४५	९	१	—	१०
मोखलदुङ्गा	११०	२९	८	१	—	९
जयपुर	१०९	३०	१	१	—	७
सप्तरी	१७३	६१	१६	२	१	१९

जिल्हा	प्राथमिक विद्यालय	निम्न माध्यमिक विद्यालय	साधारण	माध्यमिक विद्यालय व्यावसायिक	संस्कृत	जम्मा
बिराहा	१६३	५६	१२	३	—	१५
सगरमाथा अखिल	८०९	२४४	५४	९	१	१४
पूर्वाञ्चल क्षेत्र	२३१४	८०१	१६७	२७	४	१९८
दोलखा	११२	४८	५	१	—	६
रामेछाप	११७	३५	७	१	—	८
सिन्धुली	१४०	४४	११	१	—	१२
धनुषा	१४८	५७	२०	२	१	२३
महोत्तरी	११७	५७	१०	३	१	१४
सर्लाही	१२८	५५	१२	२	—	१४
जनकपुर अखिल	५७२	२९६	६५	१०	२	७७
सिन्धुपाल्चोक	१७३	७०	६	१	—	७
रनुवा	३६	२१	२	—	—	२
सुनकोट	१६५	४२	७	१	—	८
छादिङ्ग	१७८	७१	६	१	—	७
काभ्रे पलान्चोक	२२५	७१	१२	३	—	१५
भक्तपुर	८६	३८	१०	२	—	१२
काठमाडौं	२०३	८७	४१	६	१	४८
ललितपुर	११२	४७	१८	४	—	२२
बागमती अखिल	१,१७८	४४७	१०२	१८	१	१२१
मकवानपुर	१७९	३८	७	१	—	८
चितवन	१८०	४३	१५	२	—	१७
रौतहट	१९६	३४	१०	२	—	१२
धारा	१४६	४२	९	१	१	११
पर्स	१४०	३९	११	३	—	१४
नारायणी अखिल	७८४	१९६	५२	९	१	६२
मध्यमाञ्चल क्षेत्र	२,७३४	६३९	२१९	३७	४	२६०

जिल्हा	प्राथमिक विद्यालय	निम्न माध्यमिक विद्यालय	साधारण	माध्यमिक विद्यालय	व्यावसायिक	संस्कृत	जम्मा
गोरखा	२००	९४	१२	२	—	—	१४
मनाङ्ग	१८	१६	१	—	—	—	१
लमजुङ्ग	१८६	६०	१४	२	१	—	१८
कोरकी	२२६	८२	२२	१	१	—	२४
तनहुँ	१९८	६३	१२	२	—	—	१४
स्याङ्गुवा	२३६	९४	१९	३	—	—	२२
गण्डकी अञ्चल	१०७०	४१६	८१	१०	२	—	१३
नवलपरासी	१२४	४४	१	१	—	—	१०
पाँचथरा	११८	१७	१४	३	२	—	२०
गुल्मी	२२२	७६	१	२	१	—	१२
अर्घाखाँची	१३८	४०	७	१	१	—	९
रूपन्देही	१४०	५४	१३	२	१	—	१६
कपिलवस्तु	१२९	३४	७	२	१	—	१०
लुम्बिनी अञ्चल	१,१०३	३६७	६०	११	६	—	७७
मुस्ताङ्ग	४१	३३	—	१	—	—	१
म्याग्दी	१२१	४६	४	१	—	—	६
पर्वत	१४२	६१	१२	२	—	—	१४
बागलुङ्ग	१७०	५७	६	१	१	—	८
धौलागिरी अञ्चल	४७४	१९८	२३	५	१	—	२९
पश्चिमाञ्चल क्षेत्र	२,६४७	९८१	१६४	२६	९	—	१९९
छकुम	११४	२०	३	१	—	—	४
रोल्पा	१३७	२६	२	१	—	—	१
सल्यान	६२	२१	४	१	—	—	४
धुव्लुङ्ग	११२	३२	५	१	१	—	७
दाङ्ग	१३२	४४	१	२	१	—	१२
राप्ती अञ्चल	५९७	१४३	२३	६	२	—	३१

जिल्ला	प्राथमिक विद्यालय	निम्न माध्यमिक विद्यालय	माध्यमिक विद्यालय			
			साधारण	व्यावसायिक	संस्कृत	जम्मा
तुम्ला	४०	१३	३	—	—	३
सुनु	६२	२४	२	—	—	२
बोल्खा	६०	१२	२	१	—	३
कान्तिकोट	६६	५०	३	—	—	३
जुम्ला	६७	२६	२	१	—	३
कर्णाली अञ्चल	२६५	१२५	१२	२	—	१४
जाजरकोट	९३	२४	३	१	—	४
दैलेख	१२७	२६	३	१	—	४
सुर्खेत	१४४	३१	३	२	—	५
बाँके	६८	२६	५	१	—	६
बर्दिया	७९	४१	५	१	—	६
मेची अञ्चल	५४१	१५१	१६	६	—	२५
बाजुरा	६९	३७	२	१	—	३
मकवानपुर	१०१	५६	४	१	—	५
महाराजगन्ज	११८	२७	३	१	—	४
मोरङ	१०८	३५	६	१	—	७
मौला	११७	१८	८	१	—	९
मेची अञ्चल	५१३	१९३	२३	५	—	२८
मोरङ	११५	४६	६	१	—	७
मकवानपुर	१४५	५५	१०	२	१	१३
महाराजगन्ज	८०	३५	३	१	—	५
मौला	६८	२२	४	१	—	५
महाकाली अञ्चल	४०९	१५८	२३	६	—	३०
मुहुर पश्चिमाञ्चल क्षेत्र	२,१५५	७८०	१००	२५	३	१२८
नेपाल अधिराज्य	१०,१३०	३,१०१	६५०	११५	२०	७८५

प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक विद्यार्थी स्थिति

विज्ञाको क्षेत्रमा प्रति वर्ष खर्चे हुने राष्ट्रिय बजेटको हुनो रागीलाई राष्ट्रको पूर्वाञ्चल विकासको निमित्त आवश्यक रक्ष जनसत्तिको क्षेत्र मानी तयारीको रूपमा उपयोग गर्ने सिद्धान्त स्वरूप मागु गरिएको राष्ट्रिय शिक्षा पद्धतिको योजना अधिराज्यको सम्पूर्ण जिल्लाहरूमा लागू भएपछि विद्यालयमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूको संख्या वृद्धिमा सुधार आएको देखिन्छ । २०३७ सालको तथ्याङ्क अनुसार प्राथमिक विद्यार्थी संख्या १०,६७,६१२ देखिएको छ । यो संख्या गत वर्ष १०,१२,२३० बियो र यसको तुलनामा हालको विद्यार्थी संख्या ५.५ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । त्यस्तै निम्न माध्यमिक तहमा पनि विद्यार्थी संख्या ३,२१,४२७ पुगेको छ, जुन गत वर्ष ३,४२,९२९ मात्र बियो । २०३६ सालको तुलनामा २०३७ सालको निम्न माध्यमिक विद्यार्थी संख्या १४.१ प्रतिशतले वृद्धि भएको पाइन्छ । त्यस्तै माध्यमिक तहमा पनि विद्यार्थी संख्या १,२१,००७ पुगेको छ, जुन गत वर्ष १,०६,१०९, मात्र थियो । २०३६ सालको तुलनामा २०३७ सालको माध्यमिक विद्यार्थी संख्या १४.०% ले वृद्धि भएको छ । प्राथमिक तथा निम्न माध्यमिक तहका विद्यार्थीहरूको तयारीको वृद्धि प्रतिगतलाई ध्यानमा राखेर यसको अक्षर माध्यमिक तहमा पनि परी निकट भविष्यमा नै माध्यमिक तहका विद्यार्थी वृद्धि प्रतिगतमा पनि सुधार आउने आशा गर्ने सकिन्छ ।

देशमा विज्ञाको विकासको निमित्त राष्ट्रिय स्तरमा नयाँ प्रतिगत बडाउन छात्रहरूको सापेक्षकै छात्राहरूको भर्ना संख्या पनि बढ्नु निताम आवश्यक छ । २०३७ सालको तथ्याङ्क अनुसार प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक तहमा छात्राहरूको संख्या क्रमशः २,९९,२५२, ६०,००९, र २१,६१३ देखिएको छ, जुन कुल विद्यार्थी संख्याको क्रमशः २८.०%, २०.७%, १७.९%, हुन आउँदछ । गत वर्ष यो प्रतिगतहरू क्रमशः २६.७%, १९.९% र १७.९% थिए । उपरोक्त प्रतिगतहरूलाई हेर्दा प्राथमिक तह निम्न माध्यमिक तह र माध्यमिक तहमा केही मात्र सुधार भै छात्र संख्या वृद्धिको दायीमा छात्रा संख्या वृद्धि हुन नसकेको कुरा स्पष्ट हुन आउँदछ । छात्राहरूको वृद्धि प्रतिगतलाई अवलोकन गर्दा प्राथमिक तहमा छात्राहरूको वृद्धि प्रतिगतमा केही प्रगति भएको देखिन्छ र यसको अक्षर निम्न माध्यमिक माध्यमिक तहमा पनि वृद्धि आउने आशा गर्ने सकिन्छ । प्रतिगतको द्विमात्रले केही वृद्धि भएतापनि पुरुष र महिला जनसंख्या ऊर्ध्व बढावर भएर पनि पुरुष र महिला साक्षरता प्रतिगतमा अझ असमानता भएको हाको जस्तो देशको निमित्त यो वृद्धि सन्तोषजनक मात्र सकिँदैन । तर पनि निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक स्तरमा भन्दा प्राथमिक स्तरमा छात्राहरूको वृद्धि प्रतिगतमा बुई प्रतिगत देखिए- बाद छात्राहरूको भर्ना क्रमिक रूपमा बढ्दै जाने छ भन्ने आशा गर्ने सकिन्छ । २०३६ सालपछि एक वर्षको अवधिमा

भएको जम्मा विद्यार्थी तथा छात्राको वृद्धि प्रतिशत तलको तालिकामा देखाइएको छ । प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक तहमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थी तथा छात्रा प्रतिशतको विस्तृत विवरण तालिका नं. २ र ३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक तीनै तह गरी सबैभन्दा बढी विद्यार्थी हुने प्राथमिक अञ्चलमा २,३७,५८३ र सबैभन्दा कम विद्यार्थी हुने कर्णाली अञ्चलमा १७,३२० देखिएको छ । छात्राहरूको संख्यामा पनि सबैभन्दा बढी हुने अञ्चल बागमतीमा ७६,३३२ छ र सबैभन्दा कम हुने कर्णाली अञ्चलमा २,०८८ छ ।

तालिका नं. ८ (क)
क्षेत्र अनुसार जम्मा विद्यार्थी वृद्धि प्रतिशत

क्षेत्र	प्राथमिक विद्यार्थी संख्या वृद्धि		निम्न माध्यमिक विद्यार्थी संख्या वृद्धि		माध्यमिक विद्यार्थी संख्या वृद्धि	
	२०३६	२०३७ प्रतिशत	२०३६	२०३७ प्रतिशत	२०३६	२०३७ प्रतिशत
पूर्वाञ्चल	२,४७,९१०	२,७४,२७६ ६.३	८७,८७९	९,०३,३४७ १७.६	३०,७७६	३३,१८० १५.५
मध्यमाञ्चल	२,०९,४६९	३,१६,१८९ ५२.२	९,९२,५१९	९,२९,९३२ ८.४	४९,१०५	४५,५९५ १०.९
पश्चिमाञ्चल	२,६५,६०८	२,८३,०६७ ६.८	८,२७,७४	९,००,६२८ ९.३	२३,५६७	२७,१४५ १५.०
सुदूर पश्चिमाञ्चल	९,७९,५४३	१,८८,३८० ४.९	५५,२६५	६५,५२० १८.६	१३,६३१	१५,०८७ १०.७
नेपाल अधिराज्य	१०,१८,५३०	१०,६७,९१२ ५.५	३,४२,६२९	३,९१,४२७ १४.९	१०६,१०९	१,२१,००७ १४.०

तालिका नं. ८ (ख)
क्षेत्र अनुसार छात्रा विद्यार्थी वृद्धि प्रतिशत

क्षेत्र	प्राथमिक छात्रा संख्या वृद्धि		निम्न माध्यमिक छात्रा संख्या वृद्धि		माध्यमिक छात्रा संख्या वृद्धि	
	२०३६	२०३७ प्रतिशत	२०३६	२०३७ प्रतिशत	२०३६	२०३७ प्रतिशत
पूर्वाञ्चल	७५,९९९	८४,३०७ १०.९	१८,६३९	२३,८६९ २८.०	४,६६०	५,९२६ २७.२
मध्यमाञ्चल	८१,५१८	९०,५६७ १०.७	२६,२१८	२९,३४९ ११.९	९,२०५	१०,३०० १५.१
पश्चिमाञ्चल	८१,८१६	९१,८९० १२.३	१५,९६८	२०,०७१ २५.७	३,०७५	३,८८३ २६.५
सुदूर पश्चिमाञ्चल	३१,४०७	३३,०४८ ५.२	७,३०८	७,६०८ ४.१	१,३१३	१,२९८ -१.१
नेपाल अधिराज्य	२,७०,७४०	२,९९,५१२ १०.६	६८,१३३	८०,८०९ १८.७	१८,२५३	२१,६१६ १८.४

नेपाल अधिराज्यको प्राथमिक विद्यार्थी विवरण

सारिणी नं० २ (क)

विवरण	कक्षा १		कक्षा २		कक्षा ३		१ देखि ३ कक्षा	
	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा
ताप्लेजुङ	४७९७	१६९२	२२६७	६१४	१६३०	४४९	९९९४	२७४४
पाँचथर	७१४१	११४०	११४४	८२४	२४३०	४२०	१२७१७	३४८४
इलाम	८४४६	३३४४	४०२४	१३६४	३११४	१०६१	१४८९९	३७७९
कापा	२८८४९	१०८७४	११४८९	३४०७	१२४४०	४६८६	३७७८८	२३०६८
मेची जञ्चल	४०२४४	१८०६१	२४९४४	९३०९	२०१६४	६७१६	९९३३८	३४०८६
सुनसरी	६२६६	२०८४	२४७४	७४१	२१३०	४२०	१०९७१	३३४४
भोजपुर	७४८८	२४१९	४००४	११४२	३०२४	७४७	१४४१७	४४१८
सिन्धुली	४७२३	१७०७	२२४९	७२१	१४१८	३८८	८१६०	२८१६
सप्तकुटा	१४४३	२२८४	१६६२	८४२	२१०१	४७३	११४२०	३२८९
मोरङ	१७१६४	४८७६	९०४०	३६७३	७०३८	२२४८	३३३४२	११२६७
सुनसरी	१११८४	४६०२	६०४८	२०४३	४८१७	१४८३	२३३३०	७७३७
कोशी जञ्चल	४४२७१	१८२७३	२४८९२	८६८३	२०६०९	४९२७	१०१७८०	३६१८२
सुनसरी	२८०९	८६४	१४२७	४६९	११९२	२८७	४४९८	१२२०
खोटाङ	७२०१	१७८७	२७१२	७२९	३१४६	४७१	१३०६९	३०८७
ओखलढुङ्गा	४४१०	१६४३	२४०४	६०१	३०३१	४४४	९९४६	२७०७

विवरण	कक्षा १			कक्षा २			कक्षा ३			१ रेडि व कक्षा		
	अवकाश	छात्रा	जम्मा	जम्मा	छात्रा	अवकाश	अवकाश	छात्रा	जम्मा	अवकाश	छात्रा	जम्मा
उद-पुर	५०२५	१४८८	२१२२	२१२२	२०८	१७०२	१७०२	२०४	१४२९	२२७८	२२७८	२२७८
मन्तरी	१२०८८	२८२०	५२६१	५२६१	१०८३	४१३३	४१३३	७४१	२१४६१	४६४४	४६४४	४६४४
मिराहा	८०४३	११०५	४१६३	४१६३	७०२	३४०९	३४०९	६१४	११४२५	२६९३	२६९३	२६९३
समरमाणा अचल	५२१४६	९९६४	१८२१९	१८२१९	१२९२	१४७९३	१४७९३	३०८२	७९१४८	१००३९	१००३९	१००३९
गुप्तविक्रम क्षेत्र	१४९६७०	४६४९५	७१०३६	७१०३६	२१६८३	४९४९७	४९४९७	१४७२४	२०४२७५	८४३०३	८४३०३	८४३०३
रोकवा	४२३७	७२३	२२२४	२२२४	६६७	१४२३	१४२३	१९७	७९८४	१२४७	१२४७	१२४७
रामेछाप	४३००	८००	२६८६	२६८६	३७७	६९४०	६९४०	१९६	८९२९	१३७३	१३७३	१३७३
मिपुली	६९११	१२४५	२६३९	२६३९	४२६	२०४५	२०४५	४२२	११६९५	२८९३	२८९३	२८९३
बगना	१०१२१	२०२३	५१४७	५१४७	६६१	३६२३	३६२३	७६३	१९६६१	४१७७	४१७७	४१७७
महोत्तरी	८१३३	१२९१	६१९३	६१९३	७०८	२६५६	२६५६	५२०	११०८२	२९९०	२९९०	२९९०
मोती	८०६०	२१३३	४६९६	४६९६	११३१	१७२३	१७२३	८८०	२६८९६	४११४	४११४	४११४
अमकपुर अचल	४३०६२	१०४९१	२०११८	२०११८	४१००	१४९४०	१४९४०	३००८	७६६८०	१०६१४	१०६१४	१०६१४
मिथुगन्तोक	८४४६	२३१९	३७७७	३७७७	६७६	२६७०	२६७०	४१०	१४९४०	३४०२	३४०२	३४०२
रतुवा	१०२१	२३१	५६३	५६३	१५०	२४०	२४०	८८	१८६४	४६४	४६४	४६४
गुवाकोट	७१७१	२०८०	४१०६	४१०६	८६६	२४७३	२४७३	४४२	१३७८९	३३८८	३३८८	३३८८
धार्दि	९४६८	२४०३	३६७३	३६७३	६८९	२७७६	२७७६	२९४	१६२१७	३४८६	३४८६	३४८६
काठे पलाञ्चोक	१३६१८	३७७२	५७८२	५७८२	१३४५	३१३८	३१३८	८९९	१२४५८	६०१६	६०१६	६०१६
भक्तपुर	९३२६	६११४	३३४०	३३४०	९०३	२०४२	२०४२	७०८	१४२१८	४८६६	४८६६	४८६६
काठमाडौं	७४६२६	१६३१	११७८३	११७८३	४६८४	९६१९	९६१९	३४९३	४६१६१	१७९४९	१७९४९	१७९४९
ललितपुर	८४६६	११०१	६०२३	६०२३	४३१४	४८२३	४८२३	२९५९	७०३८२	१०२७४	१०२७४	१०२७४
बागमती अचल	८२१७२	२६८९२	४०१८७	४०१८७	११६६६	२९०००	२९०००	९४७३	१४१४५९	४०१७१	४०१७१	४०१७१

विवरण	कक्षा १			कक्षा २			कक्षा ३			१ रेडि ३ कक्षा		
	जमा	छात्रा	जमा	छात्रा	जमा	छात्रा	जमा	छात्रा	जमा	छात्रा	जमा	छात्रा
मकवानपुर	८९०७	२३२७	४१०७	९९८	२०४९	६०७	२०४९	६०७	१५०४३	४०१२		
चितवन	१४४२७	६१४४	८०८५	३११७	१०४०	२०७१	१०४०	२०७१	२९४६६	११३२९		
रोल्पा	६८४२	११८०	२७१४	४६८	२०९७	३१६	२०९७	३१६	११६६३	१९६९		
बारा	७६०४	१३२६	३०४८	१०६	१७३८	२१२	१७३८	२१२	१३३९०	२३३४		
पर्वी	७९६३	१६३६	४१४९	७६३	२०७६	४६४	२०७६	४६४	१४००८	२८६३		
नारायणी अंचल	४६७२३	१२६२३	२३००७	६०४१	१४७१०	३०४३	१४७१०	३०४३	८४४५०	२२२१७		
मध्यमांचल क्षेत्र	१७१०८७	५०००६	८३४४२	२३०७७	६०६९०	११४३४	६०६९०	११४३४	११६१८९	१०२६७		
गोरखा	१२१२०	३००९	४७३७	१४९०	४३९०	१४२०	४३९०	१४२०	२११९०	५०६९		
मनास्लु	२७९	५३६	१०९	४४	७९	२६	७९	२६	४६०	२०७		
सगरमाथा	१०११३	४१६३	३६४२	११९७	२९०१	७२१	२९०१	७२१	१६०४६	३१३९		
कोशी	१४५०२	६७०४	६६९२	५९०७	२२९४	१०५७	२२९४	१०५७	२७४३८	१९४६८		
लुम्बिनी	१४९५०	५४४३	५४७४	१७३३	४०३२	११२९	४०३२	११२९	२४४४६	८४४५		
स्याङ्जा	१९००६	७२९८	८९९३	३४६४	६०४४	१०१५	६०४४	१०१५	३५५५४	१२७७७		
बागेश्वरी अंचल	७२८६३	२७६२३	१६७७७	१०२६५	२३४०६	७२४८	२३४०६	७२४८	१०६०४६	४२८६७		
सुनवलपरासी	१२२८१	२४१४	४२२०	१३००	३७८७	८०७	३७८७	८०७	३१३८८	४४२१		
पाँचथरा	११९१९	४४७५	२९७३	२१२५	४६४६	१४३७	४६४६	१४३७	२७४५८	८०१६		
मुग्लि	११७६४	३८६५	५२१३	१४७०	४६१३	११०९	४६१३	११०९	२११९१	२४७५		
अर्घाखाँची	८९०७	३००९	३९१४	१०६३	३१३२	७९८	३१३२	७९८	१४९४७	४९९०		
सुपेक्षी	१२५९४	३३०२	६४५९	१७७२	५२१७	१४३९	५२१७	१४३९	२४२७१	३६१६		
कमिनासु	८७११	१८७७	३०८९	६४३	२७७५	३०४	२७७५	३०४	१४३७४	२९१४		
लुम्बिनी अंचल	१६१७८	२०११४	३०६०६	८३७४	२३७७३	६००८	२३७७३	६००८	१२०६४०	१४४११		

વિસ્તાર	કચ્છા ૧			કચ્છા ૨			કચ્છા ૩			૧ રેડિય ૩ કચ્છા		
	અમ્મા	સોડા	અમ્મા	અમ્મા	સોડા	અમ્મા	અમ્મા	સોડા	અમ્મા	અમ્મા	સોડા	અમ્મા
મેસ્તા રૂ	૬૬૭	૩૦૪	૨૨૭	૨૨૭	૩૧૪	૨૪૩	૨૪૩	૬૩	૬૩	૧૨૧૭	૫૧૨	૫૧૨
મ્યાન્ડી	૪૪૭૦	૧૪૧૪	૧૪૪૭	૧૪૪૭	૪૨૬	૧૪૨૩	૧૪૨૩	૪૨૮	૪૨૮	૭૪૬૦	૨૨૭૨	૨૨૭૨
મલેત	૬૨૨૧	૧૬૩૧	૪૦૨૦	૪૦૨૦	૧૧૨૪	૩૧૦૬	૩૧૦૬	૮૬૨	૮૬૨	૧૪૩૪૦	૪૦૪૭	૪૦૪૭
કામલે રૂ	૧૧૪૬૪	૩૨૧૬	૩૬૪૬	૩૬૪૬	૮૪૩	૩૬૪૬	૩૬૪૬	૮૪૩	૮૪૩	૧૮૪૬૧	૪૬૬૭	૪૬૬૭
ધોનાગિરી અચલ	૨૩૨૨૪	૬૮૬૦	૧૦૮૭૩	૧૦૮૭૩	૩૬૦૬	૮૨૪૨	૮૨૪૨	૩૦૩૨	૩૦૩૨	૪૨૩૩૮	૧૧૫૦૮	૧૧૫૦૮
વશિમાચલ એચ	૧૬૨૨૬૪	૨૪૬૪૪	૭૧૩૩૬	૭૧૩૩૬	૨૧૬૪૮	૩૩૪૩૪	૩૩૪૩૪	૧૫૨૮૮	૧૫૨૮૮	૨૮૨૬૧૭	૬૧૮૦૦	૬૧૮૦૦
રુકૂમ	૪૨૬૪	૬૪૨	૧૬૭૪	૧૬૭૪	૧૭૭	૧૧૪૦	૧૧૪૦	૮૬	૮૬	૭૦૦૦	૬૪૮	૬૪૮
રોલ્યા	૪૬૬૬	૧૨૨૮	૨૦૧૭	૨૦૧૭	૨૭૨	૧૭૨૨	૧૭૨૨	૨૨૦	૨૨૦	૬૭૪૪	૧૭૨૦	૧૭૨૦
ચલ્યાન	૩૮૬૨	૪૬૪	૧૬૪૩	૧૬૪૩	૩૩૧	૧૩૪૪	૧૩૪૪	૧૧૮	૧૧૮	૭૧૬૧	૬૧૩	૬૧૩
બુઢાન	૪૬૨૩	૧૩૩૦	૩૬૮૦	૩૬૮૦	૨૬૧	૨૬૪૪	૨૬૪૪	૩૩૪	૩૩૪	૧૦૪૫૮	૨૧૨૬	૨૧૨૬
દાઝ	૧૦૪૩૭	૨૮૩૧	૪૪૨૪	૪૪૨૪	૬૨૬	૩૨૮૩	૩૨૮૩	૬૬૮	૬૬૮	૧૮૧૮૭	૪૪૪૪	૪૪૪૪
રાવ્લી અચલ	૬૦૪૨૪	૧૬૨૪	૧૨૭૩૬	૧૨૭૩૬	૨૦૬૭	૬૪૬૮	૬૪૬૮	૧૪૬૦	૧૪૬૦	૪૨૬૬૧	૬૦૧૫૨	૬૦૧૫૨
દુમ્લા	૮૪૧	૨૪૪	૪૬૧	૪૬૧	૪૪	૨૩૦	૨૩૦	૨૦	૨૦	૧૩૪૩	૩૧૭	૩૧૭
મુગ	૧૬૬૬	૩૧૩	૪૩૬	૪૩૬	૨૨	૩૩૭	૩૩૭	૬	૬	૨૪૪૩	૪૪	૪૪
દોલ્યા	૮૨૩	૨૨૪	૪૧૪	૪૧૪	૬૮	૨૬૮	૨૬૮	૬૧	૬૧	૧૪૮૮	૩૨૬	૩૨૬
કાલિકોટ	૨૧૩૨	૨૦૮	૮૪૬	૮૪૬	૪૨	૬૧૮	૬૧૮	૨૭	૨૭	૩૪૬૦	૨૮૮	૨૮૮
ચુન્ના	૨૨૨૬	૩૨૧	૮૪૬	૮૪૬	૮૭	૬૬૬	૬૬૬	૪૭	૪૭	૪૭૮૧	૪૪૪	૪૪૪
કળાળી અચલ	૭૭૬૮	૧૩૩૧	૨૮૮૭	૨૮૮૭	૧૦૨	૨૧૧૬	૨૧૧૬	૧૬૪	૧૬૪	૧૨૦૦૪	૧૭૬૭	૧૭૬૭
વાઘરકોટ	૨૭૭૩	૪૪૨	૧૧૮૪	૧૧૮૪	૧૪૬	૮૭૨	૮૭૨	૧૧૭	૧૧૭	૪૮૨૩	૮૧૮	૮૧૮
દેલેજ	૪૪૩૧	૮૨૬	૨૬૭૧	૨૬૭૧	૨૭૧	૧૭૦૦	૧૭૦૦	૧૭૧	૧૭૧	૮૬૮૨	૧૨૭૧	૧૨૭૧

जिल्हा	कक्षा १		कक्षा २		कक्षा ३		१ दिवस कक्षा संगणक
	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	
सुजल	७०९८	२१८८	३४६२	८१४	९२८०	४४४	१३१४०
वाढी	४४०१	१२८७	२४६९	६०४	११८९	३७२	९८३१
मर्यादा	४७१८	१३२६	२९६०	४८८	२०२६	३६७	१०४०४
मेरी अचल	२४४२३	६१६८	१२१४६	२३४६	९२४७	१४८२	४६९२३
वाढी	३३८३	३७९	८६४	९२	६८३	३७	३०८
वाढी	७३२४	४७७	२४११	११३	१४२४	७३	१०३६०
अचल	४०२६	३३८	२०२४	६७	१६२४	६६	७७०९
वाढी	३६०७	२२१	१६३२	६७३	१०६४	९७	११९३
मेरी अचल	४९३३	१०४८	२७३९	४०३	२१०४	३०९	१०७७४
मेरी अचल	२३३०४	२७७३	८०००	१०६६	७१०७	४८१	३९१८१
वाढी	३६४०	१००७	१४२४	२२४	१०४४	१४७	३६३९
मेरी	४०२७	९६४	२७७३	२८४	२४८४	११०	१०३११
मेरी	३४३२	६०६	१४१४	११६	१२२६	८१	३२७३
वाढी	६६०२	११२०	४०३२	९१४	२९७९	६०८	१३६१३
मेरी अचल	१९१४१	३६६८	९७४३	१४३९	७९४४	९४६	३४६०८
मेरी अचल	१०६०६०	२०१६१	४६२८४	७७४०	३६०३४	४७४३	१८८१८०
मेरी अचल	४८७०११	१७१८२४	२७२२१४	७३४९८	२०६१८६	४२१६०	१०६७९१२

नेपाल अधिराज्यको निम्न माध्यमिक विद्यार्थी विवरण

सारणी नं० २ (ख)

जिल्ला	कक्षा ४		कक्षा ५		कक्षा ६		कक्षा ७		४ देखि ७ कक्षा	
	वम्सा	स्थाना	वम्सा	स्थाना	वम्सा	स्थाना	वम्सा	स्थाना	वम्सा	स्थाना
साँखुवासभा	११०७	२२१	८४२	१४२	४०५	१०५	४७४	२१	३०७०	३२८
पाँचथर	१०७४	१६०	९६१	१२७	६९८	६०	४८०	२०	३२११	४०७
इलाम	१९६०	२४८	१२०१	४०१	६३६	२३७	८९९	२४४	४३६६	१२४०
काँडा	४८४०	२१९३	४१०४	१६२८	३९९०	११९७	३०७७	७९१	१८०७१	४८३९
मैची खप्तड	१००६१	३०२२	८१०९	२३३९	६२००	१६२७	४९३०	११२६	२९३००	८१४६
संखुवासभा	१२९९	३२२	१०६१	२३०	४७२	१०९	४०६	६४	३७३८	७८६
मोजपुर	१९८३	४०४	१२९७	३०७	११४८	२९६	७२१	१३६	४४१७	११२७
तेह्रथुन	९८८	१८४	९७६	२४१	६६९	१११	४६२	११४	३१६६	६४०
खप्तडा	१२८३	२७७	१०४९	१०६	८८२	१४०	७१२	१३१	३९२६	७२४
मोरङ	४६४२	१४९८	४४८७	१२९०	३२६४	९९६	२८९१	७०४	१६४८४	४६४२
सुनसरी	३७०८	११४४	३०४६	८७२	२२९८	७६६	२३७३	७९२	११७३२	३६०८
कोशी खप्तड	१२६०१	३७६१	१२६२३	३११६	९४१४	२४२४	७८३६	२००३	४४४९४	११४७४
सुनसरी	६८०	२१२	४७६	११३	३४७	५१	२२७	३०	२१३३	४०६
सोदाङ	१६४८	२२७	१२००	१२६	१०७८	११०	४९३	४७	४४२९	४४०

જિલ્લા	કાંઠા ૪		કાંઠા ૫		કાંઠા ૬		કાંઠા ૭		૪ વૈધિ ૭ કડા	
	અમ્મા	સુબા	અમ્મા	સુબા	અમ્મા	સુબા	અમ્મા	સુબા	અમ્મા	સુબા
બોલકાવૃક્ષો	૧૨૦૮	૧૮૫	૮૨૩	૧૮	૬૬૬	૧૩૬	૪૩૨	૪૪	૩૬૨૬	૪૭૭
હાથપુર	૧૦૮૩	૨૧૩	૬૮૦	૧૧૧	૪૨૧	૭૬	૪૮૧	૬૧	૨૮૭૩	૪૭૧
સપ્તરી	૧૦૦૭	૪૬૧	૨૬૪૩	૩૨૪	૧૧૧૩	૨૩૩	૧૮૩૧	૧૭૪	૬૪૭૪	૧૨૦૦
મિરાદા	૨૪૪૦	૨૨૭	૨૧૦૨	૨૪૨	૬૪૭૪	૨૬૮	૧૩૬૧	૧૩૨	૭૪૧૨	૬૪૬
મગરમાયા અન્નલ	૧૦૨૭૬	૧૬૦૩	૮૦૨૭	૧૧૩૪	૬૧૭૬	૮૭૭	૪૨૬	૪૨૬	૨૬૪૪૩	૪૧૪૬
પુનઃસ્થાપન	૧૪૪૩૮	૮૪૮૬	૨૮૨૪૧	૬૪૮૬	૨૧૮૧૩	૪૬૪૮	૧૭૭૩૭	૩૭૨૮	૬૦૩૩૪૭	૨૩૮૬૪
બોલકા	૧૦૧૩	૧૨૧	૭૨૩	૧૦૬	૪૬૭	૭૬	૭૭	૩૪	૨૪૭૬	૩૩૬
રામકાવ	૧૦૧૨	૮૧	૭૬૭	૬૨	૬૭૩	૪૧	૪૨૩	૨૭	૨૦૭૬	૨૧૩
મિલકાલી	૧૨૪૩	૨૨૪	૮૧૪	૧૨૦	૬૬૦	૬૦૧	૪૩૮	૪૬	૩૩૨૬	૪૦૧
મરુત	૨૬૪૬	૪૮૪	૨૪૦૪	૩૭૪	૧૮૨૦	૨૪૩	૧૭૪૦	૨૭૪	૮૬૧૩	૪૩૦૬
મહોસરી	૨૦૬૧	૩૪૬	૧૪૪૪	૨૨૦	૧૧૬૬	૧૪૭	૭૬૦	૭૦	૪૬૦૨	૭૮૩
મલોતી	૨૪૦૨	૩૭૦	૩૪૨૨	૩૨૦	૧૪૧૨	૧૬૦	૬૧૭૧	૧૨૬	૭૪૦૭	૧૦૧૬
અલકાવર અન્નલ	૬૦૬૬૮	૧૬૬૬	૮૭૬૪	૧૧૬૬	૬૦૬૦	૮૦૧	૪૮૨૧	૪૬૬	૩૦૪૭૩	૪૨૨૪
મિલકાલી	૧૩૬૦	૧૭૬	૧૧૦૪	૬૨૮	૭૧૨	૭૪	૪૪૪	૪૬	૩૬૪૧	૪૨૪
રમુવા	૨૨૨	૧૭	૧૪૬	૪૮	૭૮	૨૭	૩૪	૬	૪૬૧	૧૩૮
નુકાકોટ	૧૬૬૨	૪૨૨	૧૨૭૬	૨૩૬	૮૨૮	૧૪૬	૪૮૬	૬૪	૪૨૮૪	૭૬૮
પાલિકા	૧૭૮૨	૨૦૪	૬૦૭	૧૮૪	૪૦૨	૬૬	૨૬૪	૬૭	૩૨૪૪	૭૪૩
કાલે પનાકોટ	૨૪૪૬	૪૭૬	૧૮૭૬	૩૭૩	૧૨૮૪	૨૩૩	૮૮૪	૧૪૦	૬૪૬૧	૧૨૩૪
મક્કુર	૨૪૮૭	૪૧૭	૧૭૬૬	૬૬૧	૬૨૨૬	૪૬૬	૧૦૭૪	૨૭૪	૬૩૪૬	૧૬૪૨
કાલે પનાકોટ	૮૬૧૪	૪૨૪૧	૭૧૭૬	૨૪૪૪	૬૭૬૮	૨૨૪૧	૪૬૬૪	૧૬૬૬	૨૭૭૪૬	૬૦૭૬

विवरण	कक्षा ४	कक्षा ५	कक्षा ६	कक्षा ७	कक्षा ८
गणना	छात्रा	गणना	छात्रा	गणना	छात्रा
सहित	३१३१	११६९	१००४	१०२४	६२६५
बागमती अञ्चल	२१९३५	६६६५	५३०९	१०४३६	६३१८१
भक्तपुर	१४०३	३४८	११९०	४४१	३९०४
चितवन	४२४०	१२३६	१०६६	११३१	१२४२४
रोल्दी	१३८६	३०८	१२४९	६३५	४१९२
बारा	९९४	१२४	१६९	१४९४	२१६६
पर्सा	१०८६	२३९	१४८	७१३	३४९९
नारायणी अञ्चल	९२२०	२१८४	७७६७	५२४२	२६१७८
मध्यमाञ्चल क्षेत्र	४१८४३	१०१७७	३३४६५	२६१०२	१२१९३९
गोरखा	२५४४	४३४	३२४	१२२०	६७७७
मनास्लु	७४	२३	१०	२१	१६५
सप्तरी	१९२८	४२७	३६३	६३२६	६१३२
कास्की	४७१४	१०६३	९६१	२४७३	१२८४१
लमजु	२६५८	६३१	४१७	१२०६	७६००
स्याङ्जा	४१४६	१०९९	७८६	१६४२	११७८२
गण्डकी अञ्चल	१६०७४	३७०७	१११६१	२०२९९	४४२०३
नवलपरासी	२६७४	४९०	१६६७	६४३१	६८७२
पाल्पा	२७८५	८४६	२३४५	१६४२	७९१७
पुष्प	६०३१	५१४	३२८	१४६७	८०७४

જિલ્લા	કચ્છા ૪			કચ્છા ૬			કચ્છા ૭			૪ દેશિ ૭ સહાય		
	અમ્મા	છોયા	અમ્મા	છોયા	અમ્મા	છોયા	અમ્મા	છોયા	અમ્મા	અમ્મા	છોયા	છોયા
અર્પાજાલી	૨૦૦૬	૨૩૭	૧૧૪૮	૧૪૬	૬૧૮	૨૬	૪૨૮	૪૦	૪૨૩૩	૪૧૬		
રુપનદેહી	૨૪૨૭	૧૨૨	૨૭૪૬	૬૪૩	૨૦૪૧	૪૧૪	૧૬૦૩	૩૪૨	૧૨૧૨	૨૪૧૦		
કપિલવસ્તુ	૧૧૪૬	૨૨૮	૧૪૬૧	૧૪૬	૧૨૩	૧૦૪	૭૩૧	૬૧	૨૬૭૧	૪૦૨		
લુન્ગી બાંચલ	૧૨૭૧૩	૩૨૪૭	૧૧૭૨૦	૨૧૨૬	૮૨૩૦	૧૪૧૪	૬૦૭૦	૧૦૧૬	૨૧૭૪૩	૭૬૩૭		
મુસ્તાફી	૨૦૪	૭૧	૧૧૮	૪૧	૬૮	૨૪	૩૪	૪	૪૨૧	૧૪૪		
મ્યાનદી	૧૧૪	૧૭૧	૮૦૪	૧૦૬	૪૨૪	૬૨	૩૦૬	૪૨	૨૪૧૮	૨૮૬		
પવંત	૧૭૧૪	૨૧૮	૧૪૬૧	૩૭૩	૧૧૦૪	૨૧૮	૪૨૨	૧૬૦	૪૧૨૬	૧૨૦૦		
માનજી	૧૧૧૩	૨૬૦	૧૬૧૧	૨૧૪	૧૦૧૭	૧૦૭	૮૧૨	૬૪	૪૪૮૨	૬૭૪		
ધોલાગિરી બાંચલ	૪૮૬૪	૬૨૮	૪૦૦૭	૭૪૪	૨૦૪૩	૨૧૧	૨૦૦૭	૩૩૪	૧૨૧૪૨	૨૪૧૬		
પરિમાણસ સેક	૬૬૬૮૨	૭૮૮૨	૨૮૬૧૮	૪૭૪૧	૧૧૬૩૮	૧૭૪૭	૧૧૦૧૦	૨૬૮૩	૧૦૧૨૮	૨૦૦૭		
રુકુમ	૬૬૪	૪૭	૪૭૦	૪૧	૨૭૬	૩૨	૨૦૪	૧૨	૧૬૮	૧૨૨		
રોળા	૪૨૮	૭૦	૪૩૧	૪૮	૨૮૧	૧૮	૨૦૨	૧૦	૧૪૨૨	૧૪૬		
મન્યાન	૬૦૦	૭૪	૪૭૨	૪૪	૩૬૩	૩૧	૨૧૭	૨૪	૧૭૨૨	૧૮૪		
ધુલાન	૧૦૦૬	૧૮૨	૭૩૬	૧૦૬	૬૨૪	૬૮	૩૭૧	૪૪	૨૮૧૪	૪૦૨		
માજી	૬૨૪૧	૪૨૧	૨૦૧૨	૩૬૦	૧૨૪૧	૨૪૪	૧૧૪૬	૩૩૪	૭૬૪૦	૧૪૦૦		
રાત્ની બાંચલ	૬૨૪૪	૮૧૪	૪૨૪૧	૬૩૧	૨૭૮૮	૪૦૧	૨૧૩૬	૩૩૪	૧૨૬૮૦	૨૨૪૪		
દુલા	૧૮૧	૪	૧૨૦	-	૬૦	૧	૪૨	૧	૪૪૩	૭		
મુલ	૨૨૬	૪	૧૪૪	૭	૪૮	૩	૪૮	-	૪૧૬	૧૮		
કોળા	૧૧૨	૬	૮૪	૬	૪૧	૪	૨૬	૨	૨૮૧	૨૪		
કાનિકોટ	૪૧૪	૨૧	૩૪૩	૧૮	૨૨૪	૧૨	૧૨૧	૩	૧૨૩૦	૨૬		
કુલા	૪૭૨	૪૦	૩૧૨	૭૭	૨૮૧	૨૮	૨૩૪	૨૮	૧૩૭૬	૧૭૩		
કર્ણાલી બાંચલ	૧૨૨૪	૮૪	૧૧૩૩	૧૧૧	૭૪૨	૪૮	૪૩૬	૩૪	૧૬૨૧	૨૭૪		

विवरण	कक्षा ४			कक्षा ५			कक्षा ७			४ देखि ७ कक्षा		
	अम्मा	छात्रा	अम्मा	छात्रा	अम्मा	छात्रा	अम्मा	छात्रा	अम्मा	अम्मा	छात्रा	छात्रा
आचारकोट	४८०	२०	३२४	२६	२३७	१३	१२४	१६	११६४	१०४	१०४	
दिलेख	९७२	७१	७०६	६१	२०४	१४	२४६	२४	२४६	२४६	१७०	
मुर्खी	१८११	३८३	१४२१	१६४	८०८	१२६	१००	७४	४८०	४८०	७७८	
बाको	१४२६	२८४	१०२९	२०२	८७६	१८४	७१७	१६३	४२८	४२८	८६४	
बर्दिना	१४३२	२२८	११४८	१७१	८६६	१४७	४४८	८०	४०४७	४०४७	६२०	
गोरी अञ्चल	६१९१	१०१४	४६६७	६४६	२०९७	४७९	२११४	३८८	१११००	१११००	२४६८	
बागुरा	६२१	३८	३६४	१३	१६३	१३	१४१	७	१२१८	१२१८	७४	
बाग्लुङ	१६४०	४७	८४१	२४	४६७	६	३४३	४	२८७१	२८७१	८४	
अछाम	१०९४	३४	४७७	१७	४८४	१३	२६४	४	२११०	२११०	१८	
झोटी	८२७	२१	४७८	४१	३६२	३१	२७६	२०	२०२३	२०२३	१४४	
नेपाली	१८१६	३०३	१४११	३४६	१०२६	३४२	१०७४	७९	२४१०	२४१०	८२	
नेता अञ्चल	४४६१	४७३	३८६१	४४८	२४६२	२११	१०९६	१४२	१२७१६	१२७१६	१२७१६	
बाजुरा	६८२	१०२	७९४	६०	४९४	२४	३९४	१६	२६६४	२६६४	२४८	
बैतडी	१६२०	१०६	११०७	६७	१०८६	४१	८२४	१४	४६७४	४६७४	२२३	
बल्लुङ	९२०	४६	७७८	४४	६६०	१८	३३६	१३	२८७२	२८७२	४०४	
कान्छा	२७४२	४८२	१७१४	७७	८१०	७२	७४२	१६	४०४७	४०४७	२७२	
महाकाली अञ्चल	६२४४	७४६	४४६४	२४६	२८७४	१४६	२२८६	७११	१२३१८	१२३१८	४०८८९	
मुर्ख पश्चिमाञ्चल अञ्चल	२६०४५	३२१७	१८३८४	२१०६	१२१६४	१२३६	८६१४	३८९	६४४२०	६४४२०	७००८	
नेपाल अधिराज्य	१४०१२८	२९८६२	१०९०२८	२२६२६	८००१७	१९०८०	६२२४४	१२३१८	१२१४२७	१२१४२७	८०८८९	

नेपाल अधिराज्यको माध्यमिक विद्यार्थी विवरण सारणी नं० २ (ग)

विषय	कक्षा ८		कक्षा ९		कक्षा १०		म. देखि १० कक्षा	
	अङ्क	सङ्ख्या	अङ्क	सङ्ख्या	अङ्क	सङ्ख्या	अङ्क	सङ्ख्या
ताप्लेजुङ	२९०	४४	३०२	२६	१७६	१८	६६८	८८
पाँचथर	४२०	४०	३२८	१२	१२४	११	८१२	४०
इलाम	४८४	१२३	३०९	७८	२४६	४०	१०३३	२४१
कापा	६४११	५३७	३०६७	४६०	१३७०	२८७	५८६८	१२८४
मेची अञ्चल	३५२४	७४४	२८०३	५२३	१९२६	३२६	८३८७	१६८२
राजलुगसभा	३०५	६३	३०५	८६	१८२	२३	८६८	१२२
भोजपुर	१७३	८१	४२४	१५	४४८	६१	१६०४	१०८
तेह्रथुम	४१७	६०	२९८	७६	१७८	१२	८६३	१११
सप्तकुटी	४२३	७६	३६८	८६	२६१	४०	१०८२	८०५
मोरङ	२४०४	५९६	२०३२	५२३	१७९३	४५७	६३६२	११०२
सुनसरी	१९०८	५४०	१४५५	३६५	३२०३	३४९	४४६६	१२८४
कोशी अञ्चल	६३१४	१४९७	४०७२	११४३	४०९५	२४२	१४२८२	३२०२
सुनसरी	१२९	४४	७४	११	१०९	१०	६९३	६५
खोटाङ	४३७	४७	३१४	१४	५६५	१८	१११७	८०
खोखलङ	३३४	३६	१९४	२७	१९८	१८	७२६	८१

जिल्हा	कक्षा ८			कक्षा १०			जिल्हा	जिल्हा
	जिल्हा	कक्षा ८	कक्षा १०	जिल्हा	कक्षा १०	जिल्हा		
उदयपूर	२८०	३८८	३९९	३८	३९३	३९	८०४	११४
सातरी	१५७६	१२४९	१२४९	७०	११८३	७४	४००	२७२
मिराहा	८७२	७९	७९६	३५	३५२	३३	२५४३	१५९
सगरमाथा जिल्हा	३६६८	३३४	२७९३	१८१	३१००	२७४	६९१९	७८१
पूर्वांचल क्षेत्र	१३५६८	३५९५	१०४४१	१२०९	३९७९	१५२२	३९१८०	५९१३
दोलखा	२४३	१४	३३६	१०	१८५	१६	५८५	४०४
रामेष्वाय	२७०	२३	१३७	८	१५३	१३	५६०	४४
मिर्जाली	५८५	४०	२३२	३४	२५६	१२	१०७३	७३
घाटगा	१४५५	२००	१३९५	१७३	१०५२	१३५	३८८८	५०८
महोत्तरी	३३१	४७	६८४	३५	६८४	३५	२८३९	१२३
मालदी	६९४	६४	५०८	६४	६६३	१२५	३८५५	३८३
जनकपुर जिल्हा	४४६८	४२८	३९७८	११४	३९३३	३३२	३०५७४	१०७४
सिन्धुपाल्कोट	३१८	४६	१३२	७	८७	७	५३७	६०
रसुवा	४९	३	५३	७	-	-	९४	४
नुवाकोट	३५४	४१	२४५	४५	१८३	२३	७८२	१०६
धनकुटा	२२८	११	१७३	९	१२२	३	५२३	५३
काभ्रे पाल्कोट	४९५	१३३	४७८	३१८	४९०	९७	१५९६	२४८
भक्तपुर	१०९०	२४८	७४७	१६२	७४९	२०५	२५८८	६२२
काठमाडौं	४६४६	२०४८	३९९६	१३१९	३७८४	१२५५	१३३३९	४६५५
सुनसरी	१७९८	६०१	१४९८	५४०	११८५	४१६	४४८५	१४९७
बागमती जिल्हा	१००००	३१२६	७३३२	२२११	६४३१	२००५	४०१६४	७४४४

जिला	कक्षा ८	कक्षा ९	कक्षा १०	कक्षा ११	कक्षा १२
	बंगला	छात्रा	उत्तम	सावा	जम्मा
मकवानपुर	४३०	८६	४४७	६३	११७८
चितवन	१९३६	४६८	१३८४	३१६	४३०४
रोल्डहट	४११	३०	४३०	१३	९०४
बारा	६४६	७१	४४९	४९	१२१५
पर्सो	९३७	२६०	८५८	११०	२४६५
नारायणी अञ्चल	४४६३	९१५	१७६१	६४१	११०८१
मध्याप्याञ्चल क्षेत्र	१९०११	४४६६	१४२७१	३३१६	२८४६४
गोरखा	६४२	१७	३९६	२८	१०८२
मेची	१३	१	४	—	२०
सप्तगढ	७७२	९१	४७३	४८	१३८४
काभ्रे	२०१९	३७९	१८३२	२४९	४०९९
तेह्रथुम	८९४	१२२	६२२	१३	१६७१
रामेछाप	१२१२	१७४	८७४	११६	२३७६
गण्डकी अञ्चल	४१६४	८२४	४१८१	४४४	१०९११
नवलपरासी	७३८	६३	४३७	६१	१२०९
पाल्पा	८२०	१९६	७८७	२९६	२२०९
मुग्लो	७०४	४०	३९०	३१	११९६
अर्घाखाँची	३६७	२१	३४७	४४	७८९
कपलेश्वरी	११८४	२३८	८६७	१६०	२३५९
कपिलवस्तु	४९४	७२	३१२	१४	१०९२
लुम्बिनी अञ्चल	४३०८	६७०	३२४०	६९८	१०९१६

जिला	कक्षा ८			कक्षा ९			कक्षा १०			कक्षा १० कक्षा ११		
	वर्ग	छात्रा	अभा	वर्ग	छात्रा	अभा	वर्ग	छात्रा	अभा	वर्ग	छात्रा	अभा
मुस्ताफ	१७	५	८	१८	१५	१३	१९	१६	३८	२	५	
म्याली	२२७	२५	१३८	१३८	१५	१३	१६	१६	५३९	५६	५६	
पर्वत	४१७	४२	४००	४२	४२	४०	४०	४०	१४००	१०५	१०५	
सागरमठ	७३५	५६	४०५	४५	४५	४३	४३	४३	१६१०	१४०	१४०	
मौलागिरी अञ्चल	१५०६	१३१	१०१७	१३	१३	१०५९	१५	१५	३५७७	३१८	३१८	
पश्चिमाञ्चल क्षेत्र	११३७८	१६२५	८४३८	५३०५	५३०५	५३२९	५४९	५४९	२३१४४	३८८९	३८८९	
सुनसरी	१३१	६	१४५	१०	१०	१०	१०	१०	२००	२०	२०	
रोल्पा	६१	३	७०	५	५	५	५	५	१७३	१०	१०	
सल्यान	१६९	१६	२०६	१७	१७	१६७	१६	१६	५४२	४२	४२	
धुमाल	२६०	३६	३४६	२७	२७	२०९	२०	२०	८४४	८४	८४	
बाजुरा	७७६	११०	६४९	८८	८८	६१५	६८	६८	३०३३	२६६	२६६	
राप्ती अञ्चल	१४२७	१७१	१४०८	१४७	१४७	११५८	१०५	१०५	३९९३	४३३	४३३	
डुम्रा	३८	१	३८	३	३	४३	१	१	११६	४	४	
मृग	३५	१	३०	१	१	७	-	-	७३	२	२	
मोरङ	३७	-	१६	-	-	१६	-	-	६४	-	-	
कालिन्चोट	९४	-	२३	१	१	२३	-	-	१४०	१	१	
जुम्ला	१४२	२	५८	२	२	२२	२	२	२०२	६	६	
कर्णाली अञ्चल	३४१	४	१६५	६	६	१११	३	३	६१७	१३	१३	
बागमकोट	७४	४	६५	५	५	६८	१	१	२०७	१०	१०	
दैलेख	१७४	७	१९०	७	७	१३५	३	३	४९६	१२	१२	

जिल्हा	कक्षा ८			कक्षा ९			कक्षा १०			८ वेरिब १० कक्षा		
	अवकाश	छात्रा	अवकाश	अवकाश	छात्रा	अवकाश	अवकाश	छात्रा	अवकाश	अवकाश	अवकाश	अवकाश
मुंबई	३५४	५३	५०१	३६	३६	२१२	२१२	७	२६७	२६	२६	२६
दादर	५५०	१६३	५०५	१०५	१०५	२५६	२५६	६९	१२१०	१२१०	३३७	३३७
वडिवला	३८८	५८	३७५	५५	५५	२५५	२५५	२९	१००८	१००८	१३१	१३१
भेरी अखिल	१५४०	२६५	१५३५	२०२	२०२	११६	११६	१०९	३८२१	३८२१	२७६	२७६
दादर	३४१	१	७८	—	—	६२	६२	—	२८५	२८५	१	१
दादर	३१५	५	१६९	५	५	१३८	१३८	—	२२१	२२१	९	९
अवकाश	२१८	३	३००	३	३	१०९	१०९	—	५१८	५१८	६	६
दादर	३०८	७	२१८	२०	२०	१३०	१३०	१०	२९६	२९६	५६	५६
दादर	५०२	६१	३४०	३८	३८	२२५	२२५	२३	१०८५	१०८५	१२२	१२२
भेरी अखिल	१३०३	७७	१००५	६५	६५	७००	७००	४२	३००८	३००८	१८६	१८६
दादर	३२६	७	३८३	५	५	१२४	१२४	३	६३३	६३३	१५	१५
दादर	५४८	१०	५८५	३	३	३०५	३०५	३	१२३७	१२३७	१५	१५
दादर	२२७	५	२६६	२	२	११७	११७	१	६१०	६१०	७	७
दादर	६०५	६१	२५६	१५	१५	२३८	२३८	२०	१०९८	१०९८	६५	६५
महापाली अखिल	१५०३	५२	१३५२	२५	२५	७०५	७०५	२६	३२७८	३२७८	१०२	१०२
महाराष्ट्र अखिल	६११३	५६९	५५०५	५४४	५४४	३६६९	३६६९	२८५	१५०८७	१५०८७	१२६८	१२६८
महाराष्ट्र अखिल	५००७०	११५८	५८५५५	६८६६	६८६६	३२५८२	३२५८२	५६३५	१२१००७	१२१००७	२५६३३	२५६३३

नेपाल अधिराज्यको कक्षागत छात्रा प्रतिशत विवरण

सारिणी नं० ३

जिल्ला	प्राथमिक				निम्न माध्यमिक				माध्यमिक		
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	८ देखि
	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा
ताप्लेजुङ	२९.२	२७.९	२३.३	२७.६	१८.८	१८.९	१७.९	१७.९	१८.२	१८.९	१८.२
पाँचथर	३०.०	२८.२	२९.२	२७.४	१४.९	१३.२	१२.९	६.३	१२.७	६.७	८.३
इलाम	३९.५	३३.९	३९.८	३६.५	२२.८	३३.४	२५.३	२८.३	२६.८	२४.३	२२.२
लुम्बिनी	३७.७	३६.५	३७.६	३८.२	३७.४	३२.५	३०.०	२५.७	२३.४	२०.९	२१.९
मेची अञ्चल	३५.९	३६.०	३३.३	३५.४	३०.९	२८.९	२६.२	२३.६	२७.८	२०.९	२०.९
गण्डकी अञ्चल	३३.३	२९.२	२४.८	३०.६	२२.०	२९.७	१६.९	१८.८	२१.०	१८.६	१७.२
धौलागुरा	३३.६	२८.८	२४.७	३०.६	२०.४	२६.०	१७.२	१७.२	२१.२	१८.८	१९.९
तेह्रथुम	३६.९	३२.९	२७.४	३३.६	२८.६	१६.६	२०.२	२०.३	२०.३	१६.६	१२.४
खप्तड	३५.४	२८.९	२२.२	३१.२	२९.६	१६.८	१८.४	१८.४	१८.४	१८.३	१८.९
मोरङ	३४.२	३५.१	३१.३	३३.२	२८.३	२८.८	२७.९	२६.८	२८.९	२४.६	२५.९
सुनसरी	३३.७	३३.९	३२.३	३३.३	३०.९	२८.६	२७.८	२३.४	२७.९	२८.०	२८.९
कोशी अञ्चल	३४.२	३२.३	३८.८	३२.६	२६.९	२५.७	२६.०	२६.९	२६.०	२६.५	२२.९

जिल्हा	प्राथमिक				निम्न माध्यमिका				माध्यमिक			
	१	२	३	१ देखि ४	५	६	७	८ देखि १०	१	२	३	४ देखि १०
	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा
गोमतीनगर	३०.०	२४.२	२४.१	२७.२	२१.६	१९.५	१४.७	१३.२	१९.०	१४.७	९.२	११.२
बोरोला	२४.८	२६.९	१८.१	२३.६	१३.७	१३.०	१०.२	९.५	१२.२	४.८	४.८	७.२
आंध्रप्रदेश	२९.९	२५.०	२२.४	२७.२	१४.३	११.९	२०.९	१२.७	१४.२	१३.९	९.१	११.२
उदयपुर	२४.६	२३.९	२३.७	२६.९	१९.७	२०.१	१४.६	१४.८	१६.९	१३.६	११.८	१४.२
मालवी	२३.४	२०.५	१८.२	२१.७	१५.६	१२.३	११.७	९.५	१२.७	८.१	५.६	६.८
मिराहा	१५.७	१६.७	१७.२	१६.३	१२.७	१३.०	१३.७	९.४	१२.८	४.१	४.५	६.३
सगरमाथा अखिल	२३.६	२१.९	१९.५	२२.४	१२.६	१४.१	१४.२	१०.६	१४.१	९.२	६.३	७.८
एवांचल क्षेत्र	३१.८	३०.९	२७.८	३०.७	२६.२	२३.३	२३.७	२१.०	३३.१	१८.४	१६.६	१७.९
दोलखा	१८.७	१६.५	१२.९	१७.०	११.९	१४.०	१६.९	१३.०	१३.६	४.८	८.६	७.१
सामेबाग	१८.६	१४.०	१०.१	१४.४	८.०	८.३	६.१	८.४	७.७	८.४	८.४	७.९
मिर्जाली	२८.१	२०.०	१९.६	२४.६	१७.६	१३.४	१४.३	१०.८	१५.०	६.८	१०.३	७.१
मनूपा	२६.६	१९.३	१९.४	२३.२	१६.४	१५.६	१२.९	१५.७	१५.३	१३.८	१२.४	१३.१
महोत्तरी	२४.५	२३.८	२०.७	२३.४	१६.७	१४.२	१२.४	८.९	१४.०	६.५	५.०	५.५
सातही	२४.१	२६.३	२३.५	२४.६	१५.४	१३.३	१३.५	११.६	१३.७	९.५	१०.७	१२.५
जनकपुर अखिल	७४.४	२०.४	१८.६	२२.३	१५.२	१३.७	१२.७	१२.४	१३.८	९.६	९.३	१०.२
विश्वनाथकोट	२७.१	१७.८	१५.६	२२.७	१२.७	१२.६	१०.४	१०.४	११.६	१४.५	८.०	११.२
रमूजा	२२.६	२५.३	२५.२	२५.३	२५.७	३०.८	३४.६	१७.१	२८.१	४.९	३.६	६.६
शुवाकोट	२९.०	२०.४	१८.०	२४.४	१९.४	१८.५	१७.०	१९.३	१८.६	११.५	१२.६	१३.९
बागिझ	२५.४	१७.३	१४.२	२१.५	२२.७	२७.३	१३.१	३३.०	२३.१	४.८	४.२	४.५

[illegible]

जिल्हा	प्राथमिक			निम्न माध्यमिक			माध्यमिक					
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा
नवलपरासी	२७.८	२४.९	२१.१	२५.९	१=३	१७.१	१५.२	१४.८	११.९	१३.०	१४.०	१४.०
पाल्पा	३७.५	३५.५	३०.९	३५.६	३०.७	२४.१	२३.१	२४.२	२६.२	१८.७	२६.९	२६.९
मुल्की	३३.१	३८.२	२६.३	३०.६	१७.०	१३.९	१४.०	१०.७	१४.६	६.७	७.२	७.२
अर्वाकोटी	३४.७	२७.२	२५.५	३१.०	११.८	१२.५	१५.५	८.७	१३.३	९.६	१०.३	१०.३
रुद्रादेही	२६.९	२७.४	२८.०	२७.३	२५.०	२६.४	२५.६	२१.३	२४.१	२१.१	१९.८	१९.८
कपिलवस्तु	२१.५	१६.५	१४.३	१९.०	१३.८	१०.४	११.३	१२.४	१४.७	८.१	११.४	११.४
शुम्भिली अचल	३०.५	२०.५	२५.३	२८.५	२०.७	१८.३	१८.४	१३.८	१०.०	१४.२	१६.७	१६.७
मुल्ताङ्ग	४४.७	३८.५	३६.८	४२.१	३४.५	४३.३	३६.८	२२.९	३६.४	२३.१	२३.७	२३.७
म्याग्दी	३१.७	२६.९	२८.७	३०.०	१८.६	१३.५	१५.८	१३.७	१४.०	१२.९	१०.६	१०.६
गवेल	२९.६	२४.४	२८.७	२७.५	२६.१	२५.६	१९.८	२२.३	२३.३	२०	१६	७.५
बाभुङ	३७.७	२१.३	१८.२	२४.७	१३.५	१३.७	१०.१	११.५	१३.३	११.५	१३.३	१३.३
अनलागिरी अचल	२६.५	२४.०	२४.६	२०.१	१९.०	१८.६	१४.०	१३.६	१७.७	८.९	८.९	८.९
पश्चिम राखल क्षेत्र	३७.७	३०.८	२७.६	३१.८	२५.५	१६.९	१८.८	१७.८	१९.२	१३.१	१४.३	१४.३
रुद्रुम	१६.०	३०.६	७.८	१३.४	६.८	६.६	११.५	५.९	७.४	४.८	४.८	४.८
रोल्पा	२०.१	१३.५	१३.७	१७.७	८.५	९.०	६.५	५.०	७.३	४.८	५.८	५.८
सल्यान	१४.५	११.९	८.७	१२.७	१३.०	११.७	८.५	११.१	१०.७	५.४	५.४	५.४
म्याग्दी	२३.७	१७.२	१५.६	२०.३	१६.८	१४.८	१०.६	११.५	१४.३	७.६	९.८	९.८
दाङ	२६.८	२०.९	२१.६	२४.४	१६.१	१९.३	२०.५	२०.७	१८.३	१९.७	१९.७	१९.७
राप्ती अचल	३१.८	१६.२	१५.२	१९.३	१३.७	१४.९	१४.४	१५.३	१४.४	६.१	६.१	१०.६

विवरण	प्राथमिक				निम्न माध्यमिक				माध्यमिक			
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
	अक्षा	अक्षा	अक्षा	अक्षा	अक्षा	अक्षा	अक्षा	अक्षा	अक्षा	अक्षा	अक्षा	अक्षा
कुल	२९.८	१६.५	८.७	२३.६	२.८	—	१.१	१.६	२.६	५.३	२.३	३.४
मुक्त	१८.५	५.८	२.७	१५.०	३.०	३.८	३.८	३.०	२.५	३.३	—	२.८
दोष	२८.६	१२.८	२२.८	२४.८	८.०	१०.७	६.८	७.७	—	—	—	—
कालिगोट	९.८	६.५	४.४	८.०	४.७	५.५	५.५	५.६	—	५.३	—	०.७
कुल	१४.३	१०.२	७.१	१२.०	८.५	१२.७	१०.०	१२.०	१.४	३.४	९.१	२.७
अर्वाणी अचल	१७.१	१०.५	७.७	१४.६	५.६	९.८	६.५	७.५	१.२	३.६	२.७	२.१
आवरणोट	१२.५	१३.४	१३.४	१६.६	१०.४	८.०	५.५	१२.६	५.४	७.७	१.५	५.८
देल	१८.३	११.५	९.६	१४.६	७.३	८.६	२.८	९.६	४.०	१.१	२.२	२.४
मुक्त	३०.८	२३.५	२१.५	२७.०	२०.०	१३.४	१३.६	१६.७	१२.१	६.०	३.५	८.६
अके	२३.७	२४.५	१८.७	२२.६	२१.०	१६.६	२१.०	२६.०	२९.६	२६.०	२७.०	२७.९
वर्द्ध	२३.२	१९.१	१८.१	२१.२	१५.५	१४.६	१६.३	१४.३	१२.४	१५.४	११.८	१३.०
अर्वाणी अचल	२४.२	१६.४	१७.१	२०.५	१६.४	१४.६	१४.६	१८.०	१७.३	१४.१	११.३	१४.८
वावुरा	१५.९	१०.६	५.४	१६.९	१०.४	३.६	८.०	५.४	७.७	—	—	०.३
अकाट	७.६	७.५	५.१	७.४	६.८	५.६	१.९	७.३	२.३	२.५	—	१.७
अकाट	८.७	५.८	५.१	६.५	३.३	२.९	२.९	१.५	१.५	१.५	—	१.५
दोटी	११.७	११.२	७.७	१८.३	६.२	६.५	८.६	७.३	३.४	६.३	११.२	७.७
अर्वाणी	१०.८	१८.३	१४.७	१७.३	१६.७	२२.८	१८.१	१२.५	११.७	११.२	१०.१	१३.२
अर्वाणी अचल	११.९	१६.८	८.३	१२.६	८.५	११.८	८.६	७.३	६.९	६.५	६.०	६.१

जिल्ला	प्राथमिक				निम्न माध्यमिक				माध्यमिक			
	१	२	३	१ देखि ३ कक्षा	४	५	६	७	८	९	१०	मदेति
कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा	कक्षा
दार्चुला	२५.५	१५.७	१०.४	२०.९	१०.७	७.२	५.८	५.८	३.१	१.८	२.४	२.४
दैलेखी	१८.५	१०.२	४.४	१२.९	६.४	५.७	३.८	१.८	०.९	०.५	१.२	१.२
ललितपुर	१७.२	७.७	६.६	१७.८	६.९	५.८	३.९	३.४	०.८	०.८	१.९	१.९
काभ्रेपुर्	१७.०	२२.७	२०.४	१६.४	१७.९	४.९	८.७	८.८	५.२	२.४	८.६	५.६
महाकाली अञ्चल	१९.२	११.८	१३.०	१६.७	१२.०	५.६	५.४	५.८	३.५	१.९	३.३	२.९
सुदूर पश्चिमाञ्चल क्षेत्र	१९.४	११.७	१३.२	१७.५	१२.३	११.२	१०.७	११.९	९.३	८.४	९.८	८.६
नेपाल अधिराज्य	२६.३	१७.७	२४.०	२८.०	२१.३	२०.८	२०.९	१९.८	१८.३	१७.७	१७.३	१७.९

प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा

माध्यमिक तहमा विद्यार्थी प्रति विद्यालय स्थिति

शिक्षामा सुगमताका विकासको निमित्त विद्यालयको प्रत्येक कक्षमा उचित मात्रामा विद्यार्थी तर्फा हुनु अति आवश्यक छ । विद्यालयको कक्षमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीको संख्या अव्यवस्थित भएमा शिक्षा सिकाउने कक्षाका संपूर्ण विद्यार्थीहरूलाई आवश्यक मात्रामा पूर्णतः पुर्ण गर्न सकिने । यसकारण संस्थात्मक दृष्टिकोणले प्रगति भएता पनि, योजनाले तथ्य गरे अनुसारको दश जनगणना अनुसार नगरेमा बाधा पर्ने जाने कुरा निश्चित छ । अर्कोतिर विद्यालयमा जहाँ थोरै विद्यार्थी भएता पनि जहाँ बढी खर्चको भई शिक्षा मा गरिएको लगानीको उपलब्धता मात्रामा उपलब्ध हुने कुरा स्पष्ट छ । यसको अन्तमा विद्यार्थी मात्रा जहाँ थोरै हुँदा शिक्षकहरूका निष्कृषता आई विद्यालय संचालनमा पनि विविधता आउने संभावना बढी मात्रामा हुन सक्दछ । २०६७ सालको तथ्याङ्क अनुसार प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक तहमा योगत विद्यार्थी प्रति विद्यालय क्रमशः १०५, ११२ र १५४ भएको देखिन्छ । उक्त तथ्याङ्क अनुसार विद्यार्थी प्रति विद्यालय माध्यमिक तहमा केही बढी भएको देखिन्छ । प्राप्त तथ्याङ्कले प्रभावशाली विद्यार्थी प्रति विद्यालय केही बढी देखिए तापनि विद्यार्थी संख्या बढी भएको विद्यालयहरूमा केवल छुट्याई संलग्न गर्ने गरेको पाइन्छ । प्राथमिक तथा निम्न माध्यमिक तहमा शिक्षा योजना मुताबिक हरेक कक्षमा ४० जना विद्यार्थी राख्ने लक्ष्यलाई दृष्टिगत गर्दा यी तहहरूमा विद्यार्थी प्रति विद्यालय केही कम नै मात्र देखिन्छ ।

प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक तहमा विद्यार्थी प्रति विद्यालयको विस्तृत विवरण सारिणी नं ४ मा देखाइएको छ । उक्त सारिणी अनुसार प्राथमिक तहमा सबभन्दा कम विद्यार्थी प्रति विद्यालय न० सुदूर पश्चिमाञ्चल क्षेत्रमा देखिन्छ । यी तहमा विद्यार्थी प्रति विद्यालय पूर्वाञ्चलमा ११५ मध्यमाञ्चलमा ११६ र पश्चिमाञ्चलमा १०९ देखिन्छ । निम्न माध्यमिक तहमा पनि सबभन्दा कम सुदूर पश्चिमाञ्चल क्षेत्रमा नै छ, जहाँ निम्न माध्यमिक विद्यालयमा प्रति विद्यालय ८४ जना मात्र देखिन आईरहेछ । सबभन्दा बढी हुने क्षेत्रमा मध्यमाञ्चल पर्ने आउँदछ, जहाँ प्रति विद्यालय १३० जना छन् । माध्यमिक स्तरमा पनि निम्न माध्यमिक स्तरमा जस्तै नै योगत विद्यार्थी प्रति विद्यालय सबभन्दा कम सुदूर पश्चिमाञ्चल क्षेत्रमा र सबभन्दा बढी मध्यमाञ्चल क्षेत्रमा देखिन्छ । अतः विद्यार्थी संख्याको दृष्टिकोणले चार विकास क्षेत्रमध्ये सुदूर पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्र निकै पछि परेको कुरा यस विवरणबाट ज्ञात हुन आउँदछ ।

**प्राथमिक, निम्न माध्यमिक
तथा
माध्यमिक तहमा विद्यार्थी प्रति विद्यालय**
सारणी नं० ४

जिल्ला	प्राथमिक विद्यार्थी प्रति प्रति विद्यालय	निम्न माध्यमिक विद्यार्थी प्रति प्रति मा० विद्यालय	माध्यमिक विद्यार्थी प्रति प्रति मा० विद्यालय
ताप्लेजुङ	६३	५०	७४
पाँचथर	८६	११५	१०२
इलाम	८२	१२२	११५
झापा	२९५	२७७	२५५
मेची अञ्चल	१३८	१५०	१७१
संखुवासभा	८१	५४	१४५
भोजपुर	८७	१०२	१२३
तेह्रथुम	७२	९१	१२८
सप्तकुटुम्बा	८१	८०	१५५
मोरङ	१८१	१७६	२२४
सुनसरी	१६१	१९६	१९०
कोशी अञ्चल	११५	१२२	१८०
सोलुखुम्बु	६१	९३	७८
खोटाङ	७४	९८	११२
बोखलङ्ग	१९१	१०८	८१
बझाङ	९७	९६	११५
मुग्लि	१२४	१४५	२११

जिल्हा	प्राथमिक विद्यार्थी प्रति ब्रा० विद्यालय	निम्न माध्यमिक विद्यार्थी प्रति नि० मा० विद्यालय	माध्यमिक विद्यार्थी प्रति मा० विद्यालय
शिराहा	१०१	१३२	१७०
नगरमाथा अखल	६४	१६१	१४९
पूर्वाखल क्षेत्र	११५	१६९	१६८
होलखा	७१	५२	९४
रामेछाप	७६	८९	७०
सिन्धुली	८४	७६	८६
धनुषा	१३३	१५८	१६९
महोत्तरी	१२०	९८	१६०
सर्लाही	१०३	१२४	१६१
जनकपुर अखल	१०३	१०३	१३७
विष्णुपालनोक	८७	५२	७७
रमुवा	५२	५३	४७
बुढाकोट	८४	१०३	९८
धादिङ्ग	६१	४६	७५
बागमती पलायोक	१००	९३	१००
भक्तपुर	१८०	१६७	२१६
काठमाडौं	२२७	३८१	२८०
ललितपुर	१८२	२०४	२०४
बागमती अखल	१२९	११९	१९८
मकवानपुर	८९	१०३	१०७
चितवन	१६४	२९०	२५६
रौतहट	८६	१२३	१२०
बारा	८९	१२३	१४३
पर्सा	१०८	८९	१८१
नारायणी अखल	१०९	१४१	१७९
मध्यमाखल क्षेत्र	११६	१३०	१७५

विल्ला	प्राथमिक विद्यार्थी प्रति प्रा० विद्यालय	निम्न माध्यमिक विद्यार्थी प्रति नि० मा० विद्यालय	माध्यमिक विद्यार्थी प्रति मा० विद्यालय
मोरखा	१०६	७२	१०३
मन्दाङ्ग	४६	१०	२०
लमजुङ्ग	८९	१०२	९७
कास्की	१२१	१४४	२११
तनहुँ	१२४	११९	१४१
रवाङ्गडा	१४९	१२४	१२२
गण्डकी अञ्चल	११८	१०९	१३९
नवलपरासी	१३७	१२७	१८०
पाल्पा	७१	८२	११६
गुल्मी	९५	१०६	१२८
अर्घाखाँची	११६	८५	१११
कपलेश्वरी	१७३	१८२	१७०
कपिलवस्तु	११९	१३४	१२५
लुम्बिनी अञ्चल	१०९	११४	११८
सुस्ताङ्ग	३०	१३	३८
म्याग्दी	६३	५७	८८
धनकुटा	१०३	८३	१००
बागलुङ्ग	११२	९६	२०१
धौलागिरी अञ्चल	८९	६९	१२३
पश्चिमाञ्चल क्षेत्र	१०९	१०३	१३६
लकुम	६२	५५	१००
रोल्पा	७३	७१	५८
सल्यान	४८	८२	१०८
प्युठान	८६	८८	१२१
दाङ्ग	१३८	१३४	१६९
राप्ती अञ्चल	८८	९०३	१९९

जिल्ला	प्राथमिक विद्यार्थी प्रति मा० विद्यालय	निम्न माध्यमिक विद्यार्थी प्रति दि० मा० विद्यालय	माध्यमिक विद्यार्थी प्रति मा० विद्यालय
हुम्ला	३४	३४	४०
मुगु	४०	२२	३६
डोल्पा	२६	२३	२१
कालिकोट	५५	२५	४७
लुम्बिनी	५६	५३	७४
कर्णाली अञ्चल	४३	३१	४४
बाजुराकोट	५२	४९	५२
दैलेख	६८	९४	१२५
सुर्खेत	९१	१४१	१९३
बाँके	१०१	१३७	२०९
बर्दिया	१३२	९९	१६८
भेरी अञ्चल	८७	१०८	१४६
बाजुरा	५७	३६	९४
मकवानपुर	१०२	४२	१०४
बझाङ	६५	८६	१३१
डोटी	६०	५८	८५
कैलाली	२२	१३६	१२१
सेती अञ्चल	७६	७१	१०७
दाङ्गुला	५८	५८	९०
बैतडी	७१	८६	९५
डडेलधुरा	७८	७१	१२२
कंचनपुर	१६७	२७५	२२०
महाकाली अञ्चल	९०	१०१	११६
सुदूर पश्चिमाञ्चल क्षेत्र	८०	८४	११८
नेपाल अधिराज्य	१०५	१११	१५४

प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक शिक्षक स्थिति

क्षेत्रमा गुणात्मक विकासको निमित्त, योजनाले अक्षर गरे अनुसार देशको समुचित र विकासको निमित्त आवश्यक दक्ष जनशक्ति पैदा गर्ने शिक्षकको पूर्णता एकदम महत्त्वपूर्ण हुन्छ । अतः विद्यालय शिक्षण क्षेत्रमा लागेका सम्पूर्ण शिक्षकहरू योग्य, तालीम प्राप्त, सक्षम तथा लक्ष्यशील हुनु अन्तान्त आवश्यक छ । तर देशको सम्पूर्ण शिक्षाहरूमा छोटो अवधिमा नै सम्पूर्ण शिक्षकहरू योजनामा तोकिए अनुसारको योग्यता भएका तथा तालीम प्राप्त गरेका हुनु सम्भव छैन तापनि यस स्थितिलाई ताल्म गर्ने मुद्दामा लेखन समितेमा शिक्षाको गुणात्मक विकासमा स्थितिमा आउने कुरा निविचार छ । २०३७ सालको तथ्याङ्क अनुसार प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक तहमा क्रमशः २७,००५, ११,६९३ र ४,६०३ शिक्षकहरू कार्यरत रहेको देखिन्छन्, जसमध्ये क्रमशः ९,९७१, ४,५८७, २,९१९ शिक्षकहरू तालीम प्राप्त छन् अर्थात् प्राथमिक तहमा ३५.९% निम्न माध्यमिक तहमा ३९.२% र माध्यमिक तहमा ६२.९% शिक्षक तालीम प्राप्त देखिन्छ । उल्लेख प्रतिशतहरूलाई विचार गर्दा माध्यमिक तहको दौजोमा प्राथमिक तथा निम्न माध्यमिक तहका शिक्षकको तालीम प्राप्त प्रतिशत निकै कम भएको अनुभव हुन आउँदछ र प्राथमिक, निम्न माध्यमिक र माध्यमिक तहमा तालीम प्राप्त शिक्षकको प्रतिशत गत वर्षको भन्दा केही पनि बृद्धि देखिँदैन, र भन्ने प्रतिशत शिक्षकहरूलाई तालीम प्राप्त गराउने आकांक्षा निकै लामो अवधि पछि मात्र पूरा होला भन्नु चाहिँ अत्युक्ति नै होला । प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार प्राथमिक तहमा तालीम प्राप्त शिक्षकको प्रतिशत सन्ध्या कम तेस्रो अवधिसमा, जहाँ कुल प्राथमिक शिक्षकको २१.६% मात्र तालीम प्राप्त छन् र सबभन्दा बढी प्रतिशत भएका अन्धाल महाकाली देखिन आउँदछ, जहाँ ५३.९% शिक्षकहरू तालीम प्राप्त छन् । त्यस्तै नै निम्न माध्यमिक तहमा हाजोम प्राप्त शिक्षकको प्रतिशत सबभन्दा कम हुने अन्धाल जेरी देखिन्छ, जहाँ तालीम प्राप्त शिक्षकहरूको प्रतिशत २७.०% मात्र छ र सबभन्दा बढी प्रतिशत हुने अन्धाल जनकपुर पर्ने आउँदछ, जहाँ ५५.९% शिक्षकहरू तालीम प्राप्त छन् । माध्यमिक तहमा तालीम प्राप्त शिक्षकको प्रतिशत सबभन्दा कम हुने अन्धाल कर्णाली देखिन्छ, जहाँ ४०.०% मात्र शिक्षकहरू तालीम प्राप्त छन् र यस तहमा सबभन्दा बढी प्रतिशत हुने अन्धाल गण्डकी देखिन्छ, जहाँ ७३.४% तालीम प्राप्त शिक्षकहरू छन् । नेपाल अधिराज्यको प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक तहको क्षेत्र अनुसारको तालीम प्राप्त शिक्षक विवरण तलको तालिकामा दर्शाइएको छ ।

तालिका नं० ९ (क)

क्षेत्र अनुसार जम्मा शिक्षकमा तालिम प्राप्त शिक्षकको प्रतिशत

विकास क्षेत्र	प्राथमिक शिक्षक			निम्न माध्यमिक शिक्षक			माध्यमिक शिक्षक		
	जम्मा	ता. प्रा.	प्रतिशत	जम्मा	ता. प्रा.	प्रतिशत	जम्मा	ता. प्रा.	प्रतिशत
पूर्वाञ्चल	७,०४३	२,५२५	३५.८	२,९२९	१,२२०	४१.७	१,१६५	७०५	६०.५
मध्यमाञ्चल	७,८६४	३,८३१	३६.५	३,२११	१,५१५	४७.२	१,७६१	१,१६२	६६.०
पश्चिमाञ्चल	७,३८७	२,५६१	३४.७	३,५०८	१,१६१	३२.५	१,१५९	७०६	६०.९
सुदूर पश्चिमाञ्चल	५,५११	२,०१६	३६.६	२,०४५	७११	३४.८	५९८	३४६	५७.९
नेपाल अधिराज्य	२७,८०५	९,९७३	३५.९	११,६९३	४,५८७	३९.२	४,६८३	२,९१९	६२.३

उपरोक्त तालिका अनुसार बाई विकास क्षेत्रको तालीम प्राप्त प्राथमिक शिक्षकको प्रतिशतमा दृष्टिगत गर्दा क्षेत्रमा खास अन्तर देखिँदैन । निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक तहमा तालीम प्राप्त शिक्षकको प्रतिशतमा मध्य-माध्यम विकास क्षेत्र अन्य क्षेत्रको तुलनामा अगाडि छ । निम्न-माध्यमिक तहमा सबैभन्दा कम पश्चिमाञ्चल क्षेत्रमा तालीम प्राप्त शिक्षकको प्रतिशत ३२.५ मात्र छ । त्यस्तै माध्यमिक तहमा सुदूर पश्चिमाञ्चल क्षेत्रमा तालीम प्राप्त शिक्षकको प्रतिशत ३७.९ मात्र भएकाले क्षेत्रमा अन्य क्षेत्रको भन्दा कम छ । प्राथमिक निम्न-माध्यमिक तथा माध्यमिक तालीम प्राप्त शिक्षक प्रतिशत विस्तृत रूपमा तारिखी नं. ५ (ख) मा देखाइएको छ ।

राष्ट्रिय शिक्षा पद्धतिको योजना अनुसार प्राथमिक शिक्षकको निमित्त आवश्यक न्यूनतम योग्यता एस० एल० सी० वा सो सरह, निम्न माध्यमिक शिक्षकको निमित्त आई० ए० वा सो सरह र माध्यमिक शिक्षकको निमित्त बी० ए० वा सो सरह राखिएको छ । तर पाने शिक्षक अभावको कारण तथा अन्य कतिपय कारणहरूले गर्दा खासगरी दुर्गम तथा पिछडिएको जिल्लाहरूमा आवश्यक न्यूनतम योग्यताभन्दा कम योग्यता भएका व्यक्तिहरूलाई पनि शिक्षण पेशामा कार्यरत गराउन बाध्य हुनु परेको कुरा प्राप्त विवरणबाट जानकारी हुन आउँदछ । शिक्षाको गुणात्मक विकासमा योग्य, तालीम प्राप्त शिक्षक नै एक मुख्य अङ्ग भएका हुँदा, शिक्षण पेशामा लागेका सम्पूर्ण व्यक्तिहरूलाई तालीम दिनाउने तर्फ र योग्यता कम भएका शिक्षकहरूको योग्यता बढाउने लगाउने उपाय तथा संभव तयारी प्रयास हुंदै जानु रतै निताउनु आवश्यक देखिन्छ । प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार नेपाल अधिराज्यको सम्पूर्ण शिक्षकहरूमध्ये प्राथमिक तहमा ३५.३ प्रतिशत, निम्न माध्यमिक तहमा २७.३ प्रतिशत र माध्यमिक तहमा १.५ प्रतिशत शिक्षक आवश्यक न्यूनतम योग्यताभन्दा कम योग्यता भएका देखिन्छ । तर अधिराज्यको कुनै कुनै गुणम जिल्लाहरूमा एम० ए० डिग्रीसम्म हासिल गरेका व्यक्तिहरू पनि प्राथमिक शिक्षक भई अध्यापन कार्य गरिरहेका पाइएको छ ।

शिक्षाको विकासको मूल नै प्राथमिक शिक्षा भएको र यसको विकास बिना माविस्तरी तहका शिक्षाको विकास संभव नहुने कुरा निर्विवाद छ । प्राथमिक शिक्षाको विकास निमित्त खासगरी छात्राहरूको भर्ना छात्रहरूको

द्वितीय। पुन्याउन महिला शिक्षकको कार्यक्षमता बढी प्रभावकारी हुने कुरा सर्वमान्य नै छ । अतः योग्यता पुगेका बढी भन्ने बढी महिलाहरूलाई शिक्षण सेवा गर्न अहर्दृष्ट गर्ने नबोको खण्डमा शिक्षाको विकासको निमित्त देखा हुन जाने कुरा स्पष्ट छ ।

२०३३ सालको तथ्याङ्क अनुसार नेपाल अधिराज्यका प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक तहका कुल शिक्षकमध्ये ९.५ प्रतिशत महिला शिक्षक देखिएको छ । कुल महिला शिक्षक ४,१७९ मध्ये १,७१० अर्थात् ४३.३% तालीम प्राप्त छन् । प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक तहको महिला शिक्षक संख्या तथा जम्मा शिक्षकमा महिला शिक्षकको प्रतिशत तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । योग्यता अनुसार प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक जम्मा शिक्षक तथा महिला शिक्षकको क्रियात्मक विस्तृत विवरणहरू साम्बन्धीहरूमा देखाइएका छन् ।

तालिका नं० ९ (ख)
क्षेत्र अनुसार जम्मा शिक्षकमा महिला शिक्षक प्रतिशत

क्षेत्र	प्राथमिक		निम्न माध्यमिक		माध्यमिक	
	जम्मा शिक्षक	महिला शिक्षक	जम्मा शिक्षक	महिला शिक्षक	जम्मा शिक्षक	महिला शिक्षक
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
	महिला शिक्षक	प्रतिशत	महिला शिक्षक	प्रतिशत	महिला शिक्षक	प्रतिशत
पूर्वाञ्चल	७०४३	७०.४	१०.०	२२२२	२३३	२३.०
मध्यमाञ्चल	७०६४	१०५.८	१३.५	३९११	६०३	१५.९
पश्चिमाञ्चल	७१८७	६१.१	८.३	३३०८	२१५	६.१
सुदूर पश्चिमाञ्चल	५५११	३०.६	५.६	२०४५	१०१	४.९
नेपाल अधिराज्य	२७८०५	२१८.१	९.६	११०९३	११५४	९.९

उपर्युक्त तालिकालाई अवलोकन गर्दा प्राथमिक, निम्न माध्यमिक र माध्यमिक तहमा महिला शिक्षकको प्रतिशत क्रमशः ९.६, ९.९ र ७.३ रही करीव करीव उही देखिन्छ । नेपाल अधिराज्यको नार विकास क्षेत्रहरूमध्ये मध्यमाञ्चल क्षेत्रमा सबै क्षेत्रको बीचमा बढी मात्रामा महिला शिक्षकहरू देखिन्छन् । सुदूर पश्चिमाञ्चल तथा पश्चिमाञ्चल क्षेत्रमा प्राथमिक विद्यालयमा पढाउने महिला शिक्षकहरूको प्रतिशत निकै कम छ । पूर्वाञ्चल विकास क्षेत्रमा मध्यमाञ्चल क्षेत्र बाहेक प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक तहमा महिला शिक्षकको प्रतिशत पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्र र सुदूर पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रमा बन्दा केही बढी नै देखिएको छ ।

विशालाई स्तर युक्त बताउने क्रममा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात पनि एक मुख्य अङ्ग हुन आउँदछ । योत्रतामा उल्लेख भए अनुसार शिक्षक विद्यार्थीको अनुपात प्राथमिक तहमा १:४० निम्न माध्यमिक र माध्यमिक तहमा १:२५ तोकिएको छ । २०३३ को प्राप्त विवरणको आधारमा यी अनुपात प्राथमिक तहमा १:३८ निम्न माध्यमिक तहमा १:३३ र माध्यमिक तहमा १:२६ देखिएको छ । प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तहमा क्षेत्र अनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपात तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं० १०
शिक्षक विद्यार्थी अनुपात

क्षेत्र	प्राथमिक			निम्न माध्यमिक			माध्यमिक		
	जम्मा शिक्षक	जम्मा विद्यार्थी	अनुपात	जम्मा शिक्षक	जम्मा विद्यार्थी	अनुपात	जम्मा शिक्षक	जम्मा विद्यार्थी	अनुपात
पूर्वाञ्चल	७०४३	२७४२७६	१:३९	२६२९	१०३३४७	१:३५	११६४	३३१८०	१:२८
मध्यमाञ्चल	७८६४	३१६१८६	१:४०	३२११	१२१९३२	१:३८	१७६१	४५५९५	१:२६
पश्चिमाञ्चल	७३८७	२८६०६७	१:३९	३५०८	१००६२८	१:२९	११५९	२७१४५	१:२३
सुदूर पश्चिमाञ्चल	१४११	१८८३८०	१:३४	२०४१	६५५२०	१:३२	५९८	१५०८७	१:२५
नेपाल सविराज्य	२७८०५	१०६७९१२	१:३८	११६६९	३९११५७	१:३३	४६८३	१२१००७	१:२६

उपर्युक्त तालिकालाई अवलोकन गर्दा प्राथमिक तहमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात चारै विकास क्षेत्रहरूमा केही केही भन्तर र यी अनुपातहरू योजनामा उल्लेख भएको अनुपात भन्दा मध्यमाञ्चल बाहेक अन्य विकास क्षेत्रहरूमा कम नै छ । निम्न माध्यमिक तहमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात चारै विकास क्षेत्रहरूमा योजनामा उल्लेख भएको अनुपात भन्दा केही केही छ । माध्यमिक तहमा सबभन्दा बढी शिक्षक विद्यार्थी अनुपात १:२८ पूर्वाञ्चल क्षेत्रमा देखिन्छ र यो अनुपात पनि योजनामा उल्लेखित अनुपातभन्दा केही मात्र बढी पर्ने आउँदछ ।

नेपाल अधिराज्यको योग्यता अनुसार प्राथमिक शिक्षक विवरण सारिणी नं० ५ (क)

ना.सं. जिल्ला	अष्टर एम.एल. बी.	एत.एल.सी. वा बी.	आई. ए. वा सी	बी.ए. वा सी	एम.ए. वा सी	जम्मा
		सो सरह	सरह	सरह	सरह	
	जम्मा ता.शा.	जम्मा ता.शा.	जम्मा ता.शा.	जम्मा ता.शा.	जम्मा ता.शा.	जम्मा ता.शा.
१. उपलेखन	२१०	५१	१८२	४७	२	२९६
२. पोलथर	१२१	४३	२६५	६२	-	१३५
३. इनाम	२१०	११६	२९६	१२३	१	२४०
४. तापा	८८	३२	६७२	२१३	६	७८६
पैकी जम्मा	६३८	२४२	१४१८	४७५	९	२०८८
१. मजुआपभा	४४	२९	३४९	११५	१	४९९
२. प्रोजेक्ट	८१	१७	३४२	६१	३	४३५
३. लेखन	१५	१५	२५६	११३	-	१२८
४. छविकृता	९२	३४	२४२	१०४	-	३३४
५. मोरङ	७९	२८	६२३	१८७	३	७९३
६. सुदसरी	४०	१५	४५९	१७५	१०	५२६
कोशी जम्मा	३५१	१३८	६२७१	७५५	४	२६७८
१. सोलुखुम्बु	१०१	३८	१६०	१७	-	२६१

क्र.सं. विलया	अपुनर एस एल. सी.	एस.एल.सी. का जम्मा ता.प्रा.	आई. ए. वा सी जम्मा ता.प्रा.	वी.ए. वा सी जम्मा ता.प्रा.	एस.ए. वा सी जम्मा ता.प्रा.
२. लोवाडा	७०	५२	३४०	१००	५२०
३. लोवाडा	८९	४२	१९७	५९	१०१
४. लोवाडा	९१	५५	२७४	३७	९२
५. लोवाडा	३२	३१	४६३	११	२६१
६. लोवाडा	३२	१८	४१०	३	४०५
मगरपाथा अन्वय	४१५	२२६	१८४४	६१२	५४७
पुनर्विलय क्षेत्र	१४०४	६०६	५५३३	१८८२	१२२३
१. लोवाडा	१५७	५१	११२	३१	५९
२. लोवाडा	१६०	३९	१७७	४०	७९
३. लोवाडा	५७	२६	३१०	५१	७७
४. लोवाडा	२५	१०	३१८	४१	३०३
५. लोवाडा	३२	३७	२९४	६	२२६
६. लोवाडा	३७	३३	३०३	५	११७
जनकपुर अन्वय	४६८	१७६	१४६४	५२२	६२४
१. लोवाडा	६९०	६१	६५०	४६	१३७
२. लोवाडा	६६	१४	१८	५	१९
३. लोवाडा	३४०	७४	१५०	४३	११७
४. लोवाडा	२३६	५२	१७०	२७	७९
५. लोवाडा	२३०	५२	२७६	४७	९९
६. लोवाडा	४५	२१	१८८	२६	१४१

क्र.स. जिल्ला	अण्डर एस.एल.	एन.एस.सी. वा श्री.	ए. वा सो	वी.ए. वा सो	एम.ए. वा सो	जम्मा
	सी.	सो सरह	सरह	सरह	सरह	
	जम्मा	ता. प्रा.	जम्मा	ता. प्रा.	जम्मा	ता. प्रा.
७. काठमाडौं	५८३	१३	८४३	२१०	४८	११
८. सल्लिचुर	१०८	६०	२९१	११५	-	-
बागमती अञ्चल	१५०७	४२९	२०९१	५८२	९४	१३
१. मकवानपुर	२८८	५३	१८१	१८	-	-
२. चितवन	५५	३३	४७५	१८१	७	-
३. रौतहट	७९	६८	२३५	१२७	१३	-
४. धारा	१०८	१७	२८४	१२६	८	-
५. पर्सा	१२२	९४	२५५	११४	११	-
नारायणी अञ्चल	१५२	३१५	१४३०	५७६	४७	२१
महानगरपालिका	२६५७	९२०	४९८५	१८९३	१६३	१९
१. गोरखा	२५८	८१	३४६	१०७	३	-
२. मनाङ्ग	२५	१४	१४	९	-	-
३. लमजुङ्ग	१६१	२७	४०८	१२७	-	-
४. कास्की	१५२	९४	६०९	३३८	४	-
५. तनहुँ	१७८	५५	५४५	११५	७	-
६. स्याङ्जा	६९	२२	६३४	११५	-	-
गण्डकी अञ्चल	८२३	२९३	२२५४	९११	१४	-
१. नवलपरासी	१४५	४७	३०९	१०५	४५	१०
२. पाल्पा	१६९	८५	३७६	११७	-	-

क्र.सं. जिला	अग्रर एच.एल.	एम.एल.सी. का	आई.ए. का सी	बी.ए. का सी	एम.ए. का सी	जम्मा
मी.	सी. सरह	सरह	सरह	सरह	सरह	
जामा ता.प्रा.	जम्मा ता.प्रा.	जम्मा ता.प्रा.	जम्मा ता.प्रा.	जम्मा ता.प्रा.	जम्मा ता.प्रा.	जम्मा ता.प्रा.
१. सुल्मी	२१३	५३	५५	५५	५५	११७
२. अक्षांसी	५७	५१	७५	७५	७५	१२५
३. रुन्देरी	१३६	१३०	१३९	१३९	१३९	३१५
४. सपिलवम्बु	५०	७७	२७५	२७५	२७५	१४७
जम्मा	५३०	५१३	१०७७	१०७७	१०७७	१०७७
१. सुल्मी	७६	५	५३	५३	५३	११३
२. अक्षांसी	१०४	५६	५३	५३	५३	११५
३. रुन्देरी	९०	३३	३३५	३३५	३३५	३३५
४. सपिलवम्बु	१३५	२९	१५२	१५२	१५२	१५२
जम्मा	४५५	१०३	१०३	१०३	१०३	१०३
१. सुल्मी	२१५१	५६०	५१०५	५१०५	५१०५	५१०५
२. अक्षांसी	५२०	५२	५२	५२	५२	५२
३. रुन्देरी	११६	५५	५५	५५	५५	५५
४. सपिलवम्बु	५०	७७	२७५	२७५	२७५	१४७
५. जामा	१०५	३९	२३७	२३७	२३७	१०५
जम्मा	७३०	२३०	११५	११५	११५	११५
१. सुल्मी	५५	१०	१०	१०	१०	१०
२. अक्षांसी	१५	३१	३१	३१	३१	३१

क्र.सं. जिल्ला	गण्डर एम.एल. सी.	एम.एल.सी. वा सो गरी	एम.ए. वा सो गरी	अम्मा		
	जम्मा ता.प्रा. जम्मा	जम्मा ता.प्रा. जम्मा	जम्मा ता.प्रा. जम्मा	जम्मा ता.प्रा. जम्मा		
३. चोलगा	८०	१९	४	-	-	२४
४. कामिफोट	१४२	२६	२	-	-	१६६
५. बुम्बा	११९	१६	३	१०	-	१०८
कज्याली अंश	५१०	६८	१२	१०	-	६१८
१. बागारकोट	१०१	६३	३	-	-	१०७
१. ईलस	३०७	११२	१२	-	-	३२१
३. गुल्लत	२६४	१०९	३४	-	-	३०३
४. बाँके	११६	७३	५३	२२	१	१४३
५. बलिया	६६	३२	३७	४	-	१३९
भेरी अंश	६२४	४१४	१४०	२६	१	७३४
१. बागुरा	१४१	३३	४	-	-	१४९
२. बरगुल	१९७	५४	६	-	-	२०३
३. गढाम	२४८	३९	९	-	-	२५८
४. मोदी	१००	१६	३१	-	-	१३६
५. कैलाली	१३०	३३	३२	-	-	१९५
भेरी अंश	८३८	१७४	८२	-	-	१०९४
१. दावुला	१४०	८६	३१	३	-	२२०
२. गैतडी	२४६	१६४	६१	-	-	३४३

क्र.सं. विभाग	अण्डर एस.एल. सी.	एस.एल.जी. वा सी सरहद	वा.आई. ए. वा सी सरहद	वी.ए. वा सी सरहद	एस.ए. वा सी सरहद	अम्मा ता.गा.	अम्मा ता.गा.	अम्मा ता.गा.
३. बडेल्पुरा	११०	५३	८२	२७	२	१	-	१२४ ८१
४. कंचनपुर	१००	६६	१७	३५	५	-	-	२०२ १०१
महाकाली उपत्यका	५९६	७७२	३७१	१२४	१०	१	-	९७७ ५२७
भुटुर पश्चिमाञ्चल	३६०६	१४२८	१८१६	४४९	७६	३८	१	४४१९ ३०१६
नेपाल अधिराज्य	९८१८	३८१४	१७४४९	५६२५	४८८	१०६	४८	१२७८०५ ६९७१

नेपाल अधिराज्यको योग्यता अनुसार निम्न माध्यमिक शिक्षक विवरण

सारणी नं० ५ (ख)

क्र.स.	विल्ला	अष्टर एस.एल.	एल.एल.बी.	चा आई. ए. चा सो	बी.ए. चा सो	एम.ए. चा सो	जम्मा
		सो.	सो सरह	जम्मा	सो.टा.	जम्मा	सो.टा.
१.	जाने बुद्ध	५	१२	३७	८३	२५	१२१
२.	पल्लार	-	३७	२२	४८	२६	१०५
३.	इनाम	-	१६	१४	१४७	१३	१७९
४.	छापा	-	८४	३८	२२६	६२	३०४
मेची अञ्चल		५	२२९	१११	५०४	१८३	९३०
१.	सप्तरी	-	६४	१४	१०६	४६	१३०
२.	मोरङ	७	६१	३८	७६	२१	१३५
३.	तेल्लुम	-	४४	३०	७८	१६	१०८
४.	छापा	५	५३	२७	१०९	६४	१८३
५.	मोरङ	१	३३	१८	३०२	४०	३९३
६.	सुनसरी	-	५४	३२	२२८	६३	३७७
कोशी अञ्चल		१२	२५५	१३९	९०२	३२५	१३३३
१.	मोरङ	-	५१	१५	३७	१६	८९

क्र.सं. जिला	अन्तर एम.एन. सी.	एम.एल.सी. वा सी सरह	अर्ध. ए. या सी सरह	बी. ए. या सी सरह	एम.ए. या सी सरह	अम्मा
	अम्मा ता. प्रा.	जम्मा ता. प्रा.	जम्मा ता. प्रा.	जम्मा ता. प्रा.	जम्मा ता. प्रा.	जम्मा ता. प्रा.
२. सोलास	-	-	-	३०	-	- ७५ ३०
३. ओबलदुशा	-	-	३१	४५	२९	- ७९ ४७
४. उदयपुर	-	-	-	५१	-	- ८९ ५१
५. राजगी	-	-	४४	१७८	६१	- २६३ १२९
६. गिरगा	-	-	३२	१०९	७४	- १८६ ११९
सगरमाथा अञ्चल	-	-	५५८	१००	५३३	२८१ ८७ २६ - ७८० ४०६
पूर्वाञ्चल क्षेत्र	१८	७	६४६	३६०	१९३९	७७८ ३५२ ७५ - २९३९ १२२०
१. डोलखा	५	२	६६	१८	६१	- १०१ ३८
२. रामेछाप	२	५	६०	४०	२५	१० १ ९ - ८७ ५३
३. सिन्धुली	-	-	६२	४०	४१	- १३ ४ - १०३ ६३
४. धनुषा	-	-	४१	३७	११३	२४ १० ५ २ २३८ १३२
५. महोत्तरी	-	-	३०	३५	१२४	६३ १० ६ २ १२१ १००
६. सर्लाही	-	-	-	-	१२०	४७ १२ १ १ १०३ ४८
जनकपुर अञ्चल	१०	४	२५९	१६०	५०७	८८४ ७३ २६ १२ ४ ८६० ४७८
१. सिन्धुपाल्चोक	-	-	-	-	४६	- ५१ २६
२. रसुवा	-	-	३०	-	४	- ४४ ४
३. नुवाकोट	-	-	३१	३५	६४	- १०३ ६७
४. धादिङ्ग	-	-	-	-	६०	- ६० २५
५. काभ्रेपलाञ्चोक	-	-	११	४३	८१	- १६८ ७२
६. भक्तपुर	-	-	१३	७	८४	१५ १ १२९ १००

क्र.सं. जिल्ला	अण्डर एस एल. सी.	एस.एल.सी. वा आई.ए. वा सी	वी.ए. वा सी	एम.ए. वा सी	जम्मा						
	सी	सी सरहू	सरहू	सरहू							
	जम्मा ता.प्र.	जम्मा ता.प्र.	जम्मा ता.प्र.	जम्मा ता.प्र.	जम्मा ता.प्र.						
७. काठमाडौं	-	१	६	१७८	१९५	१	७२०	२४९			
८. बलितुर	-	-	-	११९	-	-	-	११९			
बागमती खण्ड	-	१५३	९५१	४६१	२०२	५	२	१५१६	६६२		
१. भक्तपुर	४	२	३७	१२	७४	१८	२२	६	-	१३७	३८
२. बिजयन	-	-	४३	१८	१०९	६१	३६	९	-	२५८	८८
३. रोगहरे	-	-	२२	१६	६४	४८	२७	७	-	११३	७१
४. आना	-	-	४३	२७	११८	५१	१५	४	-	१७६	८२
५. धर्म	-	-	२	१	११६	९२	१३	७	-	१५१	१००
नारायणी खण्ड	४	२	१४७	७४	४७१	२७०	११३	३३	-	८३५	३७६
मध्यमा खण्ड	१४	६	५५८	३२३	१०११	३८७	१६४	१७	६	३२११	१५१५
१. रीवा	३	३	४८	२१	११६	५१	१६	३	-	१८३	७८
२. मनाङ	-	-	६	३	१६	७	-	-	-	२३	१०
३. लमजुङ	८	३	१५	५३	१११	४१	-	-	-	२१५	९६
४. धादिङ	-	-	६८	४३	३२५	१२०	३८	१०	-	४३१	१७३
५. लमजुङ	-	-	९३	३३	१९२	२९	१५	-	-	३००	६२
६. धादिङ	-	-	३१	२३	२८२	८५	-	-	-	३७३	१०८
बागमती खण्ड	११	५	३४१	१७६	१०४२	३३३	६९	१३	-	१०६३	५२७
१. नवलपरासी	-	-	१३	९	१२५	३८	२९	३	-	१६७	३०
२. पाँचथर	-	-	-	-	२४३	७०	-	-	-	२४३	७०

क्र.सं. जिल्ला	अ.स.१७ एस.एल. एस.एल.सी. वा. आई. ए. वा.सी				की.ए. वा.सी				एस.सी. वा.सी			
	सी.				सरहू				सरहू			
	अ.स.स	वा.सी	अ.स.स	वा.सी	अ.स.स	वा.सी	अ.स.स	वा.सी	अ.स.स	वा.सी		
१. मुलुगी	-	-	४६	२९	१३५	४६	१२	१	-	-	२३३	७६
२. अर्वाचली	-	-	२७	४७	९२	५	१	१	-	-	१५०	५३
३. सा.देवी	-	-	१६	१६	१०५	६२	३५	८	-	-	१०३	८६
४. सा.वि.स.स.	-	-	१६	१२	१२६	१५	१५	३	२	-	११३	२६
कुलितनी अ.स.स.	-	-	१६१	११३	९२८	२१०	९२	१६	२	-	११८३	३३८
१. मुलुगी	-	-	२	६	२६	१५	-	-	-	-	३५	२०
२. अर्वाचली	२२	८	८०	३६	४४	१६	१५	-	-	-	१४९	६०
३. सा.देवी	-	-	७६	१२	१०५	२३	-	-	-	-	२६३	५५
४. सा.वि.स.स.	७७	२३	१७२	५२	१५८	६१	-	-	-	-	४०७	१४०
कुलितनी अ.स.स.	९९	३५	३३७	१२६	४१३	११४	१३	-	-	-	८६२	२०५
वि.वि.स.स.	११०	४०	८३९	४१५	२३८३	६५७	१७४	२९	२	-	३५०८	११६१
१. मुलुगी	८	३	४०	१७	१९	४	-	-	-	-	६७	२४
२. अर्वाचली	३०	-	१२	१२	३२	६	-	-	-	-	७४	१८
३. सा.देवी	-	-	२६	८	२९	५	-	-	-	-	५५	१३
४. सा.वि.स.स.	-	-	-	-	८८	३०	-	-	-	-	८८	३०
५. दा.स.	-	-	१०७	२७	१२९	७३	१५	३	१	-	२५२	१०२
कुलितनी अ.स.स.	३८	३	१०५	६४	२९७	११८	१५	३	१	-	५३९	१७८
१. मुलुगी	५	४	१५	१३	११	४	-	-	-	-	३१	२१
२. अर्वाचली	३	-	६	१	१८	३	-	-	-	-	२७	५

अ.म. जिल्ला	अण्डर एस.एल. सी.	एस.एल.सी. वा. जमा ता.प्रा. जमा	आई. ए. वा. सी. मो. सरह	एस.ए. वा. सी. मो. सरह	जम्मा ता.प्रा. जम्मा	जम्मा ता.प्रा. जम्मा	जम्मा				
३. डोल्पा	-	-	११	६	७	३	-	१०	९		
४. फाकिमोट	३७	२०	३५	५	१८	७	-	-	३१	३२	
५. हुम्ला	-	-	१२	३	१५	१०	-	-	२७	१३	
दार्जीली अंचल	४५	३४	७९	३०	६९	२७	१	-	१६४	७५	
१. फाकरकोट	१८	१०	२६	१७	६	३	-	-	-	३०	३५
१. देलेख	-	-	-	-	२६	५	३	-	-	२९	६
३. मुसुते	-	-	७१	११	४५	१६	-	-	-	११३	३०
४. सोमे	-	-	-	५	६८	१३	३	६	-	१०१	१७
५. बरिया	-	-	२४	१२	६७	११	१४	१	-	१०६	२३
भेरी अंचल	३८	१८	१२६	४९	२१२	५१	३६	४	७	४२२	११४
१. वावुरा	९	३	३९	१७	२२	१०	-	-	-	७०	३०
२. चलाङ्ग	८	४	९३	३२	२४	१७	१	-	-	१३६	५३
३. अन्नाम	२	१	३९	१६	५५	१०	-	-	-	६६	२७
४. छोटी	-	-	३९	१८	३५	५	२	१	-	६६	२४
५. लौलाजी	-	-	४०	२३	६९	८	१५	१	-	१२४	३२
रोटी अंचल	१९	८	२५०	१०६	१६५	५०	१८	२	-	४५२	१६६
१. वाचुला	१	१	४५	२१	४१	१७	६	-	-	९३	३९
२. बैतडी	-	-	९१	४४	५४	१९	१०	१	-	१४४	६४

क.सं. जिला	अउर एम.एल. सी.	एम. (ल.सी.) वा सी. सरहू	आई. ए. वा सी. सरहू	वी.ए. वा सी. सरहू	एम. ए. वा सी. सरहू	अम्मा	
	जम्मा ता.मा.	जम्मा ता.मा.	जम्मा ता.मा.	जम्मा ता.मा.	जम्मा ता.मा.	जम्मा ता.मा.	
३. उदेलपुरा	७	२	११	१२	२२	११	२५
४. जेलपुर	-	-	१६	१	६९	२	९३
महाकाली अंचल	८	१	२१३	८३	१८७	१३	१६४
गुरुर परिवर्तमान	१४८	४६	८५६	३२२	६३०	३२१	७११
महाल जविराज	२९०	१०९	२८९९	१४६६	७४८७	२७६	४४८७

नेपाल अधिराज्यको योग्यता अनुसार माध्यमिक शिक्षक विवरण सारिणी नं० ५ (ग)

क्र.स. जिल्ला	अप्वर एस.एन. सी	एस.एल.सी. वा सी सरह	आई. ए. वा सी सरह	बी.ए. वा लो सरह	एच.ए. वा सी सरह	जम्मा
	जम्मा वा.डा.	जम्मा वा.डा.	जम्मा वा.डा.	जम्मा वा.डा.	जम्मा वा.डा.	जम्मा वा.डा.
१. लालेपुर्छी	-	-	-	४३	२५	२६
२. पौनथर	-	-	-	१४	२४	२५
३. इलाम	-	-	-	५३	३२	५३
४. कोपा	-	-	७	१३४	७१	१४५
रेवी जम्मा	-	-	७	४	११२	१२३
१. बाँधुपाल्पा	-	-	१	३०	२२	३३
२. भोजपुर	-	-	४	६७	५०	६७
३. तेह्रथुम	-	-	-	३८	२७	६५
४. धनकुटा	-	-	-	२९	१४	३३
५. मोरङ	-	-	-	१२४	८३	१६७
६. सुनसरी	-	-	-	१५२	१००	२५२
रेवी जम्मा	-	-	५	४८१	२९३	७७९
१. मोलुखुम्डु	-	-	-	१०	३	१३

क्र.सं. जिल्ला	आन्तर एरा.एल. सी.	एस.एल.सी. वा सी सरह	आई.ए. वा सी सरह	वी.ए. वा सी सरह	एस.ए. वा सी सरह	जम्मा
	जम्मा	ता.प्रा.	जम्मा	ता.प्रा.	जम्मा	ता.प्रा.
२. खोटाङ	-	-	-	४८	२९	१
३. ओखलढुङ्गा	-	-	९	२९	१९	२
४. उदयपुर	-	-	-	२९	१४	१
५. सप्तरी	-	-	-	१२३	८४	६
६. गिराङ	-	-	-	९५	५०	८
सगरमाथा अञ्चल						
	-	-	९	८४१	२१४	१९
पुनर्निर्माण क्षेत्र						
	-	-	२१	१७१०८६	६४९	५८
१. बोल्खा	-	-	१	२७	२१	१
२. रामेछाप	-	-	-	१९	-	७
३. सिन्धुली	-	-	-	३५	२८	१
४. सुनसरी	-	-	-	१३३	१०१	१६
५. मोरङ	-	-	-	९८	६३	११
६. मल्लोङ	-	-	-	८५	५३	१५
जनकपुर अञ्चल						
	-	-	१	३९७	२६५	५१
१. सिन्धुगढवाक	-	-	-	२७	१५	१
२. रतुवा	-	-	-	५	४	-
३. दुवाकोट	-	-	-	३६	२९	-
४. धरिङ	-	-	-	५७	५४	-
५. काशी मल्लोङ	-	-	-	६६	३१	३
६. भक्तपुर	-	-	३	८३	७५	१३

क्र.सं. विल्ला	अण्डर एस.एल. सी.	एस.एल.सी. वा अम्मा ता.प्र.अ.	आ.ई. ए. वा सी अम्मा ता.प्र.अ.	जी.ए. वा सी अम्मा ता.प्र.अ.	एम.ए. वा सी अम्मा ता.प्र.अ.	जम्मा
७. काठमाडौं	-	-	-	-	१५	५१८
८. ललितपुर	-	-	-	-	-	११६
प्रारम्भिकी अञ्चल	-	-	-	-	१५	५१९
१. सूर्यमानपुर	-	-	-	-	१	५६
२. चितवन	-	-	-	-	६	१२०
३. रौतहट	-	-	-	-	३	६२
४. कान्छा	-	-	-	-	१	५०
५. पर्सा	-	-	-	-	३	९७
महाराष्ट्रणी अञ्चल	-	-	-	-	१३	३९७
प्रारम्भिकी अञ्चल	-	-	-	-	७१	१७६१
१. गोरखा	-	-	-	-	६	६३
२. भोजपुर	-	-	-	-	-	५
३. लमजुङ्ग	-	-	-	-	३	१०
४. जास्ती	-	-	-	-	२	१००
५. तनहुँ	-	-	-	-	१	१०५
६. स्याङ्जा	-	-	-	-	२	१२२
गण्डकी अञ्चल	-	-	-	-	१७	५४६
१. नवलपरासी	-	-	-	-	३	६२
२. पाणिनी	-	-	-	-	६	११२

क्र.सं.	विवरण	अण्डर एन्.एल.	एल.एल.सी. वा सी.	एल.ए. वा सी.	जमा
		सी.	सी. वा सी.	सी. वा सी.	
		सी. वा सी.	सी. वा सी.	सी. वा सी.	
१.	गुरुमी	-	-	१	५४
२.	अर्धवार्षिकी	-	-	-	४८
३.	सप्रेमदी	-	-	-	१०९
४.	सर्वसम्पत्ति	-	-	-	५३
	कुलिकी अचल	-	-	१	४०५
१.	मुस्नाह	-	-	-	५
२.	म्यानी	-	-	-	१३
३.	पर्वत	-	-	-	७६
४.	वागुल	-	-	-	४८
	दीलागिरी अचल	-	-	-	१२२
	परिवर्तमान	-	-	-	१२२
१.	कुरुम	-	-	-	१३
२.	रोहिता	-	-	-	७
३.	मल्यात	-	-	-	२०
४.	पुष्पित	-	-	-	१५
५.	नाङ्ग	-	-	-	५१
	राजकी अचल	-	-	-	१४४
१.	दीला	-	-	-	५
२.	मुद्र	-	-	-	१३

क्र.सं. विस्ला	अधर एस.एल. सी.	एन.एल.सी. वा सी सरहू	आई. ए. वा सी सरहू	बी.ए. वा सी सरहू	एम.ए. वा सी सरहू	जम्मा
	जम्मा ता. प्रा.	जम्मा ता. प्रा.	जम्मा ता. प्रा.	जम्मा ता. प्रा.	जम्मा ता. प्रा.	जम्मा ता. प्रा.
१. डोन्ग	-	-	-	-	-	३
४. कालिकोट	-	-	-	-	-	४
५. तुम्ला	-	-	३	-	१	४
बर्गानी जम्बल	-	-	३	-	१	४
१. गान्धारीकोट	-	-	४	४	२	१०
२. देवेष्ट	-	-	-	-	१	१
३. गुप्तेश्वर	-	-	-	-	-	१०
४. बाँके	-	-	-	-	४	४
५. बर्दिया	-	-	-	-	१	१
सोरी जम्बल	-	-	४	४	८	१६
१. सावुरा	-	-	-	-	-	१३
२. अरुण	-	-	४	४	१	२२
३. अक्षम	-	-	१	-	-	१
४. दोही	-	-	-	-	२	२
५. जेनासी	-	-	-	-	३	३
सोती जम्बल	-	-	४	४	४	१२
१. साँचला	-	-	-	१	२	३
२. देवीही	-	-	४	४	३	११

क.स. विभाग	अपडर एस.एल. सी.	एस एल.सी. वा आई.ए. वा सी.	सी.एस.सी. वा आई.ए. वा सी.	सी.ए. वा सी.	एस.ए. वा सी.	कम्पा						
		सी.	सी सरहू	सरहू	सरहू							
	कम्पा ता.प्रा.	कम्पा ता.प्रा.	कम्पा ता.प्रा.	कम्पा ता.प्रा.	कम्पा ता.प्रा.	कम्पा ता.प्रा.						
१. इलेक्ट्रुरा	-	-	-	-	१६	११	२	१	१८	१२		
४. कलानुर	-	-	-	-	-	२६	१३	५	२	२१	१५	
महापाली अखिल	-	-	-	-	६	१११	७७	१२	७	१११	२०	
पुर्नुर अधिनाखल	-	-	-	-	२७	१७	२३५	३०६	३५	२३	५०८	२४६
न.एस. अधिराज्य	-	-	-	-	७०	४५	४११६	२७०९	२९७	१६५	४६८३	२६१९

नेपाल अधिराज्यको योग्यता अनुसार प्राथमिक महिला शिक्षक विवरण सारिणी नं० ५ (घ)

क्र.सं.	जिल्ला	वाषट्टर एस.एल.सी.		एस.एल.सी. वा आई.ए. वा सो		जी.ए. वा सो		एच.ए. वा सो		जम्मा
		जम्मा	वा.प्रा.	जम्मा	ता.प्रा.	जम्मा	ता.प्रा.	जम्मा	ता.प्रा.	जम्मा
१.	ताप्लेजुङ	११	८	५	५	—	—	—	—	११
२.	पाँचथर	१६	१३	३०	६	—	—	—	—	१९
३.	इनाम	२०	८	३७	१०	—	—	—	—	२७
४.	झापा	८	२	७८	१२	—	—	—	—	८६
मैची अञ्चल		७८	३१	१४३	३२	—	—	—	—	२२१
१.	सप्तगढ	११	१०	२३	५	१	—	—	—	१५
२.	झोजपुर	२	२	२३	५	१	—	—	—	७
३.	तेलुबुङ	१०	१०	१५	५	—	—	—	—	१५
४.	सप्तकुन्दा	७	६	३३	२१	—	—	—	—	२७
५.	मोरङ	५	२	९०	३०	२	—	—	—	१२
६.	सुनसरी	५	३	१०७	१८	३	—	—	—	११६
कोशी अञ्चल		३८	३३	२९१	१०५	१०	३	—	—	३३६
१.	सोलुखुम्बु	१५	५	५	३	—	—	—	—	१९

क.स. निरंता	अपर एस.एल. सी.	एस.एल.सी. वा सी. सरहू	वाई. ए. वा सी सरहू	डी. ए. वा सी सरहू	एस. ए. वा सी सरहू	जम्मा
	जम्मा ता.वा.	जम्मा ता.वा	जम्मा ता.वा.	जम्मा ता.वा.	जम्मा ता.वा.	जम्मा ता.वा.
२. सोलाङ	२	७	२४	७	-	३३
३. मोखम्पुङ्गा	११	६	१८	२	-	२९
४. उदयपुर	२३	२०	-	-	-	२३
५. सप्तरी	६	५	१४	२	-	२०
६. निराहू	१	०	१०	३	१	२०
समानता अन्त	७३	५४	७०	१७	१	१४४
पूर्वाञ्चल क्षेत्र	१८९	११८	२०४	१५३	११	७०५
१. दीवडा	१२	६	१४	३	-	२५
२. रामेसा	९	२	६	-	-	१७
३. बिहुजी	३	३	९	-	-	१२
४. धनुषा	-	-	२०	५	१०	३५
५. महोदरी	-	-	१०	६	-	१६
६. सप्तरी	१	१	८	-	-	१०
जम्मा अन्त	२५	१२	६७	१८	३९	१४३
१. मिर्चाल्बोक	१८	१०	२	-	-	२०
२. रघुवा	१३	१	-	-	-	१४
३. मुनाकोट	२२	७	१७	९	-	५६
४. धादिङ्ग	८	४	४	२	-	१८
५. काँसे पलाञ्चोक	७	४	६	३	-	१७
६. भक्तपुर	५	३	२६	१९	५	६९

क्र.सं. विवरण		अण्डर एस.एल.		एल.एल.सी. वा आई.ए. वा सी		वी.ए. वा सी		एस.एल. वा सी		जम्मा	
		सी.		सो तरफ		सरह		सरह			
		जम्मा ता.प्रा.		जम्मा ता.प्रा.		जम्मा ता.प्रा.		जम्मा ता.प्रा.		जम्मा ता.प्रा.	
७	काठमाडौं	४८	२१	३६५	८९	१६	५	५	—	४२५	१२०
८	ललितपुर	७	५	१५५	६५	—	—	—	—	१६२	७०
जम्मा नती अन्त		१२७	५६	५२३	१५७	२७	१०	६	—	७५४	२२९
१	मकवानपुर	२५	४	५०	२	—	—	—	—	४५	६
२	चितवन	४	४	४९	१६	—	—	—	—	५३	२०
३	गौरीगढ	७	६	९	३	—	—	—	—	१६	९
४	बारा	२	—	१२	४	—	—	—	—	१५	४
५	पर्स	२	७	२०	११	४	३	—	—	३३	११
नारायणी अन्त		४७	२१	११०	३६	४	३	—	—	१६१	६०
मध्यम अन्त		१५१	८९	७७०	२७७	७२	५२	१७	—	१०४६	३२३
१	गोरखा	३४	२१	१५	५	१	—	—	—	५०	२६
२	सुनसरी	१	१	१	१	—	—	—	—	२	२
३	जमकुन्दा	१५	५	१०	८	—	—	—	—	३३	१३
४	झापा	१२	१२	६७	३२	२	२	—	—	८०	२३
५	तेह्रथुम	२८	१३	६५	६	—	—	—	—	३३	१९
६	सुनसरी	७	२	३६	८	—	—	—	—	४३	१०
गण्डकी अन्त		१०४	५४	१७२	९७	३	२	—	—	२७९	१२६
१	नवलपरासी	१३	२	१७	२	१	—	१	—	३२	७
२	पाँचथर	२७	१९	५०	३१	—	—	—	—	७७	४०

क्र.सं.	विवरण	अण्डर एस.एल.	एस.एन.सी. वा	आई. ए. वा सी	जी.ए. ला सी	एन.ए. वा सी	जम्मा
		मी.	मी सरहद	सरहद	सरहद	सरहद	
		जम्मा	ता.जा.	जम्मा	ता.जा.	जम्मा	ता.जा.
७.	मुलमी	८	८	१३	—	—	३०
४.	अर्जुनजी	१९	१८	३	—	—	१८
५.	कावेरी	५	३	४६	—	—	४९
६.	कोयलपुत्र	४	३	३३	४	—	४१
७.	मुनिजी अचल	१७	१३	६९	४	—	१८६
८.	मुलसी	६	—	१	१	—	१३
९.	अचलसी	१७	१३	१	—	—	१३
१०.	एनेत	७	३	४	—	—	१८
११.	आमलपुत्र	७	४	३	—	—	४५
१२.	छेलीगरी अचल	३७	१९	३१	९	३	६६
१३.	पवित्रमाचल	२१८	१२६	१६८	६	१	६१३
१४.	रूपस	१६	४	१	—	—	३१
१५.	रोना	९	३	२	—	—	१२
१६.	सल्यान	५	३	४	—	—	१३
१७.	पुष्पान	४	४	२	—	—	२०
१८.	राह	७	३	३	३	—	३१
१९.	राजी अचल	४१	१५	१३	३	—	९०
२०.	हुमना	—	—	—	—	—	—
२१.	मुद्र	३	—	—	—	—	४

क्र.स. जिल्ला	वाष्पार एस.एस.सी.	एस.एस.सी. मा आइ.ए. वा सी.सी.एस.सी. मा	आइ.ए. वा सी.सी.एस.सी. मा	एस.एस.सी. मा	अम्मा
	सी.	सी.एस.सी.	सी.एस.सी.	सी.एस.सी.	अम्मा
	अम्मा	सी.एस.सी.	अम्मा	सी.एस.सी.	अम्मा
१. सोल्पा	३	-	-	-	३
४. कान्तिपुर	७	-	-	-	७
५. गुन्ना	७	-	-	-	७
कपाली अंजल	२०	३	३	१	२४
१. पान्नाकोट	५	३	-	-	५
१. देवीच	१२	५	-	-	१७
१. गुन्ना	२०	१०	-	-	३०
४. अति	१२	८	-	-	२०
५. वरिवा	७	५	१२	-	२४
मेरी अम्मा	५६	११	१२	१३	९२
१. बाबुरा	३	१	३	-	७
२. पल्लु	७	-	२	-	९
३. अम्मा	२	२	-	-	४
४. लोरी	१	-	५	-	६
५. मेवासी	६	३	७	-	१६
सीसी अंजल	१०	५	१८	६	४१
१. बाबुरा	४	५	-	-	९
२. मेवासी	४	२	२	-	८

क्र.सं. विस्वा	अण्डर एस एल. सी.	एस.गुल.सी. वा सी शरह	आई. ए. वा सी सरह	वी. ए. वा सी सरह	एस ए. वा सी सरह	जम्मा
३. खड्गपुरा	२	१	२	-	-	४
४. जैनपुर	१०	६	६	२	-	१७
महाकाली अंचल	२०	११	१०	२	-	३१
मुटुर पस्विभाउखल	१५५	६७	१५५	३७	००	३०९
नैपाल अधिराज्य	७६१	४००	१७६३	५९५	१०९	१०७९

नेपाल अधिराज्यको योग्यता अनुसार निम्न माध्यमिक महिला शिक्षक विवरण

सारिणो नं० ५ (क)

क्र.सं. जिल्ला	अक्षर एस.एल.		एस एल.सी. वा आई.ए. वा सो		वी.ए. वा सो		एस.ए. वा सो		जम्मा
	जम्मा	ता.प्रा.	जम्मा	ता.प्रा.	जम्मा	ता.प्रा.	जम्मा	ता.प्रा.	
१. सावन्मुखी	-	-	५	४	१	-	-	-	५
२. गोर्खा	-	-	१	-	२	-	-	-	३
३. इलाम	-	-	-	-	१२	३	-	-	१५
४. जेपा	-	-	१६	७	५	१२	२	-	४२
मेची अञ्चल	-	-	२२	११	२९	१५	२	-	६६
१. संखुवासभा	-	-	-	-	२	-	१	-	३
२. धोडपु	२	१	१	१	६	१	१	-	१०
३. तेह्रथुम	-	-	-	-	२	२	१	-	४
४. धनकुटा	-	-	२	-	१५	११	१	-	११
५. मोरङ	-	-	-	-	४१	८	७	१	४८
६. सुनसरी	-	-	६	-	३८	१५	६	१	६५
कोशी अञ्चल	२	१	९	१	१०४	३६	३२	१०	१४८
१. सोलुखुम्बु	-	-	-	-	२	१	-	-	३

क्र. सं. रि. ला.	ब. अ. र. ए. ल.									
	ए. ए. ए. ए. सी. वा. सी.					सी. ए. वा. सी.				
	अ. न. वा. सी.	अ. न. वा. सी.	अ. न. वा. सी.	अ. न. वा. सी.	अ. न. वा. सी.	अ. न. वा. सी.	अ. न. वा. सी.	अ. न. वा. सी.	अ. न. वा. सी.	अ. न. वा. सी.
१.	को. ल.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
२.	को. ल. व. सी.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
३.	उ. न. व. सी.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
४.	स. न. व. सी.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
५.	सि. न. व. सी.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
स. न. व. सी. अ. न. व. सी.										
१.	ए. ए. ए. ल.	२	१	१	१	१	१	१	१	१
२.	सी. ए. वा. सी.	१	१	१	१	१	१	१	१	१
३.	सी. ए. वा. सी.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
४.	सी. ए. वा. सी.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
५.	सी. ए. वा. सी.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
स. न. व. सी. अ. न. व. सी.										
१.	सी. ए. वा. सी.	१	१	१	१	१	१	१	१	१
२.	सी. ए. वा. सी.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
३.	सी. ए. वा. सी.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
४.	सी. ए. वा. सी.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
५.	सी. ए. वा. सी.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
स. न. व. सी. अ. न. व. सी.										
१.	सी. ए. वा. सी.	१	१	१	१	१	१	१	१	१
२.	सी. ए. वा. सी.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
३.	सी. ए. वा. सी.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
४.	सी. ए. वा. सी.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
५.	सी. ए. वा. सी.	—	—	—	—	—	—	—	—	—

क्र.सं. जिल्हा	अण्वर एस.एल. सी.	एस.एल.सी. वा जम्मा ता.प्रा.	आई.ए. सरह	वा सी सरह	जी.ए. वा सी सरह	एम.ए. वा सी सरह	जम्मा
७. काटमाडौं	-	-	१	-	२१४	१०	२२४
८. ललितपुर	-	-	-	-	१३	५३	५३
सागमती अञ्चल	-	-	१०	५	४१७	१९३	५९२
१. मकवानपुर	-	-	४	-	१७	२	२३
२. चितवन	-	-	-	-	१५	२	१७
३. रौतहट	-	-	-	-	१	१	२
४. बारा	-	-	४	२	२	-	६
५. पर्सा	-	-	-	-	१२	४	१६
नारायणी अञ्चल	-	-	८	२	५३	१७	७२
मध्यम अञ्चल	१	१	२५	८	४८१	२१५	७०९
१. मोरङ	-	-	१	१	१२	२	१६
२. भोजपुर	-	-	-	-	-	-	-
३. लमजुङ	२	-	७	४	१	१	१०
४. कास्की	-	-	६	३	२१	२	३२
५. तनहुँ	-	-	१२	२	८	२	२०
६. स्याङ्जा	-	-	१	३	१	२	१२
बागमती अञ्चल	२	-	२९	१३	६१	२८	१३३
१. नवलपरासी	-	-	१	१	२	१	५
२. पाल्पा	-	-	-	-	१८	१०	२८

क्र.सं. विस्वा	अण्डर ए.स.ए.न.	ए.स.ए.न.सी. वा सी.	ए.स.ए.न.सी. वा सी.	ए.स.ए.न.सी. वा सी.	ए.स.ए.न.सी. वा सी.	ए.स.ए.न.सी. वा सी.
	जन्मा त.प्रा.	जन्मा त.प्रा.	जन्मा त.प्रा.	जन्मा त.प्रा.	जन्मा त.प्रा.	जन्मा त.प्रा.
३. मुन्सी	-	४	१	३	-	७
४. अर्वाकावी	-	-	१	-	-	१
५. अर्वाकावी	-	४	३	१	-	३०
६. अर्वाकावी	-	१	-	३	१	१४
कुम्हिली अर्वाकावी	-	१०	४	२३	७	७६
१. मुन्सी	-	-	१	१	-	१
२. अर्वाकावी	-	३	३	-	-	२
३. अर्वाकावी	-	६	३	-	-	६
४. अर्वाकावी	७	५	५	५	-	२५
कुम्हिली अर्वाकावी	७	५	५	५	-	२०
१. मुन्सी	६	५	५	५	-	२५
२. अर्वाकावी	-	-	-	-	-	-
३. अर्वाकावी	-	-	-	-	-	-
४. अर्वाकावी	-	-	-	-	-	-
कुम्हिली अर्वाकावी	-	-	-	-	-	-
१. मुन्सी	-	-	-	-	-	-
२. अर्वाकावी	-	-	-	-	-	-
३. अर्वाकावी	-	-	-	-	-	-
४. अर्वाकावी	-	-	-	-	-	-
कुम्हिली अर्वाकावी	-	-	-	-	-	-
१. मुन्सी	-	-	-	-	-	-
२. अर्वाकावी	-	-	-	-	-	-
३. अर्वाकावी	-	-	-	-	-	-
४. अर्वाकावी	-	-	-	-	-	-
कुम्हिली अर्वाकावी	-	-	-	-	-	-
१. मुन्सी	-	-	-	-	-	-
२. अर्वाकावी	-	-	-	-	-	-
३. अर्वाकावी	-	-	-	-	-	-
४. अर्वाकावी	-	-	-	-	-	-
कुम्हिली अर्वाकावी	-	-	-	-	-	-

क.स. वि.सं.	आइए एस.एस.	एल.एन.सी. का	आई. ए. का यो	सी.ए. का यो	एम.ए. का यो	जम्मा
	बी.	सो सरह	सरह	सरह	सरह	
	जम्मा ता.प्रा.	जम्मा ता.प्रा.	काना ला.प्रा.	जम्मा ला.प्रा.	जम्मा ता.प्रा.	जम्मा ता.प्रा.
१. सोरपा	-	-	१	१	-	१
४. कानिकोट	-	-	-	-	-	-
५. जुमला	-	१	१	१	-	३
कानिगी अंचल	-	१	४	-	-	५
१. गानरकोट	२	१	१	१	-	५
१. देलेख	-	-	-	-	-	-
३. गुप्तन	-	७	४	१	-	११
४. बांके	-	२	-	४	१	७
५. बरिया	-	-	-	१	-	१
गैरी अंचल	२	१	१२	७	१	१७
१. बाजुरा	-	-	-	१	-	१
२. बलुङ	-	-	-	-	-	-
३. अछाम	-	-	-	-	-	-
४. दैलेख	-	-	१	-	१	२
५. कैलाली	-	-	-	१	-	१
मेची अंचल	-	-	१	२	१	१३
१. दार्चुला	-	-	-	१	-	१
२. मोरङ	-	-	-	-	-	-

क्र.सं. विल्ला	अण्डर एस.एल. सी.	एस.एल.सी. वा सी सरहु	आई. ए. वा सी सरहु	बी.ए. वा सी सरहु	एस.ए. वा सी सरहु	जम्मा
३. दडेल्पुरा	-	-	-	-	-	-
४. कुंचलपुर	-	-	५	२	-	१०
महाकासी अंचल	-	-	११	४	२	१७
सुदुर पश्चिमाञ्चल	२	१	२५	७	६९	९६
नेपाल अधिराज्य	१४	५	३५१	५६	८२८	१२४४
				१५९	७३	४८८

ग.स. जिला	अ.प.र. ए.स. एल.	ए.स. ए.स. सी. ला	आ.ई. ए. वा. सी	वी.ए. वा. सी	एम.ए. वा. सी	अम्मा
	सी.	सी. ग.र.ह.	ग.र.ह.	न.र.ह.	ग.र.ह.	
	अम्मा ता.वा.	अम्मा ता.वा.	अम्मा ता.वा.	अम्मा ता.वा.	अम्मा ता.वा.	अम्मा ता.वा.
२. ओटाङ्ग	-	-	-	५	-	५
३. ओखलढुङ्गा	-	-	-	१	-	१
४. उदयपुर	-	-	-	-	-	-
५. सप्तरी	-	-	-	३	-	३
६. सिन्धुली	-	-	-	-	-	-
सगरमाथा अञ्चल	-	-	-	९	-	९
पूर्वाञ्चल	-	-	४	१	२	१
१. दोलखा	-	-	-	१	१	१
२. रामेछाप	-	-	-	१२०	१०	२३०
३. सिन्धुली	-	-	-	-	-	-
४. धनुषा	-	-	-	७	-	७
५. महोत्तरी	-	-	-	३	१	४
६. सर्लाही	-	-	-	-	-	-
अनूपपुर आञ्चल	-	-	-	१०	९	१९
१. सिन्धुपाल्चोक	-	-	-	३	-	३
२. रसुवा	-	-	-	१	-	१
३. नुवाकोट	-	-	-	३	-	३
४. पाणिनी	-	-	-	-	-	-
५. सोलु खोम्पाञ्चल	-	-	-	१९	-	१९
६. भक्तपुर	-	-	-	१७	५	२२

क्र.स. विवरण	अपडर एत एत, मजदूर सो. जा. माई. ए. मा सो		मो. ए. वा सो		एम. ए. वा सो		अम्मा			
	सो.	मो सरहु	सरहु	मजदूर	मजदूर	मजदूर				
अम्मा ता. प्रा.	अम्मा ता. प्रा.	अम्मा ता. प्रा.	अम्मा ता. प्रा.	अम्मा ता. प्रा.	अम्मा ता. प्रा.	अम्मा ता. प्रा.	अम्मा ता. प्रा.			
७. काठमाडौं	-	-	-	-	३३	३६	३	३६	२८	
८. ललितपुर	-	-	-	-	३६	३९	-	३६	२९	
९. बागमती अञ्चल	-	-	-	१	१ १११	८३	३	५	१२०	११
१०. मजदूरगुरु	-	-	-	-	-	४	१	१	७	५
११. खिखल	-	-	-	-	-	७	-	-	७	७
१२. रौतहट	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
१३. बारा	-	-	-	-	-	२	-	-	२	२
१४. यमौ	-	-	-	-	-	११	१	-	१३	११
१५. नारायणी अञ्चल	-	-	-	-	-	२७	२	१	३९	२५
१६. मध्याञ्चल क्षेत्र	-	-	-	१	१ १६८	११८	१९	१४	१८८	१३३
१७. कोरवा	-	-	-	-	-	३	-	-	३	१
१८. अमाङ्ग	-	-	-	-	-	१	-	-	१	१
१९. जगदल	-	-	-	-	-	-	१	१	१	१
२०. बाम्की	-	-	-	१	१ १८	१६	-	-	१८	१७
२१. गन्धु	-	-	-	-	-	१	-	-	१	२
२२. ध्याङ ता	-	-	-	-	-	३	-	-	३	३
२३. गण्डकी अञ्चल	-	-	-	१	१ २७	२२	१	१	२८	२४
२४. मध्याञ्चली	-	-	-	-	-	२	-	-	२	२
२५. पाल्पा	-	-	-	-	-	३	-	-	३	३

क्र.स.	विवरण	अण्डर एस.एल.	एस.एल.सी. वा आई. ए. वा सी	सी सरहु	बी.ए. वा सी सरहु	एच.ए. वा सी सरहु	जम्मा
		जी.	जम्मा ता.प्रा.	जम्मा ता.प्रा.	जम्मा ता.प्रा.	जम्मा ता.प्रा.	जम्मा ता.प्रा.
१.	गुल्मी	-	-	१	-	१	२
४.	अर्धशायी	-	-	-	-	-	-
५.	आन्नेही	-	-	-	७	१	८
६.	कालवारसु	-	-	१	-	-	१
	कुशीनी अखल	-	-	३	-	१६	१९
१.	गुलाङ्ग	-	-	-	-	-	-
२.	मोहरी	-	-	-	-	-	-
३.	बरेन	-	-	-	१	-	१
४.	बातभुङ	-	-	-	४	-	४
	घन्तापिनी अखल	-	-	-	६	-	६
	विधानाखल क्षेत्र	-	-	३	१	४६	५०
१.	रूपाम	-	-	-	-	-	-
२.	रोम्पा	-	-	-	-	-	-
३.	सरान	-	-	-	१	-	१
४.	चुवान	-	-	-	१	-	१
५.	वाङ्ग	-	-	-	३	-	३
	राप्ती अखल	-	-	-	४	-	४
१.	हुम्ना	-	-	-	-	-	-
२.	मुगु	-	-	-	-	-	-

क्र.सं. विवरण	अण्डर एल.एल.	एल.एल.सी. वा सी.	एल.ए. वा सी.	एल.ए. वा सी.	अम्मा
		सी.	सरह	सरह	
	अम्मा ता.वा.	अम्मा ता.वा.	अम्मा ता.वा.	अम्मा ता.वा.	अम्मा ता.वा.
२. बीरवा	-	-	-	-	-
४. कालिकोट	-	-	-	-	-
५. चुन्ना	-	-	-	-	-
अम्माणी अंचल					
१. कालिकोट	-	-	-	-	-
२. डैलेख	-	-	-	-	-
३. मुर्खेत	-	-	-	-	-
४. बाँके	-	-	-	-	-
५. इन्द्रिया	-	-	-	-	-
पेटी अंचल					
१. बाँसुरा	-	-	-	-	-
२. बरदाही	-	-	-	-	-
३. बरदाग	-	-	-	-	-
४. सोही	-	-	-	-	-
५. कैलानी	-	-	-	-	-
सोती अंचल					
१. दार्पुवा	-	-	-	-	-
२. चैतही	-	-	-	-	-

क.सं. बिरला	अठ्ठर एस.एल. भी.	एस.उलसी. वा जम्मा ला.शा.	सो सरह जम्मा ला.शा.	आई. ए. वा सो सरह	बी.ए. वा सो सरह	एस.ए. वा सो सरह	जम्मा
१. दडैरपुरा	-	-	-	-	-	-	-
४. कजलपुर	-	-	-	-	१	-	१
गहामानी अंचल	-	-	-	-	१	-	१
गुडुर परिसमाउवल	-	-	-	-	३०	१	३१
नेपाल अधिराज्य	-	-	-	-	३	२४२	२४५

तालीम प्राप्त शिक्षक प्रतिशत विवरण

सारणी नं० ५ (छ)

जिल्ला	प्राथमिक तालीम प्राप्त शिक्षक प्रतिशत	निम्न माध्यमिक तालीम प्राप्त शिक्षक प्रतिशत	माध्यमिक तालीम प्राप्त शिक्षक प्रतिशत
ताप्लेजुङ्ग	२५.३	३४.३	५८.७
पोखरा	३५.०	६०.०	७९.४
इलाम	४६.२	४९.२	६०.४
कापा	३१.९	२८.३	५३.१
मेची अञ्चल	३४.८	३७.५	५७.७
संखुवासभा	३६.३	४६.२	७५.०
मोखपुर	१८.६	३६.६	४३.१
तेह्रथुम	४०.२	५९.५	७०.७
धनकुटा	४१.३	५१.६	८७.२
मोरङ्ग	३०.६	१९.४	५४.०
सुनसरी	३८.०	४०.२	६८.२
कोशी अञ्चल	३४.०	३८.०	६०.९
सोलुखुम्बु	२१.१	३५.२	५२.९
खोटाङ्ग	३७.१	४०.०	५९.२
मोखलुङ्ग	३५.३	५९.५	६७.५
खप्तड	२४.२	५७.७	४६.७
सप्तरी	५१.२	४९.०	६६.२
सिराहा	५०.८	६४.०	६२.१
सगरमाथा अञ्चल	३६.०	५९.२	६२.१
पूर्वाञ्चल क्षेत्र	३४.८	४१.७	६०.५

जिल्ला	प्राथमिक तालीम प्राप्त शिक्षक प्रतिशत	निम्न माध्यमिक तालीम प्राप्त शिक्षक प्रतिशत	माध्यमिक तालीम प्राप्त शिक्षक प्रतिशत
बोलेखा	१०.५	६६.३	७५.९
रामेछाप	२५.७	६०.२	२६.९
मिथुली	३०.८	५०.९	८०.६
धनुषा	६८.९	६८.९	७४.५
महोत्तरी	६८.९	५२.४	६७.०
सर्लाही	२०.७	४३.६	५२.०
जनकपुर अञ्चल	४४.०	५४.९	६५.४
सिन्धुपाल्चोक	३१.९	५१.०	५३.६
रसुवा	६२.६	६.९	८०.०
नुवाकोट	२१.४	६५.०	८०.६
बाग्लुङ्ग	९६.४	४९.७	५९.९
फाग्ले पाल्चोक	९९.६	४३.९	४३.८
भक्तपुर	३०.५	६७.९	८३.८
काठमाडौं	२७.४	३४.६	५७.९
ललितपुर	४३.३	५३.८	८४.९
बागमती अञ्चल	२८.७	४३.७	६५.०
मकवानपुर	९४.९	२७.७	३५.४
चितवन	४८.०	४४.९	६९.२
रौतहट	६२.९	६२.८	६९.३
मारा	४९.०	४६.६	५८.६
गर्मा	४८.५	६६.२	८७.६
लुम्बिनी अञ्चल	४२.८	४५.४	६९.०
मध्याञ्चल क्षेत्र	३६.५	४७.२	६६.०
गोरखा	३९.९	४२.६	६३.५
मनाङ्ग	५९.०	४५.५	८३.३
सप्तगुङ्ग	२०.३	४४.२	७९.६
फाँसी	५७.०	४०.९	८४.७

विल्ला	प्राथमिक तालीम प्राप्त शिक्षक प्रतिशत	निम्न माध्यमिक तालीम प्राप्त शिक्षक प्रतिशत	माध्यमिक तालीम प्राप्त शिक्षक प्रतिशत
जगहूँ	२३.३	२०.७	१०.६
स्पाइडला	३३.७	३४.५	७२.०
गारहरी अन्धन	३५.६	३६.०	७३.४
नबलतरागी	३६.३	१०.०	३८.७
पारणा	३४.४	२८.८	५०.४
गुल्मी	८०.१	३३.२	६५.६
अर्वाखांची	४३.९	३५.३	४४.२
रुमन्वेही	६५.३	३५.४	४५.०
कगिलवस्तु	४०.६	१२.६	३५.८
लुम्बिनी अन्धन	३८.१	२०.७	४०.४
मुस्ताङ्ग	१४.२	३७.१	८३.३
झ्यादी	४०.९	२७.७	५८.३
पर्वत	१८.०	२१.१	३४.२
नागपुङ	१८.१	३४.४	७३.९
घीनागिरी अन्धन	२३.३	३३.९	५३.८
पश्चिमाञ्चल क्षेत्र	३४.७	३२.५	६०.९
रुकुम	२६.९	३२.८	५२.९
रोल्वा	२६.२	२४.३	८७.५
सरयान	३५.१	२३.६	३९.१
पूठान	४७.०	३१.१	५०.०
बाङ्ग	२८.३	४०.९	६५.८
राप्ती अन्धन	३२.४	३४.१	५८.३
हुम्ला	३१.९	६७.७	४१.७
मुगु	२७.७	१४.८	२८.६
बोरपा	२७.३	५०.०	९७.५

जिल्हा	प्राथमिक तालीम प्राप्त शिक्का प्रतिशत	निम्न माध्यमिक तालीम प्राप्त शिक्का प्रतिशत	माध्यमिक तालीम प्राप्त शिक्का प्रतिशत
कालीकोट	१६.९	३५.६	४४.४
जुम्ला	६१.४	४८.१	४२.९
कर्णाली अञ्चल	३४.५	४०.७	४०.०
बाजुरकोट	७६.७	५४.३	६३.७
दैलेख	३१.९	२०.७	६४.३
सुर्खेत	४३.१	२५.९	५२.९
बाँके	५६.६	१६.५	७३.८
बर्दिया	४८.२	२१.७	३७.२
भेरी अञ्चल	४२.३	२७.०	५४.७
बाजुरा	२३.७	४२.९	७४.०
बझाङ्ग	२५.१	४२.१	७५.९
अछाम	१६.१	४०.९	३८.५
सोदी	२४.१	३६.४	४८.६
कैलाली	२१.६	२५.८	४२.९
सेती अञ्चल	२१.६	३६.७	५४.३
दार्चुला	५४.३	४१.९	६२.५
सैतथी	६३.२	४१.३	८१.०
बझेलपुरा	४१.५	२५.०	६६.७
कनकपुर	५०.०	३५.७	४८.७
महाकाली अञ्चल	४३.९	३७.२	६५.७
सुदूर पश्चिमाञ्चल क्षेत्र	३६.६	३८.८	५७.६
नेपाल अधिराज्य	३४.६	३९.२	६२.३

माध्यमिक विद्यालयमा विद्यार्थी भर्ना स्थिति

जिज्ञा भेजमा पत्राधिको मापनहरूमध्ये विश्वार्थी भर्ता प्रतिशत पनि एक मापन सकिन्छ । कुनै स्तरको विशालतामा अध्ययन गरिरहेका विश्वार्थी संख्या र ती स्तरको विशालताको निमित्त तोकिएको खास उमेर समूह जन संख्याको अनुपातलाई निकालिने विश्वार्थी भर्ता प्रतिशत सहजै देखिने भर्ता अनुपात (**Apparent Participation Ratio**) र खास भर्ता अनुपात (**Net Participation Ratio**) दुई प्रकारबाट मापन गर्ने प्रचलन छ । सहजै देखिने भर्ता अनुपात निकाल्दा विशालतामा भर्ता भई अध्ययन गरिरहेका विश्वार्थीहरूको उमेरलाई क्वाल नगरी सम्पूर्ण विश्वार्थीहरूलाई नै समावेश गरी निकालिन्छ । यो अनुपात, जस प्रतिशत भन्दा बढी पनि हुन सक्छ । तर दोस्रोमा सम्पूर्ण विश्वार्थीहरू नभई खास तोकिएको उमेरका विश्वार्थीहरू मात्र लिइन्छ ।

विभिन्न कारणहरूले गर्दा कतिपय जिल्लाहरूबाट उमेर अनुसारको विद्यार्थी विवरण प्राप्त हुन नसकेबाट हालसम्म मध्ये देखिने (Apparent) भन्दा प्रतिशत माथि प्रस्तुत गर्न सकिएको छ । यस विद्यार्थी भन्दा प्रतिशत प्रस्तुत गर्ने तर्फ पनि खरदो पत्राग भइरहेो छ । आगामी वर्षहरूमा लागू भन्दा प्रतिशत प्रस्तुत गर्न सकिने विश्वास गरिएको छ । २०१७ को तथ्याङ्क अनुसार मध्ये देखिने प्राथमिक विद्यार्थी भन्दा प्रतिशत ९०.४ देखिएको छ । यो प्रतिशत बतः ८७.६ बिगो । प्राथमिक तहमा जस्तै नै निम्न माध्यमिक र माध्यमिक तहमा पनि सावको लागि तोकिएको उमेर समूह जनसंख्याको अनुपातमा भन्दा प्रतिशत निकाण हुने भएता पनि राष्ट्रिय शिक्षा पद्धतिको योजनामा उल्लेख भए अनुकूल नै प्राथमिक विद्यार्थीको अनुपातमा निम्न माध्यमिक विद्यार्थी प्रतिशत र निम्न माध्यमिक विद्यार्थीको अनुपातमा माध्यमिक विद्यार्थी भन्दा प्रतिशत निकाणी प्रस्तुत गरिएको छ । प्रस्तुत विवरण अनुसार प्राथमिक विद्यार्थीको अनुपातमा निम्न माध्यमिक विद्यार्थी भन्दा प्रतिशत १९.७ र निम्न माध्यमिक विद्यार्थीको अनुपातमा माध्यमिक विद्यार्थी भन्दा प्रतिशत १०.९ देखिएका छन् ।

नेपाल अधिराज्यको सर्व अखलहरूमध्ये प्राथमिक विद्यार्थी भर्ना प्रतिष्ठित राजबन्दा बढी गण्यकी अखलमा १५०.६ प्रतिशत देखिन्छ । यत्र प्रतिशतबन्दा बढी भर्ना प्रतिष्ठित हुने जिल्लाहरू ताप्लेजुङ, इलाम, अछाम, धनकुटा, रसुवा, भक्तपुर, काठमाडौं, तनहुँ, चितवन, गोरखा, लमजुङ्ग, कास्की, तनहुँ, स्याङ्जा, सप्तरी, पाल्पा, अर्घाखाँची, स्याङ्दी, पनौत, पाँचथर, मुगु, डोल्पा, सुर्खेत, बझाङ र कञ्चनपुर छन् । उक्त जिल्लाहरूमा शीक डमेरबन्दा बढी वा बढी उनेरेका बालबालिकाहरू बढी मात्रामा अध्ययन गरिरहेको कुरा स्पष्ट हुन्छ । प्राथमिक विद्यार्थीको अनुपातमा निम्न माध्यमिक विद्यार्थी भर्ना प्रतिष्ठित राजबन्दा बढी कोशी

अवसरमा (४३.८%) देखिएको छ । निम्न माध्यमिकको अनुपातमा माध्यमिक विद्यार्थी भर्ना प्रतिशत सबभन्दा बढी भएको बासभरी अवसरमा ३८.५ देखिएको छ ।

प्राप्त विवरण अनुसार चार विकास क्षेत्रहरूमध्ये प्राथमिक विद्यार्थी भर्ना प्रतिशत सबभन्दा बढी भएको क्षेत्र पश्चिमाञ्चल देखिन्छ । प्राथमिक विद्यार्थीको अनुपातमा निम्न माध्यमिक विद्यार्थी भर्ना प्रतिशत र निम्न माध्यमिकको अनुपातमा माध्यमिक विद्यार्थी भर्ना प्रतिशत मध्यमा छल क्षेत्रमा नै सबभन्दा बढी देखिन्छ । प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक विद्यार्थी भर्ना प्रतिशत विस्तृत रूपमा सारिणी नं. ६ मा देखाइएको छ ।

प्राथमिक, निम्न माध्यमिक तथा माध्यमिक विद्यार्थी भर्ना प्रतिशत विवरण

सारणी नं० ६

क्र.स. जिला	६-८ वर्षको जनसंख्या	प्राथमिक विद्यार्थी संख्या	६-८ वर्षको जनसंख्याको अनुपातमा प्राथमिक विद्यार्थी भर्ना प्रतिशत	निम्न माध्यमिक विद्यार्थी संख्या	प्राथमिक विद्यार्थी को अनुपातमा निम्न माध्यमिक विद्यार्थी भर्ना प्रतिशत	माध्यमिक विद्यार्थी संख्या	निम्न माध्यमिक विद्यार्थीको अनुपातमा माध्यमिक विद्यार्थी भर्ना प्रतिशत
१. ताप्लेजुङ्ग	८६८८	९९९४	११५.०	३०७०	३०.७	६६८	११.८
२. पाँचथर	१५५५५	१२७३७	८१.९	३२१३	२१.२	८१२	२५.३
३. इलाम	१५०४७	१५८१६	१०५.१	४९९६	३३.६	१०३९	२०.८
४. जेठा	२७६९३	५७७८८	२०८.७	१०२२१	३७.३	५८१८	३२.३
जेथी जम्मा	६६९८३	९६३३८	१४३.८	२९३००	३०.४	८१८७	१८.६
१. सखुवासा	११२१३	१०९७१	९७.८	३७३८	३४.१	८६८	७२.२
२. भोजपुर	१९८४७	१४५१७	७३.१	४४१७	२२.२	१६०४	२९.६
३. तेह्रथुम	१२४५१	८३९०	६७.४	३१९६	२५.६	८६३	२७.९
४. धनकुटा	१०७३५	११५२०	१०७.३	३९२६	३४.१	१०८१	२७.६
५. मोरङ	३१७१५	३३२५२	९८.६	१६५८५	५२.९	६२६९	३७.८
६. सुनसरी	२६३५३	२२९३०	८७.८	११७३२	४०.७	४४६६	३८.९
कोशी जम्मा	११४३१४	१०१७८०	८९.०	४४५९४	४३.८	१५२८२	३४.३

क.स. जिला

६-४ वर्षको प्राथमिक विद्यापीठको विद्यार्थीको संख्या
१-८ वर्षको ललसंख्याको अनुपातमा प्राथमिक विद्यापीठको विद्यार्थीको संख्या
नित्य माध्यमिक विद्यापीठको विद्यार्थीको अनुपातमा माध्यमिक विद्यापीठको विद्यार्थीको संख्या
नित्य माध्यमिक विद्यापीठको विद्यार्थीको अनुपातमा माध्यमिक विद्यापीठको विद्यार्थीको संख्या

१. सोलुखुम्बु	१०३३२	२२९४	२१३३	३८.१	११३	१४.७
२. खोटाङ	११८५२	११०६९	४४२९	३३.९	१११७	२४.२
३. खोबलजुला	१२२४२	१९२४	३१२९	३१.४	७२९	२३.२
४. वरपुर्	११३६१	६४४२	२८७९	३०.१	८०४	२८.०
५. मालेरी	३४७१४	२१४६२	९४७४	४४.१	४००८	४३.३
६. सिराहा	२९३४१	१६५२४	७४१५	४५.९	२४४३	३४.३

७

सगरमाथा क्षेत्र

११४८२२ ७११५८ २९४४३ ३८.७ ९२११ ३२.३

पूर्वाञ्चल क्षेत्र

२९७१४६ २७४७७६ १०६३४७ ३७.७ ३३६८० ३२.१

१. दोलखा	११६८४	७९८४	२४७२	३१.०	४६४	२३.८
२. रामेछाप	१४९८४	८६२९	२७७३	३१.१	४६०	२०.२
३. सिन्धुली	१६१९९	११६२४	३३२६	२८.४	१०७३	३२.३
४. धनुषा	३३४६०	१९६९१	८९९४	४४.७	३८८८	४३.२
५. महोत्तरी	३४९०५	१३९८२	४६०२	४०.९	२२३९	४०.०
६. सर्लाही	१६४२९	१६८२९	७४०७	४३.८	२२४४	३०.४

जलकपुर क्षेत्र	१३०७५५	७९३८०	३०४७९	३८.६	१०९७६	३४.६

१. विन्ध्यमण्डल	१७६०९	१४९९०	३६५१	२६.४	२३७	१४.७
२. रसुवा	१४१५	१८६४	४९१	३६.३	६४	१९.१
३. तुमकोट	१६९९०	१३७८९	४२८४	३१.१	७८२	१८.३

क्र.सं. विद्या	६-८ वर्षकी जनसंख्या	प्राथमिक विद्यापी	६-८ वर्षकी जनसंख्याको अनुपातमा	प्राथमिक विद्यापी भर्ती प्रतिशत	निम्न माध्यमिक विद्यापी संख्या	प्राथमिक विद्यापी को अनुपातमा निम्न माध्यमिक विद्यापी भर्ती प्रतिशत	माध्यमिक विद्यापीको अनुपातमा माध्यमिक विद्यापी भर्ती प्रतिशत
४. धादिङ्ग	२१६२५	१६२१७	७४.०	३१५५	२०.१	५२३	१६.१
५. काभ्रेपलाञ्चोक	२४२४७	२२५३८	९३.०	६५११	२१.२	१४९९	२२.७
६. सप्तगुर	१०३२७	१५२१८	१४९.८	६४२९	४.०	२२८८	४१.०
७. काठमाडौं	४२२१९	४११११	१३८.८	२७९४२	६०.६	१३४३९	४८.१
८. ललितपुर	१५७०८	२०३८२	१२९.८	९२९१	४७.१	४४८१	४६.७
बागमती अञ्चल	१९१०८०	१५१४५९	१००.४	६२१८१	४१.१	२७६४३	३८.५
१. मकवानपुर	१६५९६	१५९४३	९६.१	३९०७	२४.५	११७८	३०.२
२. बित्तन	२१३४०	२१५६६	१३८.५	१२४४४	४२.१	४१५७	३४.०
३. रौतहट	३७७९६	१९६६३	३२.६	४१२२	३५.९	१४७७	३४.३
४. बारा	२५९१४	१२२९०	५५.६	५१६६	३८.९	१५७२	३०.४
५. पर्सा	२२४७७	१५०८८	६७.१	३४५९	१३.०	२५२९	७३.१
सगरथली अञ्चल	११७१३३	८५४५०	७३.०	०२१७८	३४.१	११०७३	४७.१
मध्यमाञ्चल क्षेत्र	३८८९५८	३१६१८९	८१.६	१२१९३२	३८.१	४५४९५	३७.४
१. गोरखा	१६२९८	२१११७	१३०.१	६७७७	३२.०	१४४४	२१.२
२. मनाङ्ग	५९४	४६०	७७.४	११५	३५.९	२०	१२.१
३. लमजुङ्ग	११२२१	१९८४६	१७६.८	६१३२	३६.४	१७५०	२८.५
४. ताप्लेजुङ्ग	१४२३६	१७४३८	११२.८	१२८४१	४९.८	५०९४	३९.४
५. तनहुँ	१५६२६	२४४४६	१५६.५	७५०६	३०.६	११७१	२६.३

क्र.सं. विद्या	६-८ वर्षको उत्तम विद्यार्थी	प्राथमिक विद्यार्थी	६-८ वर्षको उत्तम विद्यार्थी	निम्न माध्यमिक विद्यार्थी	प्राथमिक विद्यार्थी की अनुपातमा निम्न माध्यमिक विद्यार्थी भन्ने प्रतिशत	साधारणिक विद्यार्थी संख्या	निम्न माध्यमिक विद्यार्थीको अनुपातमा साधारणिक विद्यार्थी भन्ने प्रतिशत
१. स्थापना	२४८८६	१५५४२	१४२९	११७८२	३३.१	२६९३	२२.९
गणकी अखत	८३७१९	१२६०४६	९५०६	४५२०३	२५.९	१२९४२	७८.६
१. नवलपरासी	१७.४८१	२१२८८	१२१८	६८७२	३२.३	१८०४	२६.७
२. पाल्पा	२१५०७	२२२५८	१०६४	७९१७	३५.१	२३२४	२९.४
३. गुल्मी	२१९०३	२११९१	९६७	८०७५	३८.१	१५३९	१९.१
४. अर्घाखाँची	१२६७७	१५९५७	१२५९	४२३३	२६.५	९९६	२३.५
५. सप्तरी	२६६०८	२४२७१	९१२	९९१५	४१.२	८७०४	२७.३
६. कपिलवस्तु	१९१२४	१५३०५	८०४	४६७१	३०.४	१२४३	२६.७
सुम्बिनी अखत	११९००	१२०६४०	१०१४	४१७६३	३४.१	१०६३६	२३.५
१. मुस्ताङ	२१२४	१२१७	५६४	४२३	३५.०	३८	८.६
२. म्याग्दी	४३६६	७५६०	१४०९	२५६८	३४.४	५२९	२०.४
३. पर्वत	११९३३	१४१५०	१३१६	५१२६	३५.२	१४००	३७.२
४. बागलुङ क्षेत्र	१६९०२	१८९५१	११७०	५८०२	२८.६	१६१०	२२.४
धौलागिरी अखत	३४८५५	४२३७८	१२१६	१२६६२	३२.२	२५७७	२६.२
पवित्रमाथल क्षेत्र	२३७१७४	२८९०६७	१२१७	१००६२८	३४.८	२७१४५	२७.०
१. कुमुम	९५६१	७८८०	७१८	१६४८	२३.३	४००	२१.३

क्र.सं. विस्ला	६-म वर्षको अवसंख्या	प्राथमिक विद्यार्थी संख्या	६-म वर्षको जनसंख्याको अनुपातमा प्राथमिक विद्यार्थी भर्ना प्रतिशत	निम्न माध्यमिक विद्यार्थी संख्या	प्राथमिक विद्यार्थी को अनुपातमा निम्न माध्यमिक विद्यार्थी भर्ना प्रतिशत	माध्यमिक विद्यार्थी संख्या	निम्न माध्यमिक विद्यार्थीको अनुपातमा माध्यमिक विद्यार्थी भर्ना प्रतिशत
२. रोल्पा	१५२१०	२७४५	१९.३	१८४२	१८.९	१७३	९.४
३. सल्यान	१३८११	७१९१	५२.१	३७२२	२६.९	५६२	३९.५
४. स्याङ्जा	१२९१२	१०४५८	८१.०	२८१८	२६.९	८४५	६५.०
५. दाङ	२११००	१८१८७	८६.२	७६४०	३२.१	२०३३	२६.९
राप्ती अञ्चल	७३४९४	४२६६१	७१.६	१४६८०	२०.८	३९९३	३४.५
१. हुम्ला	२९४२	१२४९	४०.६	४४३	३३.०	११६	२९.९
२. मुगु	२२८२	२४६९	१०८.२	५९६	२४.१	७२	१२.१
३. दोलखा	१४६३	१५८६	१०८.४	२८१	१७.७	६४	२२.८
४. कालिकोट	६७००	३४९६	५३.७	१२३०	१४.२	१२०	११.४
५. जुम्ला	५२०२	३७८१	७२.७	१३७९	३६.५	२२२	१६.१
कर्णाली अञ्चल	१८२९९	१२७७४	६९.८	३९२९	२०.८	६७७	१४.७
१. जाजरकोट	२०८६	४८२९	५२.०	११६४	२४.१	२०७	१७.८
१. दैलेख	१४८६२	८६८२	५८.४	२४३८	२८.१	४९९	२०.४
३. सुर्खेत	१२२६९	१२११०	१०७.५	४६७०	३४.५	९६७	२०.७
४. बाँके	१४४३१	९८९१	६८.२	३९८१	४०.४	१२१०	१०.४
५. बर्दिया	१४८८५	१०४०४	६९.९	४०४७	२८.९	१००८	२४.९
सेरी अञ्चल	६५७३३	४९९२६	७६.४	१९३००	३४.७	३८९१	२३.६

क्र.सं. जिल्ला	६-८ वर्षको जनसंख्या	प्राथमिक विद्यालयी संख्या	६-८ वर्षको जनसंख्याको अनुपातमा प्राथमिक विद्यालयी भर्ना प्रतिशत	निम्न माध्यमिक विद्यालयी संख्या	प्राथमिक विद्यालयी को अनुपातमा निम्न माध्यमिक विद्यालयी भर्ना प्रतिशत	माध्यमिक विद्यालयी संख्या	निम्न माध्यमिक विद्यालयीको अनुपातमा माध्यमिक विद्यालयी भर्ना प्रतिशत
१. बाग्लुङ	५४४२	३२३४	७२.४	१२१९	३३.४	२८१	२१.१
२. सल्यान	९१९१	१०२६०	१०९.२	२२९१	२८.२	५२१	१८.०
३. अछाम	१२४३०	७३०९	६२.०	२३१०	३०.०	५२४	२२.७
४. खोटा	१७४१४	६५०३	३७.३	२०४३	३३.४	५२६	२९.२
५. कैलाली	१७२६०	१०७७५	६२.४	२१५०	४७.८	१०८६	२१.१
सेती अञ्चल	६१९४०	३९१८१	६३.३	१३७१२	२५.०	३००८	२४.०
१. दार्चुला	७१९२	६६१९	९२.३	२२६४	४०.१	६३१	७३.८
२. दैलेखी	१३६५१	१०३११	७५.५	४७११	४५.७	१२३७	२६.३
३. महेन्द्ररा	९३६४	१२७३	६७.०	२४८४	३६.२	६१०	२४.६
४. कैलेशपुर	८२८२	१३६१३	१६४.४	६०१९	४६.४	१०१८	१८.२
महाकाली अञ्चल	२२४८९	२६८३८	६५.७	१५२३८	६३.२	३२७८	२२.२
सुदूर पश्चिमाञ्चल क्षेत्र	२५८०५५	१८८३८०	७३.०	६५५२०	३४.८	१५०८७	२३.०
नेपाल अधिराज्य	११८१७३६	१०६७६१२	६०.४	३९१४७३	३६.७	१२१००३	३०.९

विषय अनुसार व्यावसायिक विद्यार्थी स्थिति

देश विकासको निम्ति आवश्यक दक्ष जनशक्ति पैदा गर्ने उद्देश्य निई लागू गरिएको राष्ट्रिय शिक्षा गठितको योजनाले शिक्षालाई बढी व्यावहारिक तथा उत्पादनशील बनाउनमा विशेष जोड दिइएको छ । तब अनुरूप विद्यार्थीहरूलाई तैयारिक ज्ञानको अतिरिक्त प्रयोगात्मक ज्ञानमा पनि विशेष जोड दिई व्यवसाय मूलक बनाउन व्यावसायिक शिक्षाको प्रावधान भएको हो । व्यावसायिक शिक्षाको पूर्ण ज्ञानको साथसाथै सो विषय प्रति अधिकवि जगाउन निम्न माध्यमिक स्तरमा पूर्व व्यावसायिक शिक्षाको व्यवस्था गरिएको छ । माध्यमिक स्तरका सम्पूर्ण विद्यालयहरूमा विभिन्न व्यावसायिक विषयहरूमध्ये एक विषय अनिवार्य रूपमा पठन-पाठन गराउनु पर्ने बनाइएको छ । साधारण माध्यमिक विद्यालयमा २०० अङ्कको र व्यावसायिक माध्यमिक विद्यालयमा ४०० अङ्कको व्यावसायिक विषय अध्ययन गराइन्छ । हालसम्म १६ व्यावसायिक विषयहरूको अधिराज्यको विभिन्न जिल्लाहरूमा माध्यमिक विद्यालयहरूमा अध्यापन कार्य संचालन भइरहेको पाइएको छ । ती विषयहरू यस प्रकारका छन्- अग्रेजरी, शागवानी, कुखुरापालन, पशुपालन, मत्स्यपालन, प्रदर्शन, कार्यालय संचालन, लेखा, फतिचर, बिजुली जडान, वस्त्र डिजाई बुनाई, ईट पोल्ने इकर्मी, साधारण वातुको काम, शिक्षा, खाद्य विज्ञान र वेतबोस । प्राय विवरण अनुसार अधिराज्यको विभिन्न माध्यमिक विद्यालयहरूमा संचालन भई राखेका विभिन्न व्यावसायिक विषयहरूको संख्या १,०१० पुगेको देखिएको छ, तीमध्ये कृषि शिक्षा अन्तर्गतको ३१६ सचिवालय विज्ञान अन्तर्गतको १६२ औद्योगिक शिक्षा अन्तर्गतको ६६, गृह विज्ञान अन्तर्गतको ७१ शिक्षा विषयमा ४०९ छन् ।

२०१७ को प्राप्त विवरण अनुसार पूर्ण व्यावसायिक माध्यमिक विद्यालयमा ४०० अङ्कको व्यावसायिक विषय निई अध्ययन गरिरहेका विद्यार्थी संख्या २७६०६ देखिएको छ र २०० अङ्कको व्यावसायिक विषय निई अध्ययन गरिरहेका विद्यार्थी संख्या ९१,४०१ देखिन्छ । यी विद्यार्थीहरूलाई अध्यापन गर्ने कुन १,०९५ व्यावसायिक शिक्षकहरू कार्यरत रहेको प्राप्त विवरण अनुसार देखिन्छ । संख्याको हिसावले ४०० अङ्कको व्यावसायिक विषय निई अध्ययन गर्ने अर्धान् व्यावसायिक माध्यमिक विद्यालयमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थी भन्दा २०० अङ्कको अर्वात् साधारण माध्यमिक विद्यालयमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थी बढी देखिए तापनि विद्यालय संख्यालाई बोधार्थ गर्दा व्यावसायिक माध्यमिक विद्यालयमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीनै अधिक हुन आउँदछ । जम्मा माध्यमिक विद्यालयहरूमध्ये १४.६% मात्र व्यावसायिक विद्यालयहरू छन् ।

प्राप्त विवरण अनुसार हाल संचालन भइरहेका सम्पूर्ण व्यावसायिक विषयहरूमध्ये ४०० अङ्ककोमा सबभन्दा बढी विद्यार्थी लेखा विषयमा र सबभन्दा कम विद्यार्थी खाद्य विज्ञान विषयमा देखिन्छ । त्यस्तै २०० अङ्ककोमा सबभन्दा बढी शिक्षा विषयमा र सबभन्दा कम वेतबोस विषयमा पाइएको छ र ईट पोल्ने विषयमा कोही पनि विद्यार्थी छैन । नेपाल अधिराज्यभित्र संचालित व्यावसायिक तथा साधारण विद्यालयहरूमा अध्ययन गरिरहेका व्यावसायिक विषय अनुसार विद्यार्थी विवरण विस्तृत रूपमा सारिणी नं ७ (क) र ७ (ख) मा देखाइएका छन् ।

व्यावसायिक विद्यार्थी विवरण

(४०० अङ्कों)

सारिण नं० ७ (क)

जम्मा	५५	५८	५०	१५३	५५	५०	५८	१५३	२१४	१६०
येतवीस										
खाय विज्ञान										
लिखा	२५	३२	१२	५०						
सा०घा०को काम										
हॉट पोल्ने इफर्मी										
गु०वि०व०गि०यु०									२२	१४
शिवुली										
फॉनिसर										
सेवा									६०	३८
कार्यालय संचालन									३५	१५
वाटेहोद										
मरहम पालन										
पशुपालन	३०	४५	२८	१०३	५९	५०	५८	१५९	४५	३४
कुछूरापालन									५२	६८
बागवानी										
असुवेती										
कक्षा	८	९	१०	अम्मा	८	९	१०	अम्मा	८	९
नित्या	साप्ताहिक				प्राथमिक				द्वितीय	

[illegible]

जिला	कक्षा	क्षेत्रक्षेत्री	वागवानी	कुसुरापालन	पशुपालन	मत्स्य पालन	शर्टकैवड	कामयमित संचालन	मेखा	फनिचर	बिजुसी	पु.वि.व.मि.सु.	हैट पोन्ने डकेमी	सा.सा.को काम	शिक्षा	खाद्य वितरण	वित्तवांत	जम्मा
	१०	११	८३						६८			१		१				१९१
	जम्मा	१२०	१२३						२३५			१						२०९
तेलुगु	८	६६							५१	३०	२८	१६२						१६२
	९	६८							३२	१९	१२	१३७						१३७
	१०	४३							२०	—	२८	९१						९१
	जम्मा	१३३							१०३	४९	७१	३०३						३०३
घनकुन	८								७८	—	३२	११३						११३
	९								६६	१९	३२	१२०						१२०
	१०								५०	—	२१	७१						७१
	जम्मा	१२३							१८४	१९	८८	३०४						३०४
मोरङ	८	१३					७३		२३	७२	१२०							१२०
	९	३६					८२		१८	५६	१९२							१९२
	१०	३६					७९		२०	२६	१९७							१९७
	जम्मा	८८					२३४		६३	१८७	३०६							३०६
मुनसरी	८	१०५					३२	२१	८६	२२	२३८							२३८
	९	८३					४१	३८	६१	४६	२३३							२३३

[illegible]

जिला	वस्था	वैतर्षिक	खास विज्ञान	शिक्षा	सांख्यिकी काम	ईट पोल्टे प्रशर्मा	गृहविभवसिंधु	विजुली	फनिचर	लेखा	कार्यालय तंचालन	सर्टिफिकेट	मत्स्य वासन	पशुपालन	कुवुरापालन	वागवानी	अधक्षेत्री	वक्षा	जम्मा
	१०	२१																	२१
	जम्मा	१२१																	१२१
उदयपुर	= ३०																		३०
	१																		२०
	१०																		२०
	जम्मा	१००																	१००
सप्तरी	= ११०																		११०
	१																		११०
	१०																		११०
	जम्मा	१११																	१११
सिराहा	= ११																		११
	१																		११
	१०																		११
	जम्मा	१११																	१११
सगरमाथा अञ्चल	= १२१																		१२१
	१																		१२१
	१०																		१२१
	जम्मा	१२१																	१२१

जिल्हा	कक्षा	अज्ञातेरी	वागवाजी	कुसुरापालन	पशुपालन	मत्स्य पालन	सटहेंपक	कार्यालय तालाबत	लेखा	कनिवर	सिबुली	गृ वि० व-सि० बु०	सुई पोस्ते वकरी	सा० धा० की काम	जिन्हा	खाद्य विभाग	वेतदीम	जम्मा
	१०	१०	११६	६६			१७ १६३	७२	१०	२३	२२	१४			२२			७०७
	जम्मा	२७६	३१४	६०४			४८ ४१८	३२२	१०	१७६	२२	७०			२०६६			
भूखनिमल क्षेत्र	८	२७७	२७२	३७८	७०४		१४१ २४०	३६८	१२७	११६	१६०	२२२			१६०			२४०६
	२	२२४	२४४	८८८	८८०		१६४ १८४	२६८	१६२	४६	११२	१७२			११२			२११७
	१०	२२१	२०७	३०४	१४४		१२० ३१८	२७०	८६	६३	१०६	११६		१	१०६			१९२२
	जम्मा	८१३	७०६	६६६	४१२		४४५ ६४२	१०६६	४०४	१८६	१७०	४१६		१	६७०			६४१७
वेतला	८				३६													३४
	९				३४													३१
	१०				३३													३३
	जम्मा				१०३													१०३
रामेशाय	८						४७											४७
	९						३४											३४
	१०						४१											४१
	जम्मा						१२२											१२२
सिबुली	८		४७						४२									११२
	९		४९						४१									९०

विशेष	कक्षा	अभिलेखी	वागवानी	कुबुरापालन	पशुपालन	मत्स्य पालन	गार्डरूण्ड	कार्यालय संचालन	लेखा	फनिवर	विजुली	गुंवि०ब०मि०बु०	होट पोल्ने इकासी	सा०घा०को काम	मिक्षा	खास विज्ञान	वेतदास	जम्मा
विशेष	कक्षा	अभिलेखी	वागवानी	कुबुरापालन	पशुपालन	मत्स्य पालन	गार्डरूण्ड	कार्यालय संचालन	लेखा	फनिवर	विजुली	गुंवि०ब०मि०बु०	होट पोल्ने इकासी	सा०घा०को काम	मिक्षा	खास विज्ञान	वेतदास	जम्मा
खनुपा	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०
महोत्तरी	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०
सर्लाही	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०
जतकपुर	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०

जिल्हा	कक्षा	अकडेती	बागवानी	कुपूरापालन	पशुपालन	मत्स्य पालन	भट्टेष्ट	कायलिय संचालन	लेखा	पानिचर	त्रिजुली	गुंवि०व०सि०यु०	हॉट पोले दकधी	सा०धा०की काम	शिक्षा	खाद्य विज्ञान	वेतब्रांत	जम्मा
	१०	७६	४६	१५	९०	२२८	५२	४१	२७२	५५	५८	४			८२			८२२
	जम्मा	२९२	१२०	३३९	२२८		५२	१२२	५८६	१०६	१९६	५३			१८८			२५७५
सिन्धुपाल्कोक	८			३९														३९
	९			२५														२५
	१०			२०														२०
	जम्मा			८४														८४
रम्पुवा	८																	×
	९																	×
	१०																	×
	जम्मा																	×
मुलाकोट	८		८४									१५						१००
	९		१८									३०						१०८
	१०		४१									१२						७५
	जम्मा		१४३									५८						२८३
घादिझ	८		४५															४५
	९		४२															४२

जिल्हा	कक्षा	अन्नपेती	वापराती	कुष्ठुरापातन	पशुपालन	मत्स्य पालन	मार्गदंड	कार्यालय संचालन	लेखा	परिगवर	बिजुली	गृहनिर्माण मि०यु०	होट पोस्ते वकमी	सा०घा०को काम	शिक्षा	अ.घ. विज्ञान	वैद्यकीय	जम्मा
	१०	३४	१२१	१२१	१२१	१२१	१२१	१२१	१२१	१२१	१२१	१२१	१२१	१२१	१२१	१२१	१२१	१२१
काश्मिर	८	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०
असम	९	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००
उत्तर प्रदेश	१०	९५	९५	९५	९५	९५	९५	९५	९५	९५	९५	९५	९५	९५	९५	९५	९५	९५
बंगाल	११	११०	११०	११०	११०	११०	११०	११०	११०	११०	११०	११०	११०	११०	११०	११०	११०	११०
मध्य प्रदेश	१२	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०
गुजरात	१३	१३०	१३०	१३०	१३०	१३०	१३०	१३०	१३०	१३०	१३०	१३०	१३०	१३०	१३०	१३०	१३०	१३०
कर्नाटक	१४	१४०	१४०	१४०	१४०	१४०	१४०	१४०	१४०	१४०	१४०	१४०	१४०	१४०	१४०	१४०	१४०	१४०
महाराष्ट्र	१५	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०
तमिळुनाडु	१६	१६०	१६०	१६०	१६०	१६०	१६०	१६०	१६०	१६०	१६०	१६०	१६०	१६०	१६०	१६०	१६०	१६०
केरळ	१७	१७०	१७०	१७०	१७०	१७०	१७०	१७०	१७०	१७०	१७०	१७०	१७०	१७०	१७०	१७०	१७०	१७०
आंध्र प्रदेश	१८	१८०	१८०	१८०	१८०	१८०	१८०	१८०	१८०	१८०	१८०	१८०	१८०	१८०	१८०	१८०	१८०	१८०
छत्तीसगढ़	१९	१९०	१९०	१९०	१९०	१९०	१९०	१९०	१९०	१९०	१९०	१९०	१९०	१९०	१९०	१९०	१९०	१९०
झारखण्ड	२०	२००	२००	२००	२००	२००	२००	२००	२००	२००	२००	२००	२००	२००	२००	२००	२००	२००
पंजाब	२१	२१०	२१०	२१०	२१०	२१०	२१०	२१०	२१०	२१०	२१०	२१०	२१०	२१०	२१०	२१०	२१०	२१०
हरियाणा	२२	२२०	२२०	२२०	२२०	२२०	२२०	२२०	२२०	२२०	२२०	२२०	२२०	२२०	२२०	२२०	२२०	२२०
राजस्थान	२३	२३०	२३०	२३०	२३०	२३०	२३०	२३०	२३०	२३०	२३०	२३०	२३०	२३०	२३०	२३०	२३०	२३०
गुजरात	२४	२४०	२४०	२४०	२४०	२४०	२४०	२४०	२४०	२४०	२४०	२४०	२४०	२४०	२४०	२४०	२४०	२४०
महाराष्ट्र	२५	२५०	२५०	२५०	२५०	२५०	२५०	२५०	२५०	२५०	२५०	२५०	२५०	२५०	२५०	२५०	२५०	२५०
कर्नाटक	२६	२६०	२६०	२६०	२६०	२६०	२६०	२६०	२६०	२६०	२६०	२६०	२६०	२६०	२६०	२६०	२६०	२६०
महाराष्ट्र	२७	२७०	२७०	२७०	२७०	२७०	२७०	२७०	२७०	२७०	२७०	२७०	२७०	२७०	२७०	२७०	२७०	२७०
गुजरात	२८	२८०	२८०	२८०	२८०	२८०	२८०	२८०	२८०	२८०	२८०	२८०	२८०	२८०	२८०	२८०	२८०	२८०
महाराष्ट्र	२९	२९०	२९०	२९०	२९०	२९०	२९०	२९०	२९०	२९०	२९०	२९०	२९०	२९०	२९०	२९०	२९०	२९०
कर्नाटक	३०	३००	३००	३००	३००	३००	३००	३००	३००	३००	३००	३००	३००	३००	३००	३००	३००	३००

विवरण	कक्षा	अप्रशिक्षित	वागवानी	कुलुरावाहन	पशुपालन	मत्स्य पालन	शटहण्ड	कार्यालय संचालन	लेखा	फनिबर	विजुली	गृह मंत्रालय श्रमिकों गृह मंत्रालय संचालन	सांघाती काम	शिक्षा	खाद्य विज्ञान	वैद्यकीय	जम्मा
	१०	६१	३४८					३९		१२८	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८
	जम्मा	३४८						१२८		३४८	३४८	३४८	३४८	३४८	३४८	३४८	३४८
वागवानी श्रमिक	८	३४८	३४८	१२८			२८	१२८	२०८	२८	२८	२८	२८	२८	२८	२८	२८
१	३४८	३४८	१०८				२८	२०८	२०८	२८	२८	२८	२८	२८	२८	२८	२८
१०	३४८	३४८	१०८				२८	२०८	२०८	२८	२८	२८	२८	२८	२८	२८	२८
जम्मा	१२८	२८८	३४८				२८८	३४८	१२८	३४८	३४८	३४८	३४८	३४८	३४८	३४८	३४८
मकवानपुर	८								३४८	३४८	३४८	३४८	३४८	३४८	३४८	३४८	३४८
१									३४८	३४८	३४८	३४८	३४८	३४८	३४८	३४८	३४८
१०									३४८	३४८	३४८	३४८	३४८	३४८	३४८	३४८	३४८
जम्मा									३४८	३४८	३४८	३४८	३४८	३४८	३४८	३४८	३४८
चितवन	८	११	२८				११										
८	११	२८					११										
१०	११	२८					११										
जम्मा	१२८	१२८	१२८				१२८										
रौतहट	८																
१																	

[illegible]